

Nota

Actuariële en bedrijfstechnische nota

1 december 2022

INHOUD

1. INLEIDING.....	1
2. INTERNE ORGANISATIE	2
BESTUUR	2
BELEGGINGSCOMMISSIE	2
VERANTWOORDINGSORGAAN	2
KLACHTEN- EN GESCHILLENCOMMISSIE	3
RAAD VAN TOEZICHT	3
SLEUTELFUNCTIEHOUDERS	3
PENSIOENBUREAU	4
VASTLEGGING INTERNE ORGANISATIE	4
3. EXTERNE DESKUNDIGEN	5
ADVISEREND ACTUARIS.....	5
CERTIFICEREND ACTUARIS	5
ACCOUNTANT.....	5
BELEGGINGSADVISEUR	5
ALM CONSULTANT.....	5
COMMUNICATIEDESKUNDIGE	5
COMPLIANCE OFFICER GEDRAGSCODE	6
4. MISSIE, VISIE EN STRATEGIE	7
STRATEGIE.....	7
MISSIE, VISIE EN STRATEGIE	7
5. RISICOHouding EN HAALBAARHEIDSTOETS	8
RISICOHouding MET BETREKKING TOT PENSIOENINKOOP	8
AANVANGSHAALBAARHEIDSTOETS	9
JAARLIJKE HAALBAARHEIDSTOETS	9
RISICOHouding MET BETREKKING TOT BELEGGEN.....	9
6. EIGEN RISICOBEOORDELING	11
7. BEHEERSMAATREGELEN	12
BEHEERSSYSTEEM BESTUUR.....	12
CRISISPLAN	12
CODE PENSIOENFONDSEN	13
GESCHIKTHEID	13
ZELFEVALUATIE	13
INTEGRITEITSBELEID	13
PRIVACY BELEID	14
8. HOOFDLIJNEN UITVOERINGSOVEREENKOMST	15
AANGESLOTEN ONDERNEMINGEN.....	15
INFORMATIEVERSTREKKING VOPAK	15
VERSCHULDIGDE PREMIE.....	15
BEPERKING BRUTO PREMIE.....	16
ACHTERSTAND PREMIEBETALING EN BETALINGSVOORBEHOUD VOPAK	16
REKENING COURANT	16
PROCEDURES BIJ VERMOGENSTEKORTEN.....	16

TOESLAGEN EN AANVULLENDE TOESLAGEN	17
VRIJWILLIGE VOORTZETTING NA BEËINDIGING DIENSTVERBAND	17
WIJZIGING PENSIOENREGLEMENTEN	17
9. HOOFDLIJNEN PENSIOENREGELING	18
10. FINANCIËLE OPZET	19
WAARDERINGSGRONDSLAGEN BELEGGINGEN.....	19
TECHNISCHE VOORZIENING VOOR RISICO PENSIOENFONDS	19
TECHNISCHE VOORZIENING VOOR RISICO DEELNEMERS	21
OVERIGE VOORZIENINGEN	21
CORRECTIE DEKKINGSGRAAD.....	21
MINIMAAL VEREIST EIGEN VERMOGEN.....	21
VEREIST EIGEN VERMOGEN	21
11. HERSTELPLAN.....	23
12. BELEGGINGSBELEID	24
BELEGGINGSCYCLUS.....	24
OPZET EN UITGANGSPUNTEN VAN HET BELEGGINGSBELEID.....	25
STRATEGISCH BELEGGINGSBELEID	26
WIJZE VAN RISICOMETING EN - BEHEERSING	32
OPZET RESULTAATANALYSE	32
NOODPROCEDURE BELEGGINGEN	33
13. TOESLAG- EN KORTINGSBELEID	34
14. COMMUNICATIEBELEID.....	36
15. UITBESTEDINGSBELEID	37
INTERNE CONTROLE	38
OVEREENKOMST AZL	38
OVEREENKOMST BLACKROCK.....	39
OVEREENKOMST ABN AMRO	40
OVEREENKOMST JP MORGAN	41
OVEREENKOMST INSTITUTIONAL TRUST SERVICES	43
16. HERVERZEKERING	44
RISICOHERVERZEKERING	44
VOLLEDIGE HERVERZEKERING.....	44
17. SYSTEMATIEK VASTSTELLING PARAMETERS	45
18. FINANCIËLE STURINGSMIDDELEN	46
PREMIEBELEID	46
BELEGGINGSBELEID	46
TOESLAGBELEID	46
B1 - ORGANOGRAM	
B2 - PENSIOENFONDSORGANEN EN DESKUNDIGEN	
B3 - (MINIMAAL) VEREIST EIGEN VERMOGEN	
(S1) RENTERISICO	1
(S2) AANDELEN EN VASTGOEDRISICO	1
(S3) VALUTARISICO	2

(S4) GRONDSTOFFENRISICO.....	2
(S5) KREDIETRISICO.....	2
(S6) VERZEKERINGSTECHNISCH RISICO	2
(S7) LIQUIDITEITSRISICO	2
(S8) CONCENTRATIERISICO	2
(S9) OPERATIONEEL RISICO.....	2
(S10) ACTIEF BEHEER RISICO	2
B4 - RISICOMANAGEMENT	
B5 - VERKLARING BELEGGINGSBEGINSELEN	
INLEIDING 1	
DOELSTELLINGEN BELEGGINGSBELEID	1
RISICHOUDING.....	1
INVULLING BELEGGINGSBELEID	3
STRATEGISCHE EN JAARLIJKSE BELEGGINGSPORTEFEUILLE.....	6
UITVOERING BELEGGINGSBELEID	7
B6 - ALM	
B7 - CRISISPLAN	
1. INLEIDING	1
2.1. BESCHRIJVING VAN DE FINANCIËLE CRISIS.....	1
2.2. KRITISCHE DEKKINGSGRAAD	2
2.3. MAATREGELEN DIE TER BESCHIKKING STAAN.....	3
2.4. VOLGORDE VAN TOEPASSING VAN MAATREGELEN.....	4
2.5. EFFECTIVITEIT VAN DE MAATREGELEN.....	5
2.6. EVENWICHTIGE BELANGENAFWEGING	5
2.7. BESLUITVORMINGSPROCES.....	6
2.8. COMMUNICATIE	8
3. NIET-FINANCIËEL CRISISPLAN.....	8
3.1. BESCHRIJVING VAN DE NIET-FINANCIËLE CRISIS	8
3.2. MAATREGELEN DIE TER BESCHIKKING STAAN.....	8
3.3. CRISISTEAM	9
3.4. BESLUITVORMINGSPROCES.....	9
3.5. PRIORITEITEN	10
4. BEOORDELING OP ACTUALITEIT VAN HET CRISISPLAN	10
B8 – RAPPORTAGE WIJZIGING DEKKINGSGRAAD	

Document

Vastgesteld in de bestuursvergadering van 1 december 2022
I:\Von01-Pensioenzaken\Pfds. Vopak\ABTN\ABTN 2023.docx

1. INLEIDING

Stichting Pensioenfonds Vopak (hierna het pensioenfonds) is een ondernemingspensioenfonds als bedoeld in de Pensioenwet. Het pensioenfonds is in 2002 ontstaan als gevolg van een juridische fusie van Stichting Pensioenfonds Provisio, Stichting Van Ommeren Pensioenfonds en Stichting Pensioenfonds Westerlaan.

Zoals vermeld in de statuten stelt het bestuur van het pensioenfonds een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) vast waarin de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het bepaalde bij of krachtens de Pensioenwet is vastgelegd. De toezichthouder wordt met de omschrijvingen in de ABTN in staat gesteld tot een oordeel te komen over de afstemming met artikel 145 van de Pensioenwet en paragraaf 9 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds.

Deze ABTN is, na positief advies van het verantwoordingsorgaan, door het bestuur vastgesteld op 1 december 2022 en vervangt de voorgaande nota. In deze ABTN worden de volgende onderwerpen behandeld:

- opzet interne organisatie;
- betrokken externe deskundigen;
- missie, visie en strategie;
- risicohouding en haalbaarheidstoets;
- eigen risicobeoordeling;
- beheersmaatregelen en interne controle;
- hoofdlijnen uitvoeringsovereenkomst;
- hoofdlijnen pensioenregeling;
- financiële opzet;
- herstelplan;
- beleggingsbeleid;
- toeslag- en kortingsbeleid;
- communicatiebeleid;
- uitbestedingsbeleid;
- herverzekering;
- vaststelling parameters;
- financiële sturingsmiddelen.

In deze ABTN worden de definities gehanteerd uit de Pensioenwet, de statuten van het pensioenfonds, het reglement van de Vopak pensioenregeling en de uitvoeringsovereenkomst.

2. INTERNE ORGANISATIE

BESTUUR

Het bestuur is verantwoordelijk voor het besturen van het pensioenfonds, het adequaat voorlichten van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, het uitvoeren van de pensioenregeling van Vopak, het voeren van het financieel beheer, het beheer van het fondsvermogen en het beheersen van risico's die het pensioenfonds loopt.

Het bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit acht leden. De helft van de bestuursleden wordt voorgedragen door Vopak (werkgeversleden). Van de overige bestuursleden (deelnemersleden) worden er twee voorgedragen door de deelnemersleden in het verantwoordingsorgaan en twee door de pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft de mogelijkheid om aspirant bestuursleden aan te wijzen.

De zittingsduur voor elk bestuurslid bedraagt vier jaren. Bestuursleden treden af volgens een rooster van aftreden. Herbenoeming voor een nieuwe zittingsduur van vier jaren kan vanaf 1 juli 2014 in principe maximaal tweemaal plaatsvinden. Ten behoeve van het (her)benoemen van een bestuurslid is een benoemingsprocedure opgesteld.

Het bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dat wenselijk acht of dat ten minste twee bestuursleden dat verlangen, doch minimaal tweemaal per jaar. Bij de vergaderingen van het bestuur mogen twee leden van het verantwoordingsorgaan als toehoorder aanwezig zijn.

De samenstelling van het bestuur voldoet ten aanzien van de verschillende aandachtsgebieden aan de criteria, zoals vastgelegd in de beleidsnota geschiktheid. Het bestuur draagt er zorg voor dat de deskundigheid van het bestuur, en eventuele anderen die het beleidsproces ondersteunen, voldoende is met het oog op de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken partijen.

Het bestuur heeft de volgende bestuurscommissies ingesteld: communicatiecommissie, uitbestedingscommissie en de commissie nieuw pensioenstelsel. De leden van de commissies zijn bij voorkeur bestuursleden. De bestuurscommissies ondersteunen het bestuur op de verschillende aandachtsgebieden.

Het bestuur wordt geadviseerd door het pensioenbureau, het verantwoordingsorgaan en de beleggingscommissie. Voorts laat het bestuur zich terzijde staan door een adviserend actuaire, een certificerend actuaire, een accountant en, naar behoefte, andere externe deskundigen.

BELEGGINGSCOMMISSIE

De beleggingscommissie heeft een voorbereidende en adviserende rol inzake het beleggingsbeleid naar het bestuur en monitort de tactische en operationele invulling van het beleggingsbeleid door de (fiduciair) vermogensbeheer.

Het bestuur wordt, voor wat betreft het beleggingsbeleid, ondersteund door de beleggingscommissie, waarin de directeur van het pensioenbureau en drie externe deskundigen zitting hebben. De externe deskundigen worden benoemd door het bestuur voor een zittingsduur van drie jaren. Herbenoeming kan onbeperkt plaatsvinden.

Het pensioenfonds kent een selectieprocedure voor (nieuwe) leden van de beleggingscommissie, waarin mede zijn opgenomen de benodigde competenties, kennis en vaardigheden. Deze karakteristieken worden door het bestuur gewogen bij de selectie van nieuwe leden of bij herbenoeming van leden van de beleggingscommissie.

De beleggingscommissie komt gemiddeld vijfmaal per jaar bijeen. Bij de vergaderingen van de beleggingscommissie zijn twee bestuursleden als toehoorder aanwezig. De sleutelfunctiehouder risicobeheer die tevens bestuurslid is, is bij voorkeur een van de toehouders.

In 2022 heeft het bestuur het governance model ten aanzien van de beleggingscommissie geëvalueerd. Hierbij heeft tevens overleg met de raad van toezicht, risicocommissie en De Nederlandsche Bank plaatsgevonden. De invulling van het governance model, zoals hiervoor uitgewerkt, is aan het eind van deze evaluatie bevestigd.

VERANTWOORDINGSORGAAN

Het verantwoordingsorgaan is bevoegd een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Voorts wordt het verantwoordingsorgaan door het bestuur in staat gesteld om advies uit te brengen over aangelegenheden die het pensioenfonds betreffen.

Het pensioenfonds kent een adviesorgaan in de vorm van een verantwoordingsorgaan, bestaande uit maximaal elf leden. Eén lid van het verantwoordingsorgaan wordt aangewezen door Vopak (werkgeverslid). De overige leden van het verantwoordingsorgaan zijn naar evenredigheid van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden verdeeld. Deze leden worden door en uit de deelnemers respectievelijk door en uit de pensioengerechtigden gekozen. De zittingsduur van de leden van het verantwoordingsorgaan is vier jaar, aftredende leden kunnen direct worden herkozen.

Het verantwoordingsorgaan en het bestuur komen gezamenlijk minimaal tweemaal per jaar bijeen. Het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht komen gezamenlijk minimaal eenmaal per jaar bijeen. Voorts vergadert het verantwoordingsorgaan zo dikwijls als de meerderheid van haar dagelijks bestuur nodig acht of ten minste drie leden van het verantwoordingsorgaan verlangen, doch minimaal tweemaal per jaar.

KLACHTEN- EN GESCHILLENCOMMISSIE

De klachten- en geschillencommissie bestaat uit twee bestuursleden die door het bestuur uit zijn midden worden aangewezen en één lid van het verantwoordingsorgaan die door het verantwoordingsorgaan uit zijn midden wordt aangewezen.

De klachten- en geschillencommissie komt bijeen indien daartoe aanleiding bestaat.

RAAD VAN TOEZICHT

De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van het bestuur, de effectiviteit van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds.

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke personen die op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van hun lidmaatschap van de raad van toezicht, betrokken zijn bij (het functioneren van) het pensioenfonds. De leden van de raad van toezicht worden benoemd door het bestuur op basis van een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan draagt zorg voor een formele en transparante procedure voor het benoemen en herbenoemen van de leden van de raad van toezicht. Voor de individuele leden en de samenstelling van de raad van toezicht is een functieprofiel opgesteld.

De raad van toezicht legt over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en Vopak.

SLEUTELFUNCTIEHOUDERS

De IORP II sleutelfunctiehouders bieden countervailing power bij uitvoerende werkzaamheden in het kader van de beheerste en integere bedrijfsvoering.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem en draagt zorg voor een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer. De sleutelfunctiehouder actuariel controleert en toetst actuariële werkzaamheden in het verlengde van de certificering. De sleutelfunctiehouder interne audit draagt zorg voor het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het pensioenfonds waaronder de periodieke evaluatie van de adequaatheid en doeltreffendheid van de controlemechanismen en procedures en maatregelen die de beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds waarborgen.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer is in het bestuur belegd, de sleutelfunctiehouder actuariaat bij de certificerend actuaris en de sleutelfunctiehouder interne audit bij een werknemer van Vopak.

De sleutelfunctiehouders rapporteren over de uitgevoerde werkzaamheden als volgt:

- risicobeheer: elk halfjaar vindt er een overleg plaats van de vervullers van de sleutelfunctie risicobeheer (risicocommissie) om de gang van zaken en bestuursbesluiten over de afgelopen periode te beoordelen. De beoordeling vindt plaats conform een risicobeheerplan dat door de vervullers van de sleutelfunctie risicobeheer wordt opgesteld. De sleutelfunctiehouder risicobeheer maakt mede op basis van het overleg een rapport met conclusies en eventuele bevindingen en brengt dat uit aan het bestuur ter behandeling in een bestuursvergadering en ter informatie aan de raad van toezicht.
- actuariel: elk kwartaal worden brongegevens aan de sleutelfunctiehouder actuariel aangeleverd overeenkomstig de contractuele afspraken. Na beoordeling van deze gegevens door de vervuller van de sleutelfunctie actuariel stelt deze elk halfjaar een rapport op met conclusies en eventuele bevindingen ten behoeve van de sleutelfunctiehouder actuariel. Deze beoordeelt het rapport, voegt zijn conclusie toe en brengt het rapport daarna uit aan het bestuur, ter behandeling in een bestuursvergadering en ter informatie aan de raad van toezicht.

- interne audit: op basis van een meerjarige auditcharter worden jaarlijkse auditplannen nader uitgewerkt. De auditplannen dienen structuur aan de controles te geven die door de vervullers van de sleutelfunctie interne audit worden uitgevoerd. De vervullers van de sleutelfunctie interne audit rapporteren aan de sleutelfunctiehouder interne audit, die de rapportage, na toevoeging van zijn conclusie en eventuele bevindingen, aan het bestuur uitbrengt, ter behandeling in een bestuursvergadering en ter informatie aan de raad van toezicht. In het kader van de uitoefening van de sleutelfunctie wordt de sleutelfunctiehouder in staat gesteld om naar behoefte vergaderingen van pensioenfondsorganen bij te wonen.

Indien de bevindingen moeten leiden tot aanpassingen in procedures van het pensioenfonds, wordt verwacht dat het bestuur daarop actie onderneemt nadat de behandeling in de bestuursvergadering heeft plaatsgevonden.

Indien dit niet of naar de mening van een sleutelfunctiehouder onvoldoende gebeurt, dan heeft deze sleutelfunctiehouder de mogelijkheid om een escalatie in te zetten. Escalatie geschiedt in eerste instantie naar de raad van toezicht. Mocht de bevinding naar de mening van de sleutelfunctiehouder dan nog steeds onvoldoende zijn geadresseerd, dan vindt escalatie naar De Nederlandsche Bank plaats.

PENSIOENBUREAU

Het pensioenbureau is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en het verstrekken van informatie aan het bestuur. Daarnaast is het pensioenbureau verantwoordelijk voor het aansturen en monitoren van externe partijen aan wie het pensioenfonds werkzaamheden en taken heeft uitbesteed, het ondersteunen van de pensioenfondsorganen en de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden.

Het bestuur wordt in de uitoefening van hun taken ondersteund door een professioneel en deskundig pensioenbureau. Het pensioenbureau verricht zijn werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van Vopak – onverminderd de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur – met dien verstande dat de directeur van het pensioenbureau mede verantwoording aflegt aan het bestuur.

Vopak stelt de nodige faciliteiten ter beschikking ten behoeve van het pensioenbureau, draagt zorg voor voldoende deskundigheid om de uitbesteding te controleren en draagt de kosten van het pensioenbureau. Het pensioenbureau opereert binnen de beleidslijnen die door het bestuur zijn bepaald en vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

De door het pensioenbureau aangestuurde externe partijen betreffen:

- AZL voor de uitvoering van de pensioenregeling, de pensioenadministratie, de financiële administratie, de verslaglegging en de actuariële werkzaamheden in het kader van de jaarrekening;
- BlackRock voor de uitvoering van het (fiduciair) vermogensbeheer;
- JP Morgan voor de custody werkzaamheden;
- International Trust Services voor de beleggingsadministratie;
- ABN AMRO Pension Services voor de administratie en het beheer van de individuele beleggingsrekeningen;
- Zwitserleven en Elips Life voor de herverzekering van de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's.

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de externe partijen zijn vastgelegd in overeenkomsten tussen het pensioenfonds en de betrokken partijen die voldoen aan artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet'.

VASTLEGGING INTERNE ORGANISATIE

Met betrekking tot de interne organisatie van het pensioenfonds zijn de volgende officiële documenten vastgesteld:

- statuten;
- bestuursreglement;
- reglement verantwoordingsorgaan;
- reglement beleggingscommissie;
- reglement raad van toezicht;
- reglement klachten en geschillen;
- integriteitsbeleid (gedragscode, incidentenregeling en klokkenluidersregeling).

3. EXTERNE DESKUNDIGEN

Het bestuur laat zich adviseren door een aantal externe deskundigen waarvan hieronder een omschrijving is opgenomen. De benoeming of aanwijzing van externe deskundigen door het bestuur geschiedt in principe voor onbepaalde tijd en kan te allen tijde worden gewijzigd of beëindigd.

ADVISEREND ACTUARIS

De adviserend actuaire adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over vraagstukken aangaande de premiestelling, het toeslagbeleid, ALM en risicobeheersing. Daarnaast adviseert hij op het terrein van actuariële, pensioen technische en/of juridische aard voor zover door hem of het bestuur wenselijk wordt geacht. De adviserend actuaire woont op verzoek van het bestuur de bestuursvergaderingen bij.

Willis Towers Watson is door het bestuur benoemd als adviserend actuaire met dien verstande dat de actuariële werkzaamheden in het kader van het jaarverslag van het pensioenfonds bij het actuaariaat van AZL te Heerlen zijn ondergebracht.

CERTIFICEREND ACTUARIS

De certificerend actuaire beoordeelt de financiële positie van het pensioenfonds volgens de eisen van de toezichthouder. De certificerend actuaire rapporteert eenmaal per jaar aan het bestuur door middel van een actuariel rapport en een actuariële verklaring. De certificerend actuaire woont op verzoek van het bestuur de bestuursvergaderingen bij. Sprenkels & Verschuren is door het bestuur benoemd als certificerend actuaire.

ACCOUNTANT

De accountant controleert jaarlijks de onder verantwoordelijkheid van het bestuur opgestelde jaarrekening. Hij doet dit in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controlepunten. Volgens deze richtlijnen wordt de controle zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. De accountant rapporteert eenmaal per jaar aan het bestuur door middel van een managementletter en een accountantsverklaring. De accountant woont op verzoek van het bestuur de bestuursvergaderingen bij. Mazars Accountants te Rotterdam is door het bestuur benoemd als accountant.

BELEGGINGSADVISEUR

In aanvulling op de advisering door de beleggingscommissie laat het bestuur zich ten aanzien van de invulling en uitvoering van het beleggingsbeleid naar behoefte adviseren door een beleggingsadviseur. De beleggingsadviseur woont op verzoek van het bestuur de bestuursvergaderingen bij. Willis Towers Watson is door het bestuur aangewezen als beleggingsadviseur.

ALM CONSULTANT

De ALM consultant voert de ALM studie uit die de basis vormt voor de invulling van het lange termijn beleggingsbeleid. In deze ALM studie worden premieniveau, premievolatiliteit, kansen op dekkingstekort en reservetekort en kansen op toeslagverlening beschouwd. De ALM consultant voert voorts een (aanvangs- en jaarlijkse) haalbaarheidstoets uit waarbij het verwachte pensioenresultaat wordt afgezet ten opzichte van de door het pensioenfonds gestelde normen. De ALM consultant woont op verzoek van het bestuur de bestuursvergaderingen bij. Ortec Finance is door het bestuur aangewezen als ALM consultant.

COMMUNICATIEDESKUNDIGE

Voor de invulling en uitwerking van het communicatiebeleidsplan, het communicatiejaarplan en communicatie-uitingen wordt het pensioenfonds ondersteund door een pensioencommunicatiedeskundige.

De pensioencommunicatiedeskundige bewaakt onder andere de huisstijl en het taalniveau in de standaard correspondentie, brochures, pensioenkrant, internetpagina's, pensioenopgaven etc. Voorts houdt zij het pensioenfonds op de hoogte van ontwikkelingen op het gebied van pensioencommunicatie. Mevrouw A.M. van Hekken van Lidewij & Spijker is als communicatiedeskundige aangesteld.

COMPLIANCE OFFICER GEDRAGSCODE

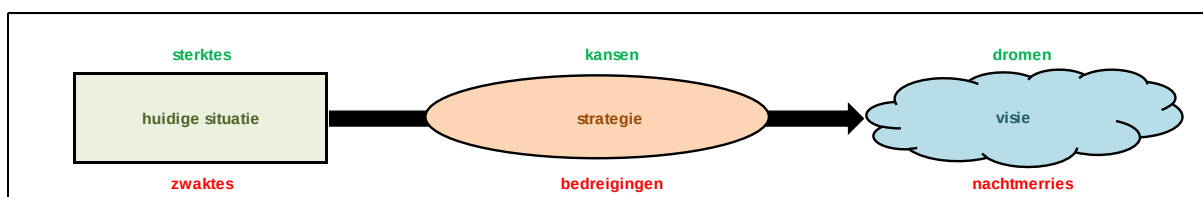
Het bestuur heeft in het kader van het integriteitsbeleid een gedragscode vastgesteld. De controle op de naleving van deze gedragscode is opgedragen aan een compliance officer die toegang heeft tot alle geledingen binnen het pensioenfonds. De Global Director Legal Affairs van Vopak is door het bestuur aangewezen als compliance officer gedragscode.

4. MISSIE, VISIE EN STRATEGIE

STRATEGIE

Op 12 maart 2019 heeft het bestuur – onder begeleiding van een externe deskundige – de periodieke evaluatie uitgevoerd op de strategie van het pensioenfonds. Aanleiding voor deze evaluatie vormden de in 2018 doorgevoerde wijzigingen in de (financiering van de) pensioenregeling en de governance van het pensioenfonds. Het eerder dan gepland uitvoeren van de periodieke evaluatie maakte het tevens mogelijk om de uitkomsten te gebruiken in het periodiek overleg met De Nederlandsche Bank op 20 juni 2019. In deze samenvatting worden de volgende onderwerpen voor het pensioenfonds toegelicht:

- de missie (kernwaarden en identiteit);
- de huidige situatie van het pensioenfonds (sterktes en zwaktes);
- de ontwikkelingen (kansen en bedreigingen);
- de visie (stip op de horizon);
- de strategie waarmee de visie waargemaakt gaat worden.

Aan de strategie van het pensioenfonds lagen mede ten grondslag de heroriëntatie uit 2012, de analyse van de toekomstbestendigheid van het bedrijfsmodel uit 2014, de evaluatie van het verandervermogen en de innovatiekracht uit 2017 en de samenvatting van de strategiedocumentatie van 25 september 2017.

MISSIE, VISIE EN STRATEGIE

In het verlengde van de statutaire doelstelling is als missie het zorgvuldig uitvoeren van de pensioenregeling ten behoeve van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden geformuleerd. De kernwaarden die het pensioenfonds hanteert bij het vormgeven van deze missie zijn 'betrouwbaar', 'deskundig en professioneel' en 'transparant'.

De toekomstvisie is gebaseerd op de volgende beschouwingen:

- het evenwichtig behartigen van de belangen van alle betrokken partijen in lijn met wet- en regelgeving, statuten en reglementen;
- het kwalitatief hoogwaardig en efficiënt uitvoeren van de pensioenregeling;
- de krachtige werking van het bestuursmodel met vertegenwoordiging van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden in de pensioenfondsorganen met kernwaarden als gezamenlijkheid, betrokkenheid, collegialiteit en ruimte;
- het continueren van de historisch goede relatie met Vopak en het waarborgen van de positieve en betrouwbare reputatie richting belanghebbenden;
- het inspelen op de actualiteit en streven naar een duurzame en financieel gezonde positie met een optimaal lange-termijn-perspectief in goede en slechte tijden.

Bij deze toekomstvisie wordt – in lijn met het door alle betrokken partijen hieraan gehechte belang – uitvoering van de pensioenregeling via het eigen pensioenfonds als uitgangspunt genomen. Dit geldt in ieder geval gedurende de looptijd van de huidige uitvoeringsovereenkomst.

De visie wordt mede ingevuld door te investeren in verdere professionalisering, deel te nemen aan interne discussies over pensioenen en landelijke ontwikkelingen op pensioengebied te volgen. Voorts wordt geïnvesteerd in een verdere professionalisering.

De toekomststrategie vormt een leidraad waarvan bewust kan worden afgeweken als de omstandigheden daartoe aanleiding geven. In dit kader wordt de periodieke evaluatie van het bedrijfsmodel door het bestuur (om de vijf jaar of eerder indien zwaarwegende redenen hier aanleiding toe geven) voortgezet. Naar verwachting zal de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel reden voor een herijking van de toekomststrategie zijn.

5. RISICOHouding EN HAALBAARHEIDSTOETS

RISICOHouding MET BETREKKING TOT PENSIOENINKOOP

Om te komen tot de formulering van een risicohouding zijn op 15 juli 2015 delegaties van het pensioenfonds (bestuur en verantwoordingsorgaan), Vopak, vakverenigingen CNV en FNV, centrale ondernemingsraad en vereniging van gepensioneerden bijeen geweest. De uitkomsten van eerdere discussies en de antwoorden op en discussie naar aanleiding van voorgelegde stellingen hebben hier in belangrijke mate aan bijgedragen. Het bestuur heeft hiermee met betrokken partijen afstemming gezocht ten aanzien van de overwegingen die een rol spelen in het spanningsveld van ambitie, benodigd risico en gewenste zekerheid.

De ambities kunnen – gegeven de in het vorige hoofdstuk uitgewerkte beleidsuitgangspunten – als volgt worden samengevat:

- een streven op lange termijn naar een toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op basis van de ontwikkeling van de prijsindex, gefinancierd uit het behaalde rendement;
- een streven op lange termijn naar een aanvullende toeslagverlening voor deelnemers op basis van het verschil tussen loon- en prijsindex, gefinancierd uit de premie;
- een streven naar een zoveel mogelijk stabiele voorspelbare premie.

Het bestuur realiseert zich dat risico nemen onvermijdelijk is om de ambities te realiseren. Voor de kwalitatieve risicohouding is ten aanzien van het benodigd risico en de gewenste zekerheid in de bespreking van 15 juli 2015 het volgende geconcludeerd:

- het behoud van koopkracht heeft prioriteit boven het vermijden van pensioenverlagingen (het risico op pensioenverlagingen en de hoogte ervan mogen echter niet te groot zijn);
- het risico van lagere toeslagverlening bij tegenvallende economische omstandigheden is acceptabel;
- het risico van een afname van de dekkingsgraad en pensioenverlagingen (tot 7% voor spreiding) zijn acceptabel;
- de pensioenpremie is stabiel en is geen sturingsmiddel waardoor het opbouwpercentage bij tegenvallende economische omstandigheden dient te worden verlaagd (tenzij extra premie ter beschikking wordt gesteld).

De kwalitatieve risicohouding wordt kwantitatief geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen (voor de korte termijn het vereist eigen vermogen en voor de lange termijn het pensioenresultaat). Het overschrijden van deze risicogrenzen leidt niet automatisch tot een aanpassing van het beleid maar vormt, als objectieve maatstaf, de input voor een discussie met betrokken partijen. Bij de toetsing of het risico hoger of lager is dan vooraf afgestemd speelt altijd de actuele situatie (dekkingsgraad, deelnemersbestand en externe factoren) een rol.

In de beschikbare premieregeling, die op 1 januari 2018 werd ingevoerd, heeft de risicohouding pensioeninkoop betrekking op de beschikbare premie die, na storting in het pensioenfonds, direct wordt aangewend voor de financiering van ouderdoms- en partnerpensioen.

Korte termijn

Voor de korte termijn heeft het bestuur de risicohouding gedefinieerd op basis van het vereist eigen vermogen uitgaande van het strategisch beleggingsbeleid (waarbij de kans dat binnen een periode van één jaar het vermogen lager ligt dan de technische voorziening voor risico pensioenfonds kleiner is dan 2,5%) met een bandbreedte van 10%.

De dekkingsgraad die overeenkomt met het vereist eigen vermogen bedraagt 115,8% per 31 december 2021. Voor een nadere uitwerking van het vereist eigen vermogen wordt verwezen naar hoofdstuk 10.

Lange termijn

Voor de lange termijn heeft het bestuur in 2015 de risicohouding gedefinieerd op basis van de volgende pensioenresultaten (= som van verwachte pensioenen op basis van beleid van het pensioenfonds gedeeld door som van verwachte pensioenen zonder kortingen en met volledige toeslagen op basis van prijsinflatie).

	Verwacht pensioenresultaat
Ondergrens vanuit evenwichtssituatie (mediaan)	90%
Ondergrens vanuit feitelijke situatie (mediaan)	90%
Maximale afwijking in 'slecht weer scenario'	30%

Het pensioenresultaat is hierbij vastgesteld over een periode van 60 jaar. De maximale afwijking in een 'slecht weer scenario' sluit aan bij een toeslagniveau van nihil ofwel een nominaal pensioenniveau.

AANVANGSHAALBAARHEIDSTOETS

Medio 2018 heeft Ortec Finance een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd op basis van de nieuwe pensioenregeling en nieuwe uitvoeringsovereenkomst. Hierbij zijn de volgende pensioenresultaten vastgesteld:

	Verwacht pensioenresultaat
Ondergrens vanuit evenwichtssituatie ¹⁾ (mediaan)	106%
Ondergrens vanuit feitelijke situatie (mediaan)	106%
Maximale afwijking in 'slecht weer scenario'	17%

1) situatie waarin het vereist eigen vermogen aanwezig is (per 31 december 2021 overeenkomend met een dekkingsgraad van 115,8%).

Het bestuur heeft in de pensioenresultaten van de aanvangshaalbaarheidstoets vooralsnog geen aanleiding gezien om de door betrokken partijen in de bijeenkomst van 15 juli 2015 meegegeven ondergrenzen en maximale afwijking bij te stellen.

De aanvangshaalbaarheidstoets toonde verder aan dat het pensioenfonds over voldoende herstelcapaciteit beschikt om naar verwachting binnen de looptijd van een herstelplan vanuit het minimum vereist eigen vermogen te herstellen naar het vereist eigen vermogen. Voorts heeft het bestuur op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets vastgesteld dat het premiebeleid voldoende realistische en haalbaar is.

De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets worden in het jaarverslag gedeeld met de partijen die hebben bijgedragen aan de discussie inzake de vaststelling van de risicohouding.

JAARLIJKSE HAALBAARHEIDSTOETS

Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt nagegaan in hoeverre het verwacht mediaan pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de door het bestuur geformuleerde ondergrenzen bij de risicohouding voor de lange termijn. Indien bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat het verwacht mediaan pensioenresultaat in negatieve zin afwijkt van de geformuleerde ondergrenzen treedt het bestuur in principe in overleg met de bij het pensioenfonds betrokken partijen. Hierbij worden evenwel de mate van afwijking, de marktomstandigheden en het (structurele of tijdelijke) karakter van de afwijking in ogenschouw genomen.

Het uitvoeren van de jaarlijkse haalbaarheidstoets vormt onderdeel van de reguliere procedure die wordt gevolgd bij de totstandkoming van het jaarverslag. De resultaten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets uit 2022 kunnen als volgt worden samengevat:

	Verwacht pensioenresultaat
Ondergrens vanuit feitelijke situatie (mediaan)	104%
Maximale afwijking in 'slecht weer scenario'	12%

Naar aanleiding van de uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets heeft het bestuur verder geen actiepunten geformuleerd.

RISICHOUDING MET BETREKKING TOT BELEGGEN

In 2019 heeft het bestuur de risicohouding beleggen voor de beschikbare premieregeling voorlopig vastgesteld. Deze risicohouding heeft betrekking op de beschikbare premie die, na storting in het pensioenfonds, wordt belegd op een beleggingsrekening op naam van de deelnemer. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar de uiteindelijke financiering van een vast of een variabel pensioen met het saldo op de beleggingsrekening.

De risicohouding voor de beschikbare premieregeling wordt vastgesteld op basis van de berekende afwijking tussen het pensioen in een pessimistisch scenario en het verwachte pensioen. Bij de financiering van een vast pensioen is uitgegaan van de standaard beleggingsstaffel van het pensioenfonds en bij de financiering van een variabel pensioen van de beleggingsmix die Centraal Beheer PPI hanteert bij de keuze voor een variabel pensioen. Hierbij is verondersteld dat als 'andere pensioenuitvoerder' voor een variabel pensioen – dat immers niet door het pensioenfonds wordt aangeboden – de huidige uitvoerder van de individuele beleggingsrekeningen het meest voor de hand ligt.

De risicohouding voor de beschikbare premieregeling voor een vast en variabel pensioen kan als volgt worden samengevat:

Leeftijd	Maximale afwijking van vast pensioen in pessimistisch scenario ten opzichte van verwacht vast pensioen	Maximale afwijking van variabel pensioen in pessimistisch scenario ten opzichte van verwacht variabel pensioen
30	66%	69%
35	66%	69%
40	62%	69%
45	61%	66%
50	54%	61%
55	44%	55%
60	28%	44%
65	10%	25%

De risicohouding voor de beschikbare premieregeling is vastgesteld onder voorbehoud van een positieve afstemming met de (vertegenwoordiging van) deelnemers.

In lijn met de toetsing in de haalbaarheidstoets van de risicohouding pensioeninkoop, streeft het bestuur naar een periodieke evaluatie van de risicohouding beleggen. Tot een dergelijke evaluatie kan voorts door het bestuur worden besloten indien de individuele beleggingsrekeningen door extreme marktomstandigheden zijn geraakt.

6. EIGEN RISICOBEOORDELING

Op 28 oktober 2021 heeft het bestuur de eigen risicobeoordeling vastgesteld. Een groot deel van de eigen risicobeoordeling betreft een samenvatting van bestaande beleidsdocumenten en risicoanalyses.

De volgende vraag staat centraal bij de eigen risicobeoordeling:

Wat zijn de risico's die de missie, visie en strategie van Pensioenfonds Vopak in gevaar brengen?

Onderdeel van deze vraag is een beoordeling van de effectiviteit van het risicobeheer inclusief de beheersmaatregelen. Een gebrekkig risicobeheer kan immers ook de missie, visie en strategie in gevaar brengen. Het stappenplan dat in de eigen risicobeoordeling wordt doorlopen omvat daartoe de volgende stappen.

- 1) Missie, visie en strategie
- 2) Strategische risicohouding
- 3) Strategisch beleid
- 4) Integrale risico-analyse
- 5) Meest significante risico's
- 6) Beheersmaatregelen
- 7) Efficiënt en effectief risicobeheer

In de eigen risicobeoordeling heeft het bestuur een beoordeling gemaakt van de risico's die het pensioenfonds loopt en de consequenties die deze risico's hebben voor de mate waarin het fonds haar missie, visie en strategie kan realiseren. Op basis van het bestaande beleid, risico-inventarisatie en bijbehorende beheersmaatregelen is het bestuur van mening dat het risicobeheer binnen het pensioenfonds voldoende adequaat is ingericht. Er is wel verbetering mogelijk in het risicomanagementsysteem. Het pensioenfonds heeft hiertoe in 2021 verbeteringen doorgevoerd, waaronder een betere vastlegging van de beheersmaatregelen in het risicoraamwerk.

In de komende jaren kunnen ontwikkelingen in omgevingsrisico's (economie, ESG en klimaat, pensioenakkoord) zorgen voor een wezenlijk risico voor het behalen van de doelstellingen. Het bestuur blijft de ontwikkelingen op deze terreinen nauwgezet volgen en zal waar nodig met sociale partners en uitbestedingspartners in overleg treden en deelnemers informeren.

De centrale vraag wordt als volgt beantwoord:

Risico's die de missie, visie en strategie van het pensioenfonds bedreigen zijn vooral financieel-economisch van aard. Een extreem deflatie scenario zorgt voor een sterk dalende dekkinggraad, waardoor er veel minder toeslagpotentieel is na de transitie naar het nieuwe stelsel. Klimaatrisico kan juist tot hogere inflatie leiden, wat de koopkracht uitholt.

7. BEHEERSMAATREGELEN

Het bestuur komt gemiddeld tienmaal per kalenderjaar in vergadering bijeen. Voorts belegt het bestuur tweemaal per jaar een vergadering met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Bij de vergaderingen van het bestuur is in ieder geval het pensioenbureau vertegenwoordigd.

Het toezicht vanuit het bestuur, dat uitbestede werkzaamheden op de afgesproken en voorgeschreven wijze worden uitgevoerd, gebeurt periodiek en tijdens de bestuursvergaderingen. Voor de uitoefening van dit toezicht beschikt het bestuur onder andere over de volgende informatie:

- een raming van de totale dekkingsgraad op weekbasis indien en zolang er sprake is van een situatie van tekort;
- een beleggingsrapportage met rendementen, vermogensverdeling, dekkingsgraden en rente-afdekking op maandbasis;
- de factsheets op maandbasis voor de (externe) vermogensbeheerders;
- een raming van de verschillende dekkingsgraden op basis van de beknopte beleggingsrapportage op maandbasis;
- een uitgebreide beleggingsrapportage op kwartaalbasis;
- een rapportage van de fiduciair vermogensbeheerder over de (externe) vermogensbeheerders;
- de notulen van de vergaderingen van de beleggingscommissie (waarbij tevens twee toehoorders vanuit het bestuur aanwezig zijn);
- een SLA- rapportage op kwartaalbasis over uitgevoerde werkzaamheden door het pensioenbureau;
- een SLA-rapportage op kwartaalbasis over uitgevoerde werkzaamheden in de deelnemersadministratie door AZL en ABN AMRO Pension Services;
- de relevante ontwikkelingen op pensioengebied en de mogelijke consequenties hiervan voor het pensioenfonds;
- de rapportages van de sleutelfunctiehouders;
- het jaarverslag van het pensioenfonds;
- het rapport van de raad van toezicht;
- de management letter van de accountant en zijn verklaring bij het jaarverslag;
- het rapport van de adviserend actuaire en het rapport en de verklaring van de certificerende actuaire bij het jaarverslag.

BEHEERSSYSTEEM BESTUUR

Het uitgangspunt van het beheerssysteem is dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het behartigen van alle belangen en de goede uitvoering van het risicobeheer bij het bestuur ligt. Het pensioenbureau is hierbij verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteit van de daadwerkelijke uitvoering van de pensioenregeling. Het bestuur heeft daartoe kaders gesteld in de uitvoeringsovereenkomst, verklaring beleggingsbeginselen, pensioenreglementen en bestuursbesluiten.

Binnen deze kaders kan het pensioenfonds nader invulling geven aan de wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd en de beleidslijnen waarbinnen dit dient te gebeuren. Dat kan door het vaststellen van een beleidsnota door het bestuur (zoals het beleggingsbeleidsplan) waaraan de uitvoerder zich dient te houden. Ook kan het bestuur door middel van een bestuursbesluit aan de uitvoerder specifieke bevoegdheden verlenen bij de uitvoering van de pensioenregeling. De besluiten worden vastgelegd in de notulen van de bestuursvergaderingen en besluitenlijst.

Het bestuur heeft in 2021 een update van de risicomanagement rapportage uitgevoerd. De risicomanagement rapportage voorziet in een uitwerking van de specifieke risico's van het pensioenfonds en de mate waarin deze worden beheerst. Het integraal risicomanagement is vormgegeven op basis van de 'Handreiking Risicomanagement voor Pensioenfondsen' van de Pensioenfederatie. De bruto risico's alsmede resterende risico's na beheersing zijn in bijlage 4 opgenomen

CRISISPLAN

In het crisisplan zijn de maatregelen opgenomen die kunnen worden ingezet indien de dekkingsgraad zich bevindt of snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds ten aanzien van de pensioenverplichtingen in gevaar komt.

Voorts bevat het crisisplan een leidraad om over de crisis te communiceren met belanghebbenden en geeft het plan aan op welke manier het up-to-date wordt gehouden. Het crisisplan voorziet niet in maatregelen ten aanzien van de individuele beleggingsrekeningen. Deze maatregelen beperken zich feitelijk tot een evaluatie van de risicohouding met betrekking tot beleggen zoals vermeld in hoofdstuk 5.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen rondom het coronavirus is in het najaar van 2020 het crisisplan uitgebreid met maatregelen in het kader van niet-financiële risico's. Hiermee is het crisisplan ook toepasbaar in niet-financiële crises. De input voor de uitbreiding is met name gebaseerd op de ervaringen gedurende de coronacrisis. Het crisisplan is opgenomen in bijlage 7.

CODE PENSIOENFONDSEN

Het bestuur onderschrijft de uitgangspunten van de code pensioenfondsen. Deze betreffen het stimuleren van de drie bestuurlijke kernfuncties te weten: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het pensioenfonds heeft gepland en gerealiseerd. In het jaarverslag van het pensioenfonds wordt een toelichting verschaft inzake de naleving van de bepalingen van de code pensioenfondsen. De toelichting volgt de actualisatie van de code pensioenfondsen uit 2018 naar een achttal thema's.

GESCHIKTHEID

In de beleidsnota geschiktheid van 6 september 2022 zijn opgenomen:

- het wettelijk kader met betrekking tot het geschiktheidsbeleid;
- het profiel van het pensioenfonds;
- de doelstellingen en reikwijdte van het geschiktheidsbeleid;
- het ambitieniveau van de geschiktheid;
- de vertaling van het ambitieniveau van de geschiktheid in een geschiktheidsplan;
- de toetsing en evaluatie van de geschiktheid en het geschiktheidsbeleid.

De beleidsnota geschiktheid maakt onderscheid naar de volgende niveaus van geschiktheid:

- een basisniveau waarover ieder bestuurslid bij aantreden moet beschikken (geschiktheidsniveau A);
- een verdiept niveau dat door het voltallig bestuur moet worden afgedekt (geschiktheidsniveau B);
- een vakbekwaamheidsniveau waarover een bestuurslid met het aandachtsgebied vermogensbeheer moet beschikken (geschiktheidsniveau B-plus);
- een expertniveau waarover een externe deskundige in het bestuur moet beschikken (geschiktheidsniveau E).

Hierbij wordt de geschiktheid gekoppeld aan de volgende aandachtsgebieden:

- bestuur, organisatie en communicatie;
- producten, diensten en markten waarop het pensioenfonds actief is;
- beheerste en integere bedrijfsvoering;
- evenwichtige en consistente besluitvorming;
- voldoende tijd.

In het geschiktheidsplan 2022 is het geschiktheidsbeleid nader uitgewerkt ten behoeve van de borging, ontwikkeling, monitoring en evaluatie van het geambieerde en aanwezige geschiktheidsniveau.

ZELFEVALUATIE

Op 9 maart 2022 hebben het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht een zelfevaluatie uitgevoerd. Tevens is een gezamenlijke evaluatie van deze fondsorganen georganiseerd. Deze evaluaties zijn onder leiding van een onafhankelijke derde partij uitgevoerd.

De zelfevaluaties omvatten mede competentiemetingen van de verschillende fondsorganen.

INTEGRITEITSBELEID

Gedragscode

Ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het pensioenfonds aanwezige informatie is een gedragscode opgesteld. In 2022 is de gedragscode bijgewerkt en opnieuw vastgesteld.

De gedragscode geldt voor bestuursleden, voor leden van het verantwoordingsorgaan, voor leden van de beleggingscommissie, voor de raad van toezicht, voor de sleutelfunctiehouders en voor medewerkers van het pensioenbureau en overige door het bestuur aangewezen personen en/of instanties die betrokken zijn bij het pensioenfonds.

Incidentenregeling

Ter voorkoming van schade aan de beheerste en integere bedrijfsvoering en goede naam van het pensioenfonds, alsmede het beperken van mogelijke gevolgschade is een incidentenregeling opgesteld. Hierbij streeft het pensioenfonds er naar om een betrouwbare, transparante en – om herhaling te voorkomen – lerende organisatie te zijn. Daarbij past een cultuur waarin incidenten kunnen worden gemeld en waarin helder is hoe met deze melding zal worden omgegaan. In 2022 is de incidentenregeling bijgewerkt en opnieuw vastgesteld.

Klokkenluidersregeling

Er is een klokkenluidersregeling vastgesteld waarin de procedure voor het melden van (een vermoeden) van misstanden is vastgelegd. De klokkenluidersregeling is voor het laatst in 2022 bijgewerkt en opnieuw vastgesteld.

PRIVACY BELEID

In 2018 is in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) een privacy beleid opgesteld. In dit privacy beleid zijn de kaders beschreven die het pensioenfonds stelt aan de verwerking van persoonsgegevens.

Teneinde te kunnen rapporteren over de 'Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen' van medio 2019 is de invulling van het privacy beleid in 2020 op deze gedragslijn getoetst. Op basis van de extern uitgevoerde toetsing is geconcludeerd dat, rekening houdend met een aantal aanpassingen in het privacy beleid en het register van verwerkingsactiviteiten, het pensioenfonds de 'Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen' naleeft. Vanaf 2020 rapporteert het pensioenfonds jaarlijks over de naleving van de gedragslijn in het bestuursverslag.

8. HOOFDLIJNEN UITVOERINGSOVEREENKOMST

De afspraken over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen het pensioenfonds en Vopak zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst zoals bedoeld in artikel 23 van de Pensioenwet. In paragraaf 3.2 van de Pensioenwet staan de eisen omtrent de inhoud van deze overeenkomst opgesomd.

De uitvoeringsovereenkomst is in werking getreden op 1 januari 2018 en liep tot en met 31 december 2022. De looptijd kan na 31 december 2022 jaarlijks stilzwijgend worden verlengd met één jaar tenzij één van beide partijen, met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden, de uitvoeringsovereenkomst beëindigt. Het pensioenfonds en Vopak hebben in 2022 de uitvoeringsovereenkomst niet beëindigd waarmee deze is verlengd met één jaar tot en met 31 december 2023.

AANGESLOTEN ONDERNEMINGEN

Het pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor de werknemers van Vopak met uitzondering van de werknemers die op grond van de arbeidsovereenkomst deelnemen of gaan deelnemen aan een andere pensioenregeling. Onder Vopak wordt verstaan Koninklijke Vopak N.V. alsmede de met Koninklijke Vopak N.V. in een groep verbonden ondernemingen, waarvan Koninklijke Vopak N.V. direct of indirect meer dan vijftig procent (50%) van de aandelen bezit en waarvoor een pensioenregeling van het pensioenfonds met instemming van Koninklijke Vopak N.V. van toepassing is verklaard alsmede iedere andere met Vopak gelieerde onderneming waarvoor een pensioenregeling van het pensioenfonds met instemming van Koninklijke Vopak N.V. van toepassing is verklaard.

INFORMATIEVERSTREKKING VOPAK

Vopak heeft zich verplicht alle werknemers die op grond van de bepalingen van de pensioenregeling recht hebben op deelneming, als deelnemer aan te melden, met uitzondering van de werknemers die in hun (individuele) arbeidsovereenkomst nadrukkelijk anders zijn overeengekomen.

Voorts heeft Vopak zich verplicht alle informatie te verschaffen die nodig is voor het goed uitvoeren van de pensioenregelingen. Het pensioenfonds is gevrijwaard voor alle financiële gevolgen van onjuiste en/of ontijdige opgaven voor zover deze niet zijn te wijten aan de handelwijze van de werknemer.

VERSCHULDIGDE PREMIE

De verschuldigde premie wordt voor de verschillende onderdelen van de Vopak pensioenregeling als volgt vastgesteld:

1. de bruto premie over de A-grondslag en B-grondslag op basis van artikel 5 lid 1 van het pensioenreglement;
2. de bruto premie ter grootte van 2,6% van de salarissom voor de financiering van de aanvullende toeslag voor deelnemers;
3. de opslag voor solvabiliteit ter grootte van het percentage waarmee de vereiste dekkingsgraad de 100% overschrijdt over de hiervoor onder 1 en 2 genoemde bruto premies;
4. de bruto risicopremie voor partner- en wezenpensioen op basis van artikel 12 en 14 van het pensioenreglement en voortzetting van de pensioenregeling bij arbeidsongeschiktheid op basis van artikel 42 van het pensioenreglement;
5. de uitvoerings- en administratiekosten voor zover deze uitstijgen boven de vrijval vanuit de technische voorziening;
6. de bruto premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen en het vrijwillig Anw-hiaatpensioen;
7. de bruto vrijwillige premie en de bruto individuele beschikbare premie;
8. de netto premie over de C-grondslag op basis van artikel 16 van het pensioenreglement.

De verschuldigde bruto premie over de A-grondslag wordt vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december van het voorafgaande jaar met dien verstande dat de gemiddelde rente bij de vaststelling van deze bruto premie ten minste 1,85% bedraagt.

De uitvoerings- en administratiekosten onder 5. worden vastgesteld door de uitvoerings- en administratiekosten die voor rekening van het pensioenfonds zijn gekomen in het voorafgaande jaar te vermeerderen met de door de administrateur van de beleggingsrekeningen in rekening gebrachte kosten met betrekking tot de beleggingsrekeningen en te verminderen met de vrijval van de kostenopslag in de technische voorziening voor risico pensioenfonds als gevolg van de verrichte uitkeringen.

Er is geen sprake van een premiemechanisme uit hoofde waarvan de bruto premie wordt verhoogd of verlaagd op basis van de financiële positie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de verschuldigde premie geschiedt op basis van de per 1 januari van het desbetreffende jaar voor de deelnemers vastgestelde salarissen, toeslagen en bonussen waarover ingevolge het van toepassing zijnde pensioenreglement pensioenopbouw plaatsvindt.

Voor werknemers met een individuele arbeidsovereenkomst, voor wie de jaarlijkse salarisaanpassing plaatsvindt per 1 april, wordt in de situatie per 1 januari mede begrepen de aanpassing van het bruto salaris per 1 april van het desbetreffende jaar.

De zuiver kostendekkende premie wijkt alleen van de verschuldigde premie af voor de opslag voor solvabiliteit. Deze opslag wordt in de zuiver kostendekkende premie vastgesteld over de bruto risicopremies voor partner- en wezenpensioen en voortzetting van de pensioenregeling bij arbeidsongeschiktheid onder 4.

BEPERKING BRUTO PREMIE

Indien de bruto premie over de A-grondslag uitstijgt boven het vastgestelde maximum op basis van een gemiddelde rente van ten minste 1,85% wordt de premiestaffel in artikel 5 lid 1 van het pensioenreglement bijgesteld op basis van dit maximum. Deze bijstelling kon achterwege blijven zolang deze gefinancierd kon worden uit de premie-egaliseringsreserve die was gevormd bij aanvang van de uitvoeringsovereenkomst in 2018. Aangezien de premie-egaliseringsreserve per 31 december 2021 nihil bedroeg en de gemiddelde rente onder de 1,85% lag, is de premiestaffel in artikel 5 lid 1 van het pensioenreglement voor 2022 bijgesteld op basis van het vastgestelde maximum. Het pensioenfonds heeft hierover meerdere malen en op verschillende wijzen met de deelnemers gecommuniceerd.

ACHTERSTAND PREMIEBETALING EN BETALINGSVOORBEHOUD VOPAK

Gegeven de verwerking van de verschuldigde premie in de rekening courant kan er in principe geen sprake zijn van premiebetalingsachterstand. Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat de verschuldigde premie op zijn minst gelijkmatig over het jaar ten laste van de rekening courant wordt gestort op haar bankrekening.

Vopak heeft het recht de verschuldigde premie te verminderen of de betaling ervan op te schorten of te staken, indien de bedrijfsresultaten van dien aard zijn dat Vopak naar redelijkheid niet langer in staat is de verschuldigde premie geheel of gedeeltelijk te voldoen.

REKENING COURANT

De verschuldigde premie wordt per 1 januari van enig jaar als verschuldigd bedrag geboekt in de rekening courant die tussen het pensioenfonds en Vopak bestaat. De rente op de rekening courant is gelijk aan het Euribor Geldmarkt Tarief (6 maands) afgerond op een veelvoud van 0,25% met een minimum van 0%.

Het pensioenfonds en Vopak dragen er zorg voor dat het (positieve of negatieve) saldo per 31 december van enig jaar nimmer uitstijgt boven 1% van de technische voorziening.

PROCEDURES BIJ VERMOGENSTEKORTEN

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan het (minimaal) vereiste niveau, wordt de in deze situatie van toepassing zijnde wet- en regelgeving gevolgd. Op basis van deze wet- en regelgeving wordt onder andere een herstelplan opgesteld.

Als sturingsmiddelen voor het herstel van het (minimaal) vereiste niveau van de beleidsdekkingsgraad worden het toeslagbeleid en het beleggingsbeleid ingezet. Indien deze sturingsmiddelen geen tijdig herstel van het (minimaal) vereiste niveau mogelijk maken, worden de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden – in lijn met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving – verlaagd. Het kortingsbeleid is nader uitgewerkt in hoofdstuk 13.

TOESLAGEN EN AANVULLENDE TOESLAGEN

Op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de stijging van het consumentenprijsindexcijfer (afgeleide CPI oktober-oktober). Op de opgebouwde pensioenen van deelnemers wordt jaarlijks een aanvullende toeslag verleend van maximaal het verschil in ontwikkeling van de salarissen en het consumentenprijsindexcijfer (afgeleide CPI oktober-oktober).

Een toeslag wordt slechts verleend indien en voor zover dit op basis van het financieel toetsingskader mogelijk is. Een aanvullende toeslag wordt slechts verleend voor zover de hiervoor gevormde toeslagreserve toereikend is. Het toeslagbeleid is nader uitgewerkt in hoofdstuk 13.

VRIJWILLIGE VOORTZETTING NA BEËINDIGING DIENSTVERBAND

Bij beëindiging van de deelneming vóór pensionering anders dan wegens overlijden bestaat de mogelijkheid tot vrijwillige voortzetting van de Vopak pensioenregeling overeenkomstig het bepaalde in artikel 54 van de Pensioenwet. Tijdens de voortzetting van de pensioenregeling is het pensioengevend salaris maximaal gelijk aan het laatst vastgestelde pensioengevend salaris of – indien lager – de B-salarisgrens.

WIJZIGING PENSIOENREGLEMENTEN

Het pensioenfonds heeft zich verplicht tot het uitvoeren van de pensioenregelingen van Vopak. Tegen de uitvoering van nieuwe pensioenregelingen kan door het pensioenfonds bezwaar worden aangetekend.

Het bestuur kan de krachtens de statuten vastgestelde pensioenreglementen wijzigen. Vopak wordt vooraf in kennis gesteld van een voornemen tot wijziging. Wijzigingen als gevolg van wijzigingen in de pensioenovereenkomst worden op voordracht van Vopak in behandeling genomen en wijzigingen als gevolg van (gewijzigde) wet- en/of regelgeving op voordracht van het bestuur. Na wijziging worden de pensioenreglementen voorgelegd aan Vopak om zeker te stellen dat deze overeenstemmen met de inhoud van de pensioenovereenkomst.

9. HOOFDLIJNEN PENSIOENREGELING

De hieronder opgenomen hoofdlijnen zijn gebaseerd op de Vopak pensioenregeling 2022 zoals vastgesteld door het bestuur in de vergadering van 23 mei 2022. De Vopak pensioenregeling werd op 14 mei 2018 goedgekeurd door de Belastingdienst op grond van artikel 19c, lid 2 Wet LB 1964.

De regeling betreft een beschikbare premieregeling met pensioenleeftijd 68 jaar waarin de beschikbare premie voor een drietal grondslagen verschillend wordt vastgesteld. De grondslagen en relevante bedragen in 2021 luiden als volgt:

- de A-regeling voor het salarisdeel vanaf de franchise (EUR 14.249) tot de A-salarisgrens (EUR 62.210);
- de B-regeling voor het salarisdeel vanaf de A-salarisgrens (EUR 62.210) tot de B-salarisgrens (EUR 114.866);
- de C-regeling voor het salarisdeel vanaf de B-salarisgrens (EUR 114.866).

De franchise en A-salarisgrens worden jaarlijks door het bestuur vastgesteld waarbij de ontwikkeling van salarissen, prijzen en AOW-uitkeringen in ogenschouw worden genomen. De B-salarisgrens is gelijk aan het maximum pensioengevend loon op basis van artikel 18ga van de Wet op de Loonbelasting 1964.

De premie over de A- en B-grondslag kan – naar keuze van de deelnemer – worden aangewend voor de opbouw van pensioenkapitaal en als zodanig op een beleggingsrekening worden gestort en/of direct voor de financiering van ouderdoms- en partnerpensioen. De keuzemogelijkheden zijn:

- volledig aanwenden van de premie over de A- en B-grondslag voor de opbouw van pensioenkapitaal;
- volledig aanwenden van de premie over de A- en B-grondslag voor de directe financiering van ouderdoms- en partnerpensioen;
- aanwenden van de premie over de A-grondslag voor de directe financiering van ouderdoms- en partnerpensioen en aanwenden van de premie over de B-grondslag voor de opbouw van pensioenkapitaal.

De keuze kan door de deelnemer vier keer per jaar worden aangepast. Tevens bestaat vier keer per jaar de mogelijkheid om het opgebouwde pensioenkapitaal aan te wenden voor de financiering van ouderdoms- en partnerpensioen.

De pensioenregeling kent hiernaast de volgende keuzemogelijkheden voor de deelnemers:

- het verschuiven van de ingangleeftijd voor het ouderdomspensioen;
- het gedeeltelijk laten ingaan van het ouderdomspensioen;
- het uitruilen van partnerpensioen naar ouderdomspensioen of omgekeerd;
- het omzetten van ouderdomspensioen in AOW-overbruggingspensioen;
- het uitkeren van een tijdelijk hoger of lager ouderdomspensioen.

De pensioenregeling omvat mede een arbeidsongeschiktheidspensioen en een verzekering voor voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid. Daarnaast bestaat er voor deelnemers de mogelijkheid een verzekering voor Anw-hiaatpensioen te sluiten en vrijwillige premies binnen de fiscale grenzen in het pensioenfonds te storten.

De pensioenkapitalen uit hoofde van de premies over de A- en B-grondslag worden uiterlijk op de (vervroegde) pensioendatum in het pensioenfonds aangewend voor een vaste pensioenuitkering. Vooralsnog voorziet de pensioenregeling – voor zover wettelijk toegestaan – in de mogelijkheid om de pensioenkapitalen uit hoofde van de premies over de A- en B-grondslag op de (vervroegde) pensioendatum voor een variabele pensioenuitkering aan te wenden bij een externe pensioenuitvoerder. De pensioenkapitalen uit hoofde van de premies over de C-grondslag worden op de (vervroegde) pensioendatum aangewend voor een vaste of variabele pensioenuitkering bij een externe pensioenuitvoerder.

In de pensioenregeling van het pensioenfonds is bepaald dat het pensioenfonds er naar streeft om op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks een toeslag te verlenen. Er bestaat geen recht op deze toeslagverlening. Het toeslagbeleid is uitgewerkt in hoofdstuk 13.

10. FINANCIËLE OPZET

De voornaamste financiële doelstellingen van het pensioenfonds zijn:

- het waarborgen van de opbouw van pensioenen overeenkomstig de in het reglement vastgelegde bepalingen;
- het minimaliseren van de kansen op en mate van tekort;
- het optimaliseren van de beleggingsopbrengst om de nagestreefde toeslagen op de opgebouwde pensioenen te realiseren;
- op langere termijn de pensioentoezegging onder een breed scala van omstandigheden na te komen en wel tegen een zoveel mogelijk stabiele kostendeekkende premie.

In dit hoofdstuk wordt de financiële opzet van het pensioenfonds uiteengezet. Ingegaan wordt op de waarderingsgrondslagen van de pensioenverplichtingen en het belegd vermogen. Verder worden de uitgangspunten voor het premiebeleid, het beleggingsbeleid en het toeslagbeleid toegelicht.

Uitgangspunt bij de financiële opzet is de wet- en regelgeving zoals beschreven in de Pensioenwet, het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen, de Regeling Pensioenwet en de Regeling Parameters Pensioenfondsen.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BELEGGINGEN

De ter beurze genoteerde (onroerend goed) aandelen en vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen de beurswaarde. Niet ter beurze genoteerde beleggingsfondsen in onroerend goed, aandelen en vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt daarbij ontleend aan een door een accountant gecontroleerde jaarrekening of – indien geen jaarrekening beschikbaar is – een vaststelling door de fondsmanager op basis van objectieve en recente marktinformatie.

TECHNISCHE VOORZIENING VOOR RISICO PENSIOENFONDS

Technische voorziening voor risico pensioenfonds

De technische voorziening voor risico pensioenfonds wordt post voor post vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals hierna omschreven. De technische voorziening voor risico pensioenfonds wordt in principe zodanig vastgesteld dat zij toereikend is ter dekking van de verplichtingen van het fonds. De voorwaardelijke toeslagverlening maakt geen onderdeel uit van de pensioenverplichtingen.

De vaststelling van de technische voorziening voor risico pensioenfonds geschiedt op basis van de volgende uitgangspunten:

- berekening vindt plaats op basis van marktwaardering;
- de grondslagen zijn gebaseerd op prudente beginselen inzake overlijden, arbeidsongeschiktheid en levensverwachting;
- de methodiek en grondslag van vaststelling is van jaar tot jaar consistent, tenzij juridische, demografische en/of economische omstandigheden zich hiertegen verzetten.

De technische voorziening voor risico pensioenfonds is gelijk aan:

- voor deelnemers: de actuariële contante waarde van de over verstreken diensttijd opgebouwde pensioenen inclusief reeds verleende toeslagen;
- voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden: de actuariële contante waarde van de opgebouwde pensioenen inclusief reeds verleende toeslagen;
- voor gewezen deelnemers voor wie in verband met arbeidsongeschiktheid de pensioenopbouw wordt voortgezet: de actuariële contante waarde van de over verstreken diensttijd opgebouwde pensioenen inclusief reeds verleende toeslagen en over toekomstige diensttijd nog op te bouwen pensioenen uitgaande van tot de pensioendatum voortdurende ongewijzigde arbeidsongeschiktheid.

Als verleende toeslagen worden beschouwd de toeslagen die op grond van het toeslagenbeleid aan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zijn toegekend per 1 januari volgend op de balansdatum en waarvan het desbetreffende besluit tot het toekennen van die toeslag op de balansdatum is genomen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige voorwaardelijke toeslagen.

De toereikendheid van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen wordt jaarlijks door de certificerende actuaire getoetst. Aan de berekening van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag:

- **rekenrente:**
de technische voorziening voor risico pensioenfondsen wordt gebaseerd op de van toepassing zijnde rentetermijnstructuur (ultimate forward rate). De gemiddelde duration van de verplichtingen bedraagt per 31 december 2021 circa 17,1 jaar.
- **sterftekansen:**
de sterftekansen worden ontleend aan de prognosetafel AG 2022. Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en totale bevolking door toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte vastgesteld op basis van het Willis Towers Watson 2022 model.
- **gezinssamenstelling:**
voor zowel de mannelijke als de vrouwelijke (gewezen) deelnemers wordt bij de berekening van de contante waarde van het partnerpensioen uitgegaan van een partnerfrequentie inclusief samenwonenden op basis van de CBS 2020 cijfers. Voor pensioengerechtigden wordt van de werkelijke burgerlijke staat uitgegaan. Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op drie jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
- **wezenpensioen:**
de technische voorziening voor latent partnerpensioen van niet-pensioengerechtigden voor risico pensioenfondsen wordt verhoogd met een opslag van 1% voor latent wezenpensioen. Ten aanzien van ingegane wezenpensioenen wordt aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 20-jarige leeftijd als de wees de 18-jarige leeftijd nog niet heeft bereikt en tot de 27-jarige leeftijd als de wees 18 jaar of ouder is.
- **toekomstige administratie- en uitbetalingskosten:**
bij de vaststelling van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen wordt rekening gehouden met een opslag voor toekomstige administratie- en uitbetalingskosten van 3.50%.
- **uitbetalingswijze:**
voor de berekening van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen wordt ervan uitgegaan dat de pensioenen op continue wijze worden uitbetaald.
- **toetredingen en uittredingen:**
er wordt geen rekening gehouden met toekomstige toetredingen en uittredingen.
- **leeftijd:**
de leeftijd per de berekeningsdatum wordt in maanden nauwkeurig vastgesteld.

In 2022 zijn de belangrijkste actuariële grondslagen (partnerfrequentie), leeftijdsverschil tussen deelnemer en partner, voorziening voor latent wezenpensioen, arbeidsongeschiktheidskansen en kostenvoorziening) door de adviserende actuaire getoetst op toereikendheid. Voor de kostenvoorziening zijn hierbij zowel de uitkomsten bij continuering van de huidige uitvoeringsvorm beschouwd als de uitkomsten bij een overdracht naar een andere pensioenuitvoerder. De toetsing heeft geleid tot een bijstelling van de actuariële grondslagen die hiervoor is verwerkt. De impact op de technische voorziening van deze bijstelling was beperkt. De toetsing wordt om de drie jaar uitgevoerd.

Voor de uniseks tarieven die in de uitvoering van de pensioenregelingen worden gehanteerd bij individuele berekeningen wordt uitgegaan van de volgende actuariële uitgangspunten:

- tariefrente op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december van het voorafgaande jaar;
- sterftekansen zoals gehanteerd bij de vaststelling van de technische voorziening;
- sekse neutraliteit op basis van een deelnemersbestand met 85% mannen en 15% vrouwen.

In 2022 is besloten de uniseks tarieven eveneens te hanteren voor de vaststelling van het bedrag-ineens bij pensionering dat middels wetswijziging naar verwachting in 2023 mogelijk zal worden gemaakt.

Voor niet opgevraagde pensioenen wordt een voorziening aangehouden die op dezelfde wijze wordt vastgesteld als de overige pensioenen. Het pensioenfonds houdt hierbij geen voorziening aan voor de pensioenen die nog niet zijn uitbetaald. Periodiek worden het niveau van de voorziening en de nog niet uitbetaalde pensioenen geëvalueerd, hetgeen tot een aanpassing van de vaststellingsmethodiek kan leiden.

Technische voorziening voor risico pensioenfonds herverzekerd

Het herverzekerde deel van de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds wordt op dezelfde grondslagen vastgesteld als de technische voorziening voor risico pensioenfonds.

Bij de marktwaardering wordt voorts rekening gehouden met het kredietrisico van de desbetreffende herverzekeraar hetgeen eind 2020 niet heeft geleid tot een andere (lagere) waardering van de actiefpost dan op basis van de grondslagen van het pensioenfonds zou gelden.

TECHNISCHE VOORZIENING VOOR RISICO DEELNEMERS

De technische voorziening voor risico deelnemers betreft de individuele beleggingsrekeningen. Dit zijn individueel geregistreerde rekeningen van het pensioenfonds, waarop als onderdeel van de pensioenregeling, door het pensioenfonds premies kunnen worden gestort.

De voorziening is gelijk aan de som van de individuele saldi van de extern aangehouden individuele beleggingsrekeningen, gevormd uit de beschikbare premiedelen van de pensioenregelingen. Zolang de pensioenen nog niet zijn ingegaan loopt het pensioenfonds geen beleggingsrisico ten aanzien van deze verplichtingen.

OVERIGE VOORZIENINGEN

Voorziening voor langdurig zieke deelnemers

De voorziening voor langdurig zieke deelnemers is gelijk aan de risicopremie voor de verzekering van premievrijstelling in verband met arbeidsongeschiktheid voor het huidige en voorafgaande verslagjaar. Deze voorziening wordt jaarlijks aangepast door toevoeging van de risicopremie in het verslagjaar en onttrekking van de risicopremie in het minst recente verslagjaar. De onttrekking van de risicopremie wordt gebruikt voor de financiering van mutaties die betrekking hebben op arbeidsongeschiktheid. De voorziening is eind 2021 vastgesteld op EUR 3.066.000.

Schadevoorziening voor toekomstige beschikbare premies voor arbeidsongeschikte deelnemers

Daarnaast is een schadevoorziening gevormd voor toekomstige beschikbare premies voor arbeidsongeschikte deelnemers. De schadevoorziening is gelijk aan de contante waarde van (vrijgestelde) beschikbare premies tot de pensioendatum. Deze voorziening is eind 2021 vastgesteld op EUR 763.000.

CORRECTIE DEKKINGSGRAAD

Ten aanzien van de verwerking van wijzigingen die betrekking hebben op het verleden heeft het bestuur voor het proces van rapporteren van de (beleids)dekkingsgraden beleid vastgesteld. Dit beleid is opgenomen in bijlage 8.

MINIMAAL VEREIST EIGEN VERMOGEN

Onder het financieel toetsingskader is er sprake van dekkingstekort indien het aanwezige eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Dit vermogen is gedefinieerd in het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen en is de uitkomst van een aantal berekeningen afhankelijk van de risico's die het pensioenfonds loopt. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt maximaal 5% van de technische voorziening voor risico pensioenfonds. Voor het pensioenfonds leidden de berekeningen tot een minimaal vereist vermogen per 31 december 2021 van 3,5% van de technische voorziening.

VEREIST EIGEN VERMOGEN

Het vereist eigen vermogen is eveneens gedefinieerd in het voornoemde Besluit financieel toetsingskader. Het besluit geeft een nadere invulling van de solvabiliteitsvereisten waarmee het vereist vermogen kan worden bepaald. Voor een nadere toelichting op de vaststelling van het vereist vermogen verwijzen wij naar bijlage 3.

De per 31 december 2021 op basis van het nieuwe financieel toetsingskader per risico benodigde buffer kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving risico	Benodigde strategische buffer (in EUR 1.000)
Renterisico	11.974
Zakelijke waarden risico	139.146
Valutarisico	53.964
Grondstoffenrisico	-
Kredietrisico	69.877
Verzekeringstechnische risico's	27.609
Actief beheer risico	9.972
Diversificatie	- 112.825
Vereist eigen vermogen	199.717

Het totaal vereist eigen vermogen – afgeleid van de benodigde buffers per risico – bedraagt EUR 199.717.000. Bij een technische voorziening voor risico pensioenfonds per 31 december 2021 van EUR 1.067.017.000 en een technische voorziening voor risico deelnemers van EUR 194.997.000 betekent dit een vereiste dekkingsgraad van 115,8%.

Bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen zijn – in lijn met het standaard model – liquiditeitsrisico, concentratierisico en operationeel risico buiten beschouwing gelaten. Een nadere uitwerking van het standaard model is in bijlage 3 opgenomen.

11. HERSTELPLAN

Per 31 december 2021 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 122,9%. De vereiste dekkingsgraad per dezelfde datum bedroeg 115,8%. Er is dus geen sprake van een tekort op basis waarvan het pensioenfonds een herstelplan zou moeten opstellen..

12. BELEGGINGSBELEID

In dit hoofdstuk wordt het beleggingsbeleid van het pensioenfonds beschreven. Tevens zijn de richtlijnen voor het vermogensbeheer vastgelegd. Conform de artikelen 135 en 136 van de Pensioenwet en paragraaf 5 uit het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen wordt achtereenvolgens ingegaan op het lange termijn beleggingsbeleid, de opzet en uitvoering van de vermogensbeheeractiviteiten, de wijze van risicometing en -beheersing en de opzet van de resultaatevaluatie.

Uitgangspunt voor het beleggingsbeleid vormt mede de prudent person-regel (waarbij voldaan dient te worden aan kwalitatieve beginselen van veiligheid, kwaliteit, liquiditeit en spreiding). De nadere onderbouwing van de prudent person-regel is door het bestuur separaat vastgelegd.

BELEGGINGSCYCLUS

Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is samengesteld op basis van de Pensioenwet, het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen en de prudent-person regel. Daarnaast zijn de investment beliefs een belangrijk onderdeel van de vaststelling. Het proces dat er voor zorgt dat deze aspecten worden vertaald naar een robuust beleggingsbeleid is het beleggingsproces. Dit omvat de voorbereiding, de uitvoering en het beheer van de beleggingen. Een consistent uitgevoerd beleggingsproces staat centraal in het beleggingsbeleid. Het beleggingsproces geeft ook weer hoe de samenhang is tussen de onderlinge elementen. De opbouw van de cyclus zoals deze door het pensioenfonds is geïmplementeerd wordt in de hieronder opgenomen figuur geïllustreerd en vervolgens in hoofdlijnen besproken.

De cyclus van het pensioenfonds begint bij missie, governance en investment beliefs. In deze eerste stap worden de doelstellingen, inrichting van het pensioenfonds inclusief taken en verantwoordelijkheden alsmede de beleggingsovertuigingen (investment beliefs) vastgesteld en toegelicht.

De tweede stap gaat in op het strategisch beleggingsbeleid (risicobudget). In deze stap wordt gezocht naar een beleggingsportefeuille die aansluit bij de risicohouding en doelstellingen van het pensioenfonds. Het bestuur maakt hier onder andere gebruik van een ALM studie om verschillende portefeuilles in verschillende scenario's te onderzoeken. Het bestuur kiest – in nauw overleg met de beleggingscommissie, fiduciair vermogensbeheerder en ALM consultant – uiteindelijk een strategische portefeuille die het best aansluit bij de doelstellingen van het pensioenfonds en die past binnen de risicohouding zoals die overeengekomen is met de sociale partners.

In de derde stap stelt het pensioenfonds een beleggingsplan op. Het jaarlijkse beleggingsplan is de vertaling van de eerder gekozen strategische portefeuille naar de beleggingsportefeuille van het komende jaar. Dit beleggingsplan wordt – in nauw overleg met de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder – opgesteld en uiteindelijk vastgesteld door het bestuur.

De vierde stap betreft de implementatie van het beleggingsplan naar een beleggingsportefeuille. Voor het pensioenfonds is het beheer van het vermogen, inclusief rente- en valuta-afdekking, uitbesteed aan de fiduciair vermogensbeheerder. Het bestuur stelt – in nauw overleg met de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder – de vermogensbeheerders voor de verschillende onderdelen van de beleggingsportefeuille aan. Alle vermogensbeheerders werken op basis van schriftelijk vastgelegde instructies en richtlijnen.

De laatste stap, monitoring en evaluatie, gaat na of het beleggingsbeleid wordt uitgevoerd zoals beoogd maar daarnaast ook of het gekozen beleggingsbeleid nog steeds past bij de doelstellingen van het pensioenfonds. Hiervoor ontvangt het pensioenfonds verschillende rapportages van zowel de (fiduciair) vermogensbeheerders als de custodian. Tijdens bestuursvergaderingen en vergaderingen van de beleggingscommissie wordt aandacht besteed aan de verschillende rapportages. Op basis hiervan kan een wijziging in het beleggingsbeleid zoals bijvoorbeeld het vervangen van een vermogensbeheerder worden doorgevoerd.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op belangrijke onderdelen van de beleggingscyclus.

OPZET EN UITGANGSPUNTEN VAN HET BELEGINGSBELEID

Organisatie vermogensbeheer

Het bestuur is verantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleid, de beleggingsportefeuille en bandbreedtes, de benchmarks en de selectie en aanstelling van (fiduciair) vermogensbeheerder(s).

De beleggingscommissie heeft een voorbereidende en adviserende rol bij de totstandkoming van het strategisch beleggingsbeleid. Daarnaast is de beleggingscommissie verantwoordelijk voor de nadere invulling alsmede de bewaking van het strategisch en jaarlijks beleggingsbeleid.

Hieronder moet onder andere worden verstaan het vaststellen van de specifieke richtlijnen voor deelpartefeuilles, het opstellen van het mandaat voor de (fiduciair) vermogensbeheerder(s), het toetsen en evalueren van het gevoerde en te voeren beleid van de (fiduciair) vermogensbeheerder(s), het onderhouden van contacten met adviseurs en het bijhouden van beleggingstechnische kennis.

De fiduciair vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor het jaarlijks operationele beleggingsbeleid. De fiduciair vermogensbeheerder is binnen de hier geformuleerde randvoorwaarden vrij in de wijze van belegging en herbelegging. De fiduciair vermogensbeheerder is voorts verantwoordelijk voor het rapporteren over de beleggingen aan het bestuur en de beleggingscommissie.

Als custodian is JP Morgan aangesteld. De custodian draagt zorg voor de bewaarneming van de effecten. International Trust Services draagt zorg voor de beleggingsadministratie en de beleggingsinformatie in de (wettelijke) rapportages. Op basis van de administratie van de custodian worden de door de fiduciair vermogensbeheerder uitgevoerde transacties en rapportages gecontroleerd.

Investment beliefs

Het bestuur heeft zijn Investment Beliefs die mede bepalend zijn voor de vaststelling van het beleggingsbeleid in 2020 geëvalueerd en opnieuw vastgesteld. De investment beliefs luiden als volgt:

Investment belief	
1	De strategische asset allocatie is de dominante factor voor het risico-rendementsprofiel.
2	Het nemen van beleggingsrisico wordt beloond.
3	De governance dient aan te sluiten bij de complexiteit van de beleggingsportefeuille.
4	Illiquide beleggingen hebben op basis van de lange horizon van het pensioenfonds toegevoegde waarde.
5	Diversificatie draagt bij aan het lange termijn risico-rendementsprofiel maar kent grenzen.
6	Accenten in het jaarlijks beleggingsbeleid dragen bij aan een verbetering van het risico-rendementsprofiel.
7	Actief beheer draagt onder strikte voorwaarden bij aan een verbetering van het risico-rendementsprofiel.
8	Het pensioenfonds heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid.
9	Een zorgvuldige afweging van kosten leidt tot betere resultaten.

In 2020 werd ook de verklaring beleggingsbeginselen geëvalueerd en opnieuw vastgesteld. Deze is als bijlage 5 opgenomen.

STRATEGISCH BELEGGINGSBELEID

Het strategisch beleggingsbeleid is gericht op het op lange termijn garanderen van de nominale pensioenen, alsmede het streven om op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks een toeslag te verlenen. Om deze doelstelling te bereiken is het van het grootste belang dat de beleggingsresultaten van het pensioenfonds op lange termijn met aanvaardbare risico's zo hoog mogelijk zijn.

In de ALM studie wordt het strategisch beleggingsbeleid van het pensioenfonds nader uitgewerkt. Het bestuur besluit uiteindelijk op basis van deze uitwerking en het advies van de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder tot de strategische invulling van de beleggingsportefeuille.

Het strategisch beleggingsbeleid kan als volgt worden weergegeven.

	ALM 2021
LDI portefeuille	28,50%
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	15,00%
Obligaties opkomende landen HC	2,75%
Obligaties opkomende landen LC	4,75%
Aandelen Continentaal Europa	4,50%
Aandelen Verenigd Koninkrijk	1,70%
Aandelen Verenigde Staten	12,20%
Aandelen Japan	2,20%
Aandelen Azië – Pacific	1,30%
Aandelen opkomende landen	4,10%
Onroerend goed *)	10,00%
Hypotheken	5,00%
Direct lending	4,00%
Private equity	3,00%
Liquide middelen	1,00%
Totaal	100,00%

*) verdeling naar beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd afhankelijk van timing en geschiktheid, inclusief liquide middelen ter compensatie leverage.

Beleggingsbeleid 2022

Uitgaande van het strategisch beleggingsbeleid wordt jaarlijks door de fiduciair vermogensbeheerder in overleg met de beleggingscommissie een beleggingsjaarplan opgesteld. In het beleggingsjaarplan wordt het in enig jaar te voeren beleggingsbeleid nader ingevuld waarbij rekening wordt gehouden met marktontwikkelingen, ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en eventuele uitvoeringsaspecten.

De nadere invulling van het jaarlijks beleggingsbeleid geschiedt binnen het risicoprofiel van het strategisch beleggingsbeleid rekening houdend met de gedefinieerde bandbreedte zakelijke waarden inclusief onroerend goed. Hierbij wordt als risicoprofiel gehanteerd het vereist eigen vermogen op basis van het door het pensioenfonds gehanteerde model.

Een besluit tot nadere invulling van het jaarlijks beleggingsbeleid wordt door het bestuur genomen op basis van de uitkomsten van een verkorte ALM studie en evaluatie van het bestaande beleggingsbeleid. Het bestuur ontvangt ten behoeve van de besluitvorming een advies van de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder. Indien de omstandigheden daarom vragen kan het jaarlijks beleggingsbeleid gedurende het jaar worden bijgesteld.

Het beleggingsbeleid voor 2022 kan als volgt worden weergegeven.

Liquide beleggingsportefeuille

	2022	Bandbreedte
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	30,3%	+ 5,0% / - 5,0%
Obligaties opkomende landen HC	5,6%	+ 2,0% / - 2,0%
Obligaties opkomende landen LC	9,6%	+ 2,0% / - 2,0%
Aandelen Continentaal Europa	9,1%	+ 4,0% / - 4,0%
Aandelen Verenigd Koninkrijk	3,4%	+ 2,5% / - 2,5%
Aandelen Verenigde Staten	24,7%	+ 4,0% / - 4,0%
Aandelen Azië – Pacific	7,0%	+ 2,5% / - 2,5%
Aandelen opkomende landen	8,3%	+ 2,5% / - 2,5%
Liquide middelen	2,0%	+ 2,0% / - 2,0%
In % liquide beleggingsportefeuille	100,0%	
In % totale beleggingsportefeuille	49,5%	+ 5,0% / - 5,0%

Illiquide beleggingsportefeuille

	2022	
Niet beursgenoteerd onroerend goed	9,9%	
Beursgenoteerd onroerend goed	5,9%	
Liquide middelen onroerend goed *)	4,0%	
Hypotheken	9,9%	
Private debt	7,9%	
Private equity	5,9%	
LDI portefeuille	56,5%	+ 9,9% / - 9,9%
In % illiquide portefeuille	100,0%	
In % totale beleggingsportefeuille	50,5%	

*) de liquide middelen worden aangehouden in verband met het leverage niveau in de beleggingsfondsen voor niet beursgenoteerd onroerend goed.

De hiervoor opgenomen gewingen voor de liquide en illiquide beleggingsportefeuille vertalen zich naar de hierna opgenomen gewingen voor de totale beleggingsportefeuille.

	ALM 2021	Beleggingsplan 2022
LDI portefeuille	28,50%	28,50%
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	15,00%	15,00%
Obligaties opkomende landen HC	2,75%	2,75%
Obligaties opkomende landen LC	4,75%	4,75%
Aandelen Continentaal Europa	4,50%	4,50%
Aandelen Verenigd Koninkrijk	1,70%	1,70%
Aandelen Verenigde Staten	12,20%	12,20%
Aandelen Azië – Pacific	3,50%	3,50%
Aandelen opkomende landen	4,10%	4,10%
Onroerend goed *)	10,00%	10,00%
Hypotheke	5,00%	5,00%
Direct lending	4,00%	4,00%
Private equity	3,00%	3,00%
Liquide middelen	1,00%	1,00%
Totaal	100,00%	100,00%
Rente-afdekking	50,00%	50,00%

*) inclusief liquide middelen met betrekking tot niet beursgenoteerd onroerend goed

Voor zover illiquide beleggingscategorieën nog niet (kunnen) worden ingevuld, vindt bijstelling van weging van liquide beleggingscategorieën plaats.

De wegen in het strategisch beleggingsbeleid op basis van de in 2021 uitgevoerde ALM-studie en het beleggingsplan 2022 zijn gelijk.

Rente-afdekking

In lijn met de doelstelling van het pensioenfonds om rekening te houden met de verplichtingenstructuur is het renterisico gedeeltelijk afgedekt. Hiertoe wordt ten opzichte van de pensioenverplichtingen 50% van het renterisico op marktrente afgedekt middels het aanhouden van een portefeuille (langlopende) staatsobligaties, bedrijfsobligaties, hypotheke en rentederivaten. Het strategisch afdekkingspercentage wordt in gelijke mate toegepast over de verschillende looptijden van de rentecurve. Er wordt derhalve geen actief curverisico genomen. Om het strategisch afdekkingspercentage wordt op de verschillende looptijden en in totaal een bandbreedte van 3% punt gehanteerd. De rente-afdekking wordt op maandbasis geëvalueerd en bijgesteld indien het afdekkingspercentage zich buiten de gedefinieerde bandbreedte bevindt. Deze bijstelling vindt plaats met rentederivaten en brengt de rente-afdekking binnen de bandbreedte. De aan de pensioenverplichtingen ontleende uitkeringenstroom wordt op kwartaalbasis bijgesteld om een effectieve invulling van de renteafdekking te waarborgen.

Bij de rentederivaten gaat het vooral om receiver swaps. Dit houdt in dat een ruil plaatsvindt van lange-termijn-rentepercentages met korte-termijn-rentepercentages. Bij een receiver swap ontvangt het pensioenfonds het afgesproken lange-termijn-rentepercentage over een nominaal bedrag en betaalt hiervoor het variabele korte-termijn-rentepercentage. Voor een optimalisatie van de afstemming tussen de looptijden van beleggingen en pensioenverplichtingen kan voor kortere looptijden gebruik worden gemaakt van payer swaps. Dit omdat de kasstromen van de beleggingsportefeuille voor kortere looptijden groter zijn dan de kasstromen die samenhangen met de pensioenverplichtingen.

Valuta-afdekking

Aangezien het valutarisico als een niet beloond risico wordt beschouwd dekt het pensioenfonds dit risico bij voorkeur af. Voor zover deze afdekking mogelijk is dient evenwel een goede balans te worden gezocht voor het aan de ene kant beperken van de negatieve volatiliteit en de impact op het vereist eigen vermogen en aan de andere kant de relatief hoge kosten voor de valuta-afdekking van met name de Amerikaanse dollar. Op basis hiervan is de volgende valuta-afdekking ingevuld.

	Valuta-afdekking
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	USD, GBP en JPY afdekking voor 100%, overige valuta 0%
Obligaties opkomende markten HC	100%
Obligaties opkomende markten LC	0%
Aandelen ontwikkelde markten	USD afdekking voor 50%, GBP en JPY afdekking voor 75%, overige valuta 0%
Aandelen opkomende markten	0%
Onroerend goed beursgenoteerd	USD, GBP en JPY afdekking voor 75%, overige valuta 0%
Private equity	100%
Direct lending	100%

Het afdekken van valutarisico's wordt gedaan met forwards. Hierbij wordt door het pensioenfonds met de tegenpartij (een bank) een termijnprijs afgesproken. Deze prijs is voornamelijk afhankelijk van het renteververschil tussen de rente op de af te dekken valuta en de eurorente.

Securities lending

Het pensioenfonds doet bij voorkeur niet aan securities lending maar sluit securities lending binnen fondsbeleggingen niet uit. Bij de managerselectie voor fondsbeleggingen wordt aandacht besteed aan de wijze waarop in het beleggingsfonds securities lending wordt toegepast en eventuele schadeloosstelling is geregeld.

Hiernaast evalueert het pensioenfonds voor de beleggingsfondsen in de beleggingsportefeuille periodiek de mate waarin securities lending wordt toegepast, het tegenpartij- en onderpandbeleid en de gerealiseerde opbrengst. Het gemiddelde percentage voor de securities lending stijgt bij voorkeur niet uit boven 10% van de desbetreffende aandelenportefeuille en van de opbrengst van de securities lending dient minimaal 50% ten gunste van het pensioenfonds te komen.

Markt-, krediet- en operationeel risico

De beleggingsrichtlijnen zijn gericht op het beheersen van verscheidene vormen van risico's.

Het pensioenfonds verwacht te worden beloond voor marktrisico met een op lange termijn hoger rendement. Hiermee vormt het marktrisico een belangrijke bron voor de toeslagambitie. Door meting van de tracking error van de beleggingsportefeuille wordt het marktrisico inzichtelijk gemaakt.

Het vermogen van het pensioenfonds wordt voor ten hoogste 10% belegd in één vennootschap of groep van vennootschappen, met uitsluiting van overheidsinstellingen. Het hanteren van dergelijke limieten, minimale creditratings en normwegingen zorgt voor een beperking van kredietrisico.

Operationele risico's worden beheerst door hoge eisen te stellen aan de externe en interne controles en aan de dienstverlening van derden. Uitbestedingsrisico's worden beperkt door met nadruk aandacht te besteden aan de selectie en het monitoren van externe vermogensbeheerders.

Collateral management

Het collateral management wordt uitgevoerd door de Counterparty Credit Risk Management Group van BlackRock. De groep is verantwoordelijk voor het managen van kredietrisico's in relaties waarin sprake is van tegenpartijrisico. Hiertoe wordt onderzoek naar kredietrisico's uitgevoerd en worden middels een geautomatiseerd proces portfolio's, transacties en data van alle soorten van derivaten gemonitord.

De derivaten worden aangegaan met meerdere – goed in de markt vertegenwoordigde – tegenpartijen om voldoende liquiditeit, risicomangement en gunstige prijsstelling te waarborgen.

De openstaande posities worden dagelijks gewaardeerd en margin calls (zonder rekening te houden met een drempel) naar aanleiding van deze waarderingen worden dagelijks gedaan. Voor de margin calls wordt een minimum bedrag van USD 250.000 aangehouden.

Derivatenbeleid

Derivaten kunnen door de vermogensbeheerder uitsluitend worden gebruikt ten behoeve van het reduceren van risico's, het efficiënt verhogen of verlagen van de exposure van beleggingscategorieën en het afdekken van valuta- en renterisico's.

Onder derivaten wordt verstaan het kopen van call- en putopties en warrants, het verkopen van gedekte callopties, futures en swap(tion)s met betrekking tot rente-, inflatie-, krediet- en valuta risico's. Het pensioenfonds maakt gebruik van centraal en niet-centraal geclarede Over-The-Counter (OTC) derivaten.

Over-The-Counter (OTC) derivaten worden aangegaan onder een International Swaps & Derivatives Association (ISDA) Master agreement. De tegenpartij voor OTC derivaten heeft bij het aangaan van een transactie een minimale credit rating van A- tenzij de transactie de exposure naar deze tegenpartij ten aanzien van de renteafdekking vermindert.

Investment cases

In 2019 heeft het pensioenfonds een investment case cyclus geïntroduceerd. Voor nieuwe beleggingscategorieën maar ook voor bestaande categorieën stelt het pensioenfonds een investment case op. De investment case bestaat uit de volgende onderdelen:

- de kwalitatieve onderbouwing van de beleggingscategorie, inclusief de beschrijving van de risico's;
- de toetsing van de beleggingscategorie aan de investment beliefs;
- de kwantitatieve toetsing van de beleggingscategorie op basis van (lange termijn) verwachtingen en markt-omstandigheden;
- de vastlegging van de wijze waarop in de beleggingscategorie wordt belegd;
- de kaderstelling voor de beleggingscategorie;
- de evaluatie van de vermogensbeheerder voor de beleggingscategorie;
- de overall conclusie ten aanzien van de beleggingscategorie.

In 2020 en 2021 heeft het pensioenfonds investment cases opgesteld voor de verschillende beleggingscategorieën waarin wordt belegd.

Manager selectiebeleid

Het beheer van het vermogen, inclusief rente- en valuta-afdekking, wordt in principe uitgevoerd door een externe vermogensbeheerder die na een grondige analyse wordt gekozen. Aan de vermogensbeheerder worden schriftelijke instructies en richtlijnen in lijn met de kaderstelling in de investment case meegegeven die periodiek worden gecontroleerd en waar nodig herzien. De kaderstelling is specifiek per beleggingscategorie en omvat elementen zoals benchmark, rendementsverwachtingen, risicobegrenzings, fondsstructuur, mate van liquiditeit, gebruik van derivaten, aansprakelijkheidsbepalingen, kosten, ESG screening en securities lending.

De fiduciair vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor het selecteren en monitoren van (externe) managers. Hierbij is het uitgangspunt om een beleggingsportefeuille samen te stellen die aansluit op en waarde toevoegt aan het beleggingsbeleid – en dus de doelstellingen – van het pensioenfonds en waarmee niet in het minst een zo hoog mogelijk (reëel) lange termijn rendement op het vermogen kan worden gerealiseerd.

Om te komen tot een aanbeveling voor een nieuwe manager wordt door de fiduciair vermogensbeheerder een uitgebreide analyse (long list, short list, presentatie en site visit) van in aanmerking komende managers uitgevoerd. De analyse van de manager op organisatie, mensen, filosofie, proces, performance en risicomanagement alsmede de aanbeveling die hieruit voortvloeit worden besproken met en beoordeeld door de beleggingscommissie.

Indien de beleggingscommissie de aanbeveling van BlackRock ondersteunt, wordt deze voorgelegd aan het bestuur ter bevestiging. Alvorens het bestuur de aanbeveling bevestigt, kan een second opinion van een externe asset consultant met betrekking tot de geselecteerde manager worden gevraagd.

Tactisch beleid en herbalancering

Het pensioenfonds heeft bandbreedtes geformuleerd om te waarborgen dat het feitelijke beleggingsbeleid niet te ver van het strategisch beleggingsbeleid komt te liggen. Het pensioenfonds voert geen tactische beleid en zoekt derhalve niet actief de grenzen van de bandbreedtes op.

De wegingen gedurende een kwartaal worden afgezet tegen 'floating benchmarks'. De wegingen voor liquide beleggingscategorieën worden aan het eind van ieder kwartaal bijgesteld naar de strategische weging of eerder indien het bestuur – in overleg met de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder – hiertoe besluit.

De valuta-afdekking voor de liquide en illiquide beleggingscategorieën wordt in normale omstandigheden maandelijks bijgesteld.

De fiduciair vermogensbeheerder kan besluiten – indien de valuta-afdekking zich bijvoorbeeld binnen de vooraf gedefinieerde tolerantie van 0,1% van het totaal van de desbetreffende beleggingscategorie bevindt – niet tot bijstelling over te gaan.

Liquiditeitsbeleid

Voor de continuïteit is het van belang dat het pensioenfonds over voldoende liquide middelen blijft beschikken om aan haar verplichtingen te voldoen. Dit betreft zowel de beschikbaarheid van liquide middelen, als de voortgang van de processen rondom het liquiditeitsbeheer. Onder liquiditeitsbeheer wordt tevens het collateral management verstaan. Bij deze processen zijn AZL, Blackrock, JP Morgan en Vopak betrokken.

Bij de totstandkoming van het jaarlijks beleggingsbeleid wordt een liquiditeitsanalyse uitgevoerd. Op basis van de analyse in 2021 werd geconstateerd dat de beleggingsportefeuille met ruim 70% op een termijn van 2 dagen en ruim 80% op een termijn van 3 maanden zeer liquide is. In stressomstandigheden zou de liquiditeitsbehoefte uit hoofde van de renteafdekking en valuta-afdekking op een termijn van 2 dagen circa 6,0% bedragen en op een termijn van 3 maanden 12%. Dit leidde tot de conclusie dat de aanwezige liquiditeit ruim voldoende is.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

In 2021 heeft het bestuur het beleid en invulling duurzaamheid beleggingen uitgewerkt. In dit beleid zijn uitgewerkt:

- het duurzaamheidsbeleid van Vopak;
- de relevante wet- en regelgeving;
- de mogelijkheden bij de invulling van het duurzaam beleggingsbeleid voor het pensioenfonds;
- de wijze waarop praktisch invulling is gegeven aan het duurzaamheidsbeleid bij ons pensioenfonds;
- de monitoring van het duurzaamheidsbeleid;
- de communicatie over het duurzaamheidsbeleid.

Met de investment belief 'het pensioenfonds heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid' onderschrijft het pensioenfonds het belang van een duurzaam beleggingsbeleid. Waar mogelijk doet het pensioenfonds een extra stap waarbij de (praktische) haalbaarheid en de kosten een belangrijke onderdeel in de overweging vormen. Het pensioenfonds committeert zich niet expliciet aan vrijwillige richtlijnen, zoals bijvoorbeeld het IMVB-convenant, maar neemt deze als referentiekader mee voor het duurzaamheidsbeleid. Hierbij wordt continu de relatie gelegd tussen de verantwoordelijkheid naar de buitenwereld en de verantwoordelijkheid naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Het pensioenfonds weegt algemene ESG-criteria mee in zijn beleggingsbeslissingen. Met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 SFDR en de verdere uitwerking wordt geen rekening gehouden. Reden hiervoor is het nog niet ter beschikking staan van de benodigde gegevens die inzicht kunnen bieden aan de belangrijkste ongunstige effecten en de mogelijke kosten die verband houden met de rapportageverplichting op deze effecten.

Bij de beoogde invulling van het duurzaamheidsbeleid onderscheidt het pensioenfonds de volgende onderdelen:

- niet beleggen in onverantwoorde sectoren (uitsluitingen);
- selectie van vermogensbeheerders;
- selectie van beleggingsoplossingen;
- negatieve impact voorkomen en/of mitigeren;

- betrokkenheidsbeleid beursgenoteerde ondernemingen;
- verantwoord beleggingsbeleid vermogensbeheerders.

Bij de praktische invulling van het duurzaamheidsbeleid streeft het pensioenfonds ernaar:

- om volledige compliance te waarborgen met de thans van toepassing zijnde wet- en regelgeving en zelfregulering vanuit de pensioensector;
- om de invulling te bewerkstelligen waarbij naast omvang en inrichting van het pensioenfonds eveneens de capaciteiten op ESG-gebied van de vermogensbeheerder in ogenschouw worden genomen. De beoogde invulling dient hierbij als stip op de horizon.

WIJZE VAN RISICOMETING EN - BEHEERSING

De risicobeheersing is vormgegeven door het hanteren van benchmarks en bandbreedtes voor de verschillende beleggingscategorieën. Het naleven van de restricties door de (fiduciair) vermogensbeheerder(s) wordt door de beleggingscommissie en het pensioenbureau aan de hand van de kwartaalrapportages gecontroleerd.

	Benchmark
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	Barclays Global Aggregate Corporates (100% hedged)
Obligaties opkomende landen HC	JP Morgan EM Bond Global Diversified (100% hedged)
Obligaties opkomende landen LC	JP Morgan GBI-EM Global Diversified
Aandelen Continentaal Europa	FTSE All World Developed Europe ex-UK Total Return
Aandelen Verenigd Koninkrijk	FTSE All Share Total Return (75% GBP hedged)
Aandelen Verenigde Staten	MSCI North America ex Select Controversies Net Index (50% USD hedged)
Aandelen Azië – Pacific	MSCI Pacific ex Select Controversies Net Index (75% JPY hedged)
Aandelen opkomende landen	MSCI Emerging Markets Free Net Total Return
Onroerend goed	Portefeuillerendement, FTSE EPRA/NAREIT Developed
Hypotheken	Portefeuillerendement
Private equity	Portefeuillerendement (100% USD hedged)

In verklaring beleggingsbeginselen (bijlage 5) zijn nadere bepalingen opgenomen ten aanzien van beleggings-technische risicodefinities en risicobeheersmaatregelen.

OPZET RESULTAATANALYSE

De (fiduciair) vermogensbeheerders dragen zorg voor een volledige administratie van de beleggingsportefeuille en alle daarop betrekking hebbende transacties. Minimaal eens per kwartaal worden de volgende zaken vastgelegd:

- portefeuilleoverzichten van de marktwwaarden begin en einde periode inclusief lopende rente;
- ontwikkeling van het vermogen;
- fonds- en benchmarkrendement;
- attributieanalyse;
- toelichting op het gevoerde beleggingsbeleid;
- verwachtingen voor de komende periode;
- overzicht van valuta-, rating-, duration- en looptijdverdelingen van obligaties en relevante benchmarks;
- overzicht posities bij tegenpartijen rentederivaten;
- overzicht van de regio- en sectorverdeling voor de aandelen en relevante benchmarks.

Elk kwartaal worden bovenstaande zaken getoetst en beoordeeld, waarbij de nadruk ligt op de performance van de beleggingscategorieën tegen de vastgestelde benchmarks en de door de vermogensbeheerders aangeleverde risicoattributie.

NOODPROCEDURE BELEGGINGEN

Het pensioenfonds beschikt over een noodprocedure beleggingen. Daarin zijn de te nemen acties en het besluitvormingsproces vastgelegd ingeval er sprake is van extreme bewegingen op de financiële markten. De procedure wordt binnen 24 uur afgewikkeld door (een delegatie van) het bestuur en heeft de volgende inhoud.

1. De fiduciair vermogensbeheerder identificeert extreme bewegingen op de financiële markten en informeert het pensioenbureau over deze bewegingen en de impact op de beleggingsportefeuille. De fiduciair vermogensbeheerder geeft voorts een mening over de extreme bewegingen en de te verwachten ontwikkelingen.
2. Het pensioenbureau verzendt een e-mail naar de leden van de beleggingscommissie en de toehoorders vanuit het bestuur met de relevante feiten en een voorstel hoe te handelen. Indien de leden van de beleggingscommissie en toehoorders vanuit het bestuur niet op deze e-mail reageren, neemt het pensioenbureau telefonisch contact op.
3. Het pensioenbureau maakt de balans op van de ontvangen reacties en tracht bij verdeeldheid tussen de leden van de beleggingscommissie en toehoorders vanuit het bestuur op zo kort mogelijke termijn onderlinge consensus te bereiken.
4. Bij consensus over het voorstel hoe te handelen wordt dit gecommuniceerd naar het bestuur en aansluitend – met instemming van de toehoorders vanuit het bestuur – in werking gezet.
5. Het bestuur bekrachtigt in de eerstvolgende bestuursvergadering het uitgevoerde voorstel hoe te handelen.

13. TOESLAG- EN KORTINGSBELEID

TOESLAGBELEID

Op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de stijging van het consumentenprijsindexcijfer (afgeleide CPI oktober-oktober). Op de opgebouwde pensioenen van deelnemers wordt jaarlijks een aanvullende toeslag verleend van maximaal het verschil in ontwikkeling van de salarissen en het consumentenprijsindexcijfer (afgeleide CPI oktober-oktober).

De toeslag wordt slechts verleend indien en voor zover dit op basis van het financieel toetsingskader mogelijk is. Hierbij is het uitgangspunt dat bij een beleidsdekkingsgraad eind oktober onder de circa 108,5% (110% op basis van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen) geen toeslag op de daaropvolgende 1 januari wordt verleend en bij een beleidsdekkingsgraad eind oktober boven de circa 108,5% toeslag wordt verleend op de daaropvolgende 1 januari voor zover dat toekomstbestendig mogelijk is.

Voor de aanvullende toeslag wordt een toeslagreserve gevormd. Deze ontwikkelt zich in enig jaar door:

- de toevoeging van de premie voor de financiering van een veronderstelde aanvullende toeslag op de opgebouwde pensioenen van deelnemers ter grootte van 2,6% van de salarissom in het desbetreffende jaar;
- de onttrekking van de toename van de technische voorziening uit hoofde van de verleende (aanvullende) toeslag in het desbetreffende jaar.

Alleen voor zover de toeslagreserve toereikend is, kan een aanvullende toeslag worden verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad wordt geen aanvullende toeslag verleend.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden aangepast. Een bestuursbesluit omtrent het verlenen van een (aanvullende) toeslag vormt geen garantie voor nog te verlenen (aanvullende) toeslagen en houdt geen inperking in van de beleidsvrijheid die het bestuur op dit punt heeft. Het bestuur is voorts te allen tijde bevoegd de systematiek van toeslagverlening aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. De aanpassing is direct van toepassing op de nog te verlenen (aanvullende) toeslagen op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

EXTRA TOESLAGBELEID

Indien en voor zover dit op basis van het financieel toetsingskader mogelijk is wordt een extra toeslag verleend ten aanzien van de in de voorgaande vijftien boekjaren niet verleende (aanvullende) toeslagen. Ten aanzien van niet verleende (aanvullende) toeslagen gelegen vóór de voorafgaande vijftien boekjaren wordt geen extra (aanvullende) toeslag meer verleend.

Een niet verleende (aanvullende) toeslag ontstaat in enig jaar indien de verleende toeslag lager ligt dan de stijging van het consumentenprijsindexcijfer (afgeleid CPI oktober-oktober) dan wel de niet verleende aanvullende toeslag lager ligt dan het verschil in ontwikkeling van de salarissen en de stijging van het genoemde consumentenprijsindexcijfer. De niet verleende (aanvullende) toeslagen worden op individueel niveau geadmineistreerd.

Bij het verlenen van een extra (aanvullende) toeslag worden de niet verleende (aanvullende) toeslagen in chronologische volgorde in ogenschouw genomen. Hierbij ontvangen alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die geraakt zijn door de niet verleende toeslag waarvoor een extra toeslag wordt verleend, een gelijke procentuele extra toeslag. Alle deelnemers die geraakt zijn door de niet verleende aanvullende toeslag waarvoor een extra aanvullende toeslag wordt verleend, ontvangen een gelijke procentuele extra aanvullende toeslag. De extra (aanvullende) toeslag kan op individueel niveau niet méér bedragen dan de op individueel niveau geadmineistreerde niet verleende (aanvullende) toeslag.

Een extra (aanvullende) toeslag wordt verleend aan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die geraakt zijn door de niet verleende (aanvullende) toeslag waarvoor een extra (aanvullende) toeslag wordt verleend en op de datum waarop deze extra (aanvullende) toeslag wordt verleend nog steeds (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde zijn dan wel nabestaande van een (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde. De verleende extra (aanvullende) toeslag kent geen terugwerkende kracht.

Het verlenen van een extra (aanvullende) toeslag is mogelijk indien de beleidsdekkingsgraad uitstijgt boven het maximum van:

- het niveau dat overeenkomt met het vereist eigen vermogen;
- het niveau waarbij een volledige toeslag toekomstbestendig kan worden verleend.

Van de beleidsdekkingsgraad boven het maximum komt maximaal 20% beschikbaar voor de financiering van extra toeslag. De financiering van een extra aanvullende toeslag geschiedt vanuit de toeslagreserve.

Als basis voor het vaststellen van extra (aanvullende) toeslag wordt uitgegaan van de beleidsdekkingsgraad per eind oktober van enig jaar.

Het bestuur beslist over het verlenen van een extra (aanvullende) toeslag. Een bestuursbesluit omtrent het verlenen van een extra (aanvullende) toeslag vormt geen garantie voor nog te verlenen extra (aanvullende) toeslagen en houdt geen inperking in van de beleidsvrijheid die het bestuur op dit punt heeft. Het bestuur is voorts te allen tijde bevoegd de systematiek van extra toeslagverlening aan te passen aan gewijzigde omstandigheden. De aanpassing is direct van toepassing op de nog te verlenen extra (aanvullende) toeslagen.

VERWACHTE REALISATIE TOESLAG

In 2021 heeft het pensioenfonds een ALM studie laten uitvoeren waaruit is gebleken dat op lange termijn voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden de ambitie ten aanzien van de toeslagverlening gemiddeld genomen kan worden gerealiseerd. In de 5% slechtste scenario's ligt het gemiddelde rond de 93% van de ambitie.

KORTINGSBELEID

Indien het pensioenfonds in een situatie van tekort niet tijdig kan herstellen tot het (minimaal) vereiste niveau, worden de opgebouwde pensioen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden – in lijn met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving – verlaagd. Hierbij wordt:

1. voor zover de verlaging betrekking heeft op een vijf jaar lang aanhoudende beleidsdekkingsgraad onder het minimaal vereiste niveau, de verlaging uitgesmeerd over een periode van maximaal vijf jaar;
2. voor zover de verlaging betrekking heeft op het niet tijdig kunnen bereiken van het vereiste niveau van de beleidsdekkingsgraad, de verlaging uitgesmeerd over een periode van maximaal tien jaar;
3. bij een verlaging van minder dan 1% per jaar, de periode van vijf of tien jaar ingekort om de verlaging op minimaal 1% per jaar te brengen.

Alvorens het pensioenfonds gebruik maakt van het recht om de opgebouwde pensioenen te verlagen wordt Vopak in staat gesteld om (de belangenverenigingen van) alle betrokken partijen hiervan in kennis te stellen en/of maatregelen te treffen op basis waarvan deze verlaging achterwege kan blijven. Van een verlaging van de opgebouwde pensioenen worden de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden onverwijld door het pensioenfonds in kennis gesteld.

14. COMMUNICATIEBELEID

In 2020 is het door de communicatiecommissie uitgewerkte communicatiebeleidsplan 2020-2022 – na positief advies van het verantwoordingsorgaan – door het bestuur vastgesteld.

De uitkomsten van een online onderzoek, dat eind 2019 onder deelnemers en gepensioneerden werd gehouden, vormde de basis voor dit communicatiebeleidsplan. Aan het online onderzoek heeft bijna 40% van de genodigden deelgenomen. Zij voelen zich redelijk tevreden en onbezorgd over hun pensioen (gepensioneerden meer dan degenen die nog niet met pensioen zijn). Het pensioenfonds wordt op de kernwaarden (transparant, persoonlijk en dichtbij) ook (redelijk) positief beoordeeld. Naarmate men ouder is, is men positiever ten aanzien van het pensioen en het pensioenfonds.

Het communicatieplan 2020-2022 bevat de volgende kerndoelen:

1. Deelnemers ervaren het pensioenfonds als persoonlijk en dichtbij.
2. Deelnemers bouwen pensioen op, op een manier die bij hen past (beleggingskeuze).
3. (Gewezen) deelnemers hebben inzicht in het opgebouwde en te verwachten pensioen.
4. (Gewezen) deelnemers starten tijdig met het maken van een pensioenplan.
5. Gepensioneerden zijn tevreden over de informatie die zij over de te maken keuzes tijdens de opbouwfase en rondom het pensioneren hebben ontvangen. Daarnaast zijn pensioengerechtigden tevreden over de informatie die zij van het pensioenfonds ontvangen.

In het communicatiebeleidsplan wordt nader uitgewerkt op welke wijze de kerndoelen worden nagestreefd. De concrete acties die hiervoor gedurende een jaar worden ondernomen, zijn uitgewerkt in het communicatiejaarplan. In het communicatiejaarplan voor 2022 zijn het benadrukken van de keuzemogelijkheden met betrekking tot de beschikbare premie, het profileren van het pensioenbureau en het vereenvoudigen van teksten als thema's centraal gesteld. In 2021 is een online pensioenplanner uitgerold. Naast de flexibiliseringsmogelijkheden voorziet deze planner ook in ondersteuning bij de keuze tussen pensioen inkopen of beleggen met de beschikbare premie.

Bij de invulling van het communicatiebeleid wordt het pensioenfonds ondersteund door een pensioencommunicatie-deskundige. De communicatiedeskundige bewaakt de huisstijl en het taalniveau in de standaard correspondentie, brochures, pensioenkrant, internetpagina's, pensioenopgaven etc. Voorts houdt zij het pensioenfonds op de hoogte van marktontwikkelingen op het gebied van de pensioencommunicatie.

15. UITBESTEDINGSBELEID

Het bestuur heeft ervoor gekozen om de uitvoering van bepaalde processen zoals, de uitvoering van de pensioenregeling, de administratie en het vermogensbeheer uit te besteden. De belangrijkste afwegingen van het bestuur bij de keuze voor uitbesteding zijn de voordelen die hiermee voor het pensioenfonds zijn te behalen waarmee beter invulling kan worden gegeven aan de verantwoordelijkheden.

Voordelen zijn van operationele en financiële aard, zoals het bij de uitbestedingspartijen profiteren van schaalvoordelen, kwaliteit en deskundigheid en ontwikkelingen op het gebied van administratie en vermogensbeheer. Het bestuur is ervan overtuigd dat door werkzaamheden uit te besteden, de kwaliteit voor alle bij het pensioenfonds betrokken partijen beter kan worden gewaarborgd. Bij het bepalen of het fonds processen uitbesteed worden de volgende onlosmakelijke uitbestedingsprincipes toegepast;

Voordelen:

- verhoging van kwaliteit;
- efficiency;
- kostenvoordelen / beheersing;
- deskundigheid;
- continuïteit.

Beheersing:

- waarborgen van de verantwoordelijkheden.

De uitbestedingscommissie heeft in 2022 gesprekken gevoerd met AZL. In deze gesprekken is onder andere ingegaan op de bevindingen in de ISAE3402 en SLA rapportages waarbij met name aandacht is besteed aan normen die langdurig niet of slechts deels werden gerealiseerd. De procedure bij een aantal van deze normen is bijgesteld om de kans op realisatie te verbeteren dan wel aan te sluiten bij de generiek gehanteerde normen voor AZL klanten. Naast de voortzetting van de gesprekken over de dienstverlening is in 2022 met AZL gesproken over de overeenkomst welke per 31 december 2022 afloopt.

Naar aanleiding van de bevindingen in de ISAE3402 en SLA rapportages van ABN AMRO Pension Services heeft de uitbestedingscommissie besloten om begin 2023 met hen in gesprek te gaan. In de tussentijd worden ingezette acties op de bevindingen uitgevraagd alsmede de hierop geboekte voortgang.

De uitbestedingscommissie heeft, in samenspraak met de beleggingscommissie, de dienstverlening van BlackRock geëvalueerd in 2021. De uitbestedingscommissie en beleggingscommissie zijn positief kritisch richting BlackRock en hebben zich positief uitgesproken over het continueren van het fiduciair vermogensbeheer bij BlackRock. Het bestuur onderschrijft de uitkomsten van evaluatie en heeft besloten de dienstverlening van BlackRock als fiduciair vermogensbeheerder te continueren.

In 2022 heeft het bestuur het uitbestedingsbeleid geëvalueerd en opnieuw vastgesteld. De doelstelling van dit uitbestedingsbeleid is het vastleggen van procedures en maatregelen met betrekking tot de uitbesteding van werkzaamheden, als onderdeel van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op werkzaamheden en processen van het pensioenfonds, die een belangrijke impact hebben op de processen en financiële status van het pensioenfonds. Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op alle bestaande en/of nieuwe overeenkomsten met uitbestedingspartijen gedurende de gehele looptijd van deze overeenkomsten.

Bij de uitbesteding van werkzaamheden geldt als uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid bij het bestuur van het pensioenfonds ligt, en daarmee ook de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering. De uitbesteding moet zo worden ingericht dat het bestuur volledig 'in control' is ten aanzien van deze werkzaamheden. Het bestuur moet inzicht hebben in de risico's die gepaard gaan met uitbesteding en hiervoor beheersmaatregelen hebben getroffen. Risico's verbonden aan de uitbesteding kunnen materiële en immateriële invloed hebben op de financiële positie, de continuïteit, de integriteit en het imago van het pensioenfonds. De beheersing richt zich vooral op de negatieve effecten van deze risico's.

De periodieke evaluatie van uitbestedingspartijen geschiedt op basis van de frequentie in de jaarplanning van het bestuur of bij concrete aanleidingen.

INTERNE CONTROLE

De aan externe partijen uitbestede werkzaamheden worden gecontroleerd door het pensioenbureau. Voor zover het pensioenbureau werkzaamheden uitvoert worden deze – na een interne controle – ter verwerking en controle aan externe partijen voorgelegd. De externe vermogensbeheerders waar specifieke mandaten zijn ondergebracht worden gecontroleerd door de fiduciair vermogensbeheerder en het pensioenbureau.

De interne controle is zoveel mogelijk gewaarborgd door de volgende maatregelen:

- het beschermen van systemen en eigendommen door middel van procuratieregelingen, toegangsbeveiliging, beleggingsrichtlijnen en benchmarks;
- het toepassen van het vier-ogen-principe bij mutaties in de deelnemersadministratie;
- het afbakenen van bevoegdheden, door het beperken van bevoegdheden per persoon en het spreiden van bevoegdheden over personen;
- de controle van de door de HR-afdelingen aangeleverde mutatieformulieren op juistheid en volledigheid;
- de jaarlijkse vergelijking door de accountant van Vopak van de deelnemersadministratie van het pensioenfonds met de salarisadministratie van Vopak.

De overeenkomsten met externe partijen voldoen aan artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet'. Hierbij gaat het onder meer over de voorwaarden van uitbesteding, de afspraken over informatie-uitwisseling, het wijzigen van de uitbesteding, het meewerken aan onderzoek van de toezichthouder en de voorwaarden bij beëindiging.

Een belangrijk instrument voor het monitoren van de uitbestede diensten is een ISAE 3402 rapportage. ISAE 3402 staat voor 'International Standard on Assurance Engagements', een internationale standaard voor de certificering van de interne beheersing van processen in dienstverlenende organisaties. In de ISAE 3402 rapportage worden de opzet en het bestaan van de interne beheersmaatregelen behandeld alsmede de werking van de beheersmaatregelen.

OVEREENKOMST AZL

De overeenkomst met AZL heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- het verrichten van werkzaamheden van uitvoerende aard ter zake van de pensioenregelingen;
- het verrichten van werkzaamheden op het gebied van de financiële administratie;
- het vervaardigen van de jaarrekening en de daarbij behorende actuariële rapportages en staten ten behoeve van de toezichthouder;
- het coördineren en verrichten van periodieke rapportages aan de toezichthouder;
- het verrichten van actuariële rapportages ten behoeve van de werkzaamheden van de adviserend actuaire en certificerende actuaire.

De overeenkomst loopt per 31 december 2022 af. Het streven is om te komen tot een jaarlijks opzegbare voortzetting van deze overeenkomst vanaf 2023.

Bij het opstellen van de overeenkomst is rekening gehouden met het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet'. Een Service Level Agreement (SLA) maakt voorts deel uit van de gesloten overeenkomst.

De door AZL geïmplementeerde beheersmaatregelen zijn in een ISAE 3402 onderzoek door ACS Partners beoordeeld. Hierbij is over 2021 geconcludeerd dat:

- de beschrijving van het pensioen administratie systeemgetrouw is weergegeven in opzet en implementatie;
- de interne beheersmaatregelen die verband houden met de beheersdoelstellingen op afdoende wijze zijn opgezet om de beheersdoelstellingen te kunnen bereiken indien de beheersmaatregelen effectief hebben gewerkt; en
- de getoetste beheersmaatregelen om de beheersdoelstellingen te bereiken, effectief hebben gewerkt.

Het oordeel van ACS Partners is op 28 januari 2022 wederom zonder beperking afgegeven. Het aantal bevindingen nam in 2021 af van 24 naar 8. De bevindingen hebben geen effect gehad op het bereiken van de geformuleerde doelstellingen.

De reactie van AZL op de bevindingen over 2021 van ACS Partners, zijn op 14 maart 2022, tijdens een AZL webinar, toegelicht. De door AZL gegeven reactie heeft geen aanleiding gegeven tot vervolgstappen.

De ISAE3402 geeft mede inzicht in de beheersdoelstellingen op het gebied van ondersteunende processen ICT. Deze processen betreffen:

- informatiebeveiligingsbeleid;
- toegang tot systemen (fysieke toegangsbeveiliging);
- toegang tot applicaties/gebruikers (logische toegangsbeveiliging);
- databasebeheer en netwerk (logische toegangsbeveiliging);
- wijzigingsbeheer;
- incidentmanagement;
- beschikbaarheid en continuïteit;
- operationeel beheer;
- leveranciersmanagement;
- cyber security.

In een ISAE3000 rapportage is uitgewerkt hoe de risico's en de beheersing daarvan (in het zogenaamde Effective Control Framework – ECF) zijn gerelateerd aan de beheersdoelstellingen van de organisatie. Hierbij zijn de doelstellingen van het management in verband gebracht met de missie en risicobeheersing. Hoofdtaken uit het ECF zijn toegewezen aan vier lijnen in de organisatie: directie, business unit, risk & compliance en internal audit. In de rapportage wordt veel aandacht besteed aan de risicohouding en risicobereidheid van AZL bij het realiseren van de (strategische) doelstellingen. Binnen AZL is een Risk Management Commissie ingericht met afvaardigingen van de directie, risk & compliance en internal audit.

Sinds 2019 is de ISAE3000 rapportage uitgebreid met SOC2 IT controles. SOC-2 is een internationale standaard ten aanzien van interne controle van IT-serviceorganisaties. De ISAE3000 rapportage omvat 162 controles waarvan er 37 binnen het SOC-2 raamwerk liggen. In de ISAE3000 is een drietal bevindingen opgenomen met een lage impact (in 2020 waren dat er vier).

AZL heeft geen (delen van) relevante processen uitbesteed aan derden, maar maakt wel gebruik van sub service-organisaties. De beheersingsmaatregelen van de sub serviceorganisaties maken geen onderdeel uit van het onderzoek van ACS Partners. De beheersingsmaatregelen van de sub serviceorganisaties worden door AZL gemonitord, onder andere door de beoordeling van assurance-rapporten. ACS Partners heeft tijdens het webinar van 14 maart 2022 aangegeven dat zij het proces leveranciersmanagement hebben getoetst en hebben vastgesteld dat de assurance rapportages van de sub service organisaties in het bezit van AZL zijn.

De ISAE3402 van AZL is beoordeeld door de uitbestedingscommissie en de risicomanager.

OVEREENKOMST BLACKROCK

In de overeenkomst met BlackRock is de aanstelling geregeld als fiduciair vermogensbeheerder van het pensioenfonds. De hoofdprocessen bij het fiduciair vermogensbeheer luiden als volgt:

- het geven van strategisch advies;
- het adviseren over de beleggingsportefeuille en de rente-, valuta- en inflatieafdekking;
- het samenstellen en beheren van de beleggingsportefeuille;
- het beheren van de rente-, valuta-, en inflatieafdekking;
- het uitvoeren van het risicomanagement op de beleggingsportefeuille;
- het vaststellen van de beleggingsrendementen;
- het selecteren en monitoren van (externe) beheerders;
- het rapporteren over en waarderen van de beleggingsportefeuille.

De overeenkomst met BlackRock kent een looptijd voor onbepaalde duur en is door het pensioenfonds per direct opzegbaar. BlackRock kan de overeenkomst met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden opzeggen.

Het voornaamste doel van de aanstelling van een fiduciair vermogensbeheerder is om het besluitvormingsproces en het vermogensbeheer efficiënt te organiseren. Het op transparante wijze uitbesteden van het dagelijks beheer maakt het voor het bestuur mogelijk om 'in control' te blijven en zich toe te leggen op het strategisch beleid en het toezicht op de lange termijn doelstellingen. De fiduciair vermogensbeheerder draagt voorts zorg voor strategische benchmark advisering waarmee een geïntegreerde en potentieel kosteneffectieve oplossing voor het vermogensbeheer kan worden gerealiseerd.

De overeenkomst voldoet aan het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet' en voorziet in afspraken ten aanzien van de aanlevering van rapportages en administratieve zaken. In 2015 is de overeenkomst uitgebreid met SLA afspraken.

Deloitte & Touche heeft de (wereldwijde) beheersmaatregelen bij BlackRock onderzocht waarvan vastlegging heeft plaatsgevonden in het 'Report on Controls at BlackRock Placed in Operation and Test of Operating Effectiveness for Asset Management Services'. Hierbij is over 2021 geconcludeerd dat:

- de beschrijving van de relevante aspecten van de beheersmaatregelen van BlackRock getrouw zijn weergegeven en geïmplementeerd;
- de controle van de beheersmaatregelen passend zijn opgezet om een redelijke mate van zekerheid voor het bereiken van de gedefinieerde beheersdoelstellingen te bieden indien deze maatregelen alsmede de aanvullende beheersmaatregelen voor sub-service-organisaties en gebruikersentiteiten effectief worden toegepast;
- de getoetste beheersmaatregelen, die noodzakelijk zijn om een redelijke mate van zekerheid te geven over het bereiken van de gedefinieerde beheersdoelstellingen, effectief hebben gewerkt mits de aanvullende beheersmaatregelen voor sub-serviceorganisaties en gebruikersentiteiten effectief hebben gewerkt.

Het oordeel zonder beperking van Deloitte en Touche is gegeven op 20 december 2021 en betreft de periode van 1 oktober 2020 tot en met 30 september 2021 (het boekjaar van BlackRock). BlackRock heeft de uitgangspunten en conclusies van Deloitte en Touche onderschreven. Teneinde het volledige boekjaar 2021 af te dekken is door BlackRock op 1 april 2022 een comfort letter over de resterende periode in 2021 afgegeven.

In het rapport zijn evenals vorig jaar 138 beheersingsmaatregelen beoordeeld. Er zijn geen bevindingen door Deloitte & Touche gerapporteerd (vorig jaar vijf bevindingen).

In het rapport wordt aanvullende informatie gegeven omtrent:

- risk assessment & monitoring;
- business continuity en disaster recovery planning;
- pandemic en emerging health concerns.

Ten aanzien van deze strategieën worden crisismanagement (identificatie key personeel, geautomatiseerd crisis notificatiesysteem, support hotline en websites), training en bewustwording (on-line training, bedrijfsherstel oefeningen, on-site training en oefening), oefenen en testen (remote access, uitwijken naar alternatieve locaties, omzetten van kritische processen, systeemuitval testen, evacuatie) en toezicht op externe partijen (risk assessments, review en evaluatie, on-site visits) uitgewerkt. De geïmplementeerde strategieën zijn gericht op een 'down time' en verlies aan data van vrijwel nihil.

Het 'Cyber Security Program' past de 'best practices' uit de ISO27001/27002:2013 richtlijn toe, aangevuld met kritische beveiligingscontroles op het gebied van defensieve technologie van het National Institute of Standards and Technology. Het programma is ingericht op basis van de volgende onderdelen: governance, strategie, bewustwording, risicoadvies en monitoring.

De ISAE3402 van BlackRock is beoordeeld door de uitbestedingscommissie en risicomanager.

OVEREENKOMST ABN AMRO

In de overeenkomst met ABN AMRO is de aanstelling geregeld als uitvoerder van de individuele beleggings-administratie voor de (gewezen) deelnemers in de beschikbare premieregelingen van het pensioenfonds. De uitvoering van deze administratie is bij ABN AMRO ondergebracht bij de afdeling Pension Services.

ABN AMRO Pension Services maakt voor de administratieve uitvoering van de beschikbare premieregelingen gebruik van de individuele beleggingsadministratie van ABN AMRO Bank. De individuele beleggingsrekeningen zijn geblokkeerd en premiestortingen vinden plaats door het pensioenfonds via het betalingssysteem van ABN AMRO. De (gewezen) deelnemers kunnen niet zelf bedragen storten of opnemen van de individuele beleggingsrekeningen.

Tot de primaire processen van de individuele beleggingsadministratie behoren:

- het beheren van het product en de regeling;
- het uitvoeren van de administratie ten behoeve van het pensioenfonds en (gewezen) deelnemers;
- het verzorgen van het vermogensbeheer;
- het verzorgen van uitkeringen aan het pensioenfonds;
- het verstrekken van voorlichtingen en rapportages.

De overeenkomst met ABN AMRO kent een looptijd voor onbepaalde duur en is met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden opzegbaar. De afspraken ten aanzien van de uitvoering van de individuele beleggingsadministratie zijn vastgelegd in een Service Level Agreement.

De overeenkomst voldoet aan het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet'.

Ernst & Young Accountants heeft de beheersmaatregelen bij ABN AMRO Pension Services ten behoeve van een ISAE3402 rapport onderzocht. Hierbij is voor 2021 geconcludeerd dat:

- de beschrijving van het systeem getrouw is weergegeven in opzet en implementatie;
- de interne beheersmaatregelen die verband houden met de beschreven interne beheersdoelstellingen op afdoende wijze zijn opgezet om de beheersdoelstellingen te kunnen bereiken indien de interne beheersmaatregelen effectief werkten; en
- de getoetste interne beheersmaatregelen effectief hebben gewerkt om de beheersdoelstellingen te bereiken.

Het oordeel van Ernst & Young is op 4 mei 2022 gegeven met beperking. De beperking had betrekking op:

- de volledige, juiste en tijdige verwerking van nieuwe deelnemers;
- de juiste en volledige administratie van het vermogen van deelnemers;
- de volledige, juiste en tijdige pensioenrapportage na afloop van het kwartaal;
- de volledige en juiste verstrekking van SLA rapportages.

ABN AMRO Pension Services heeft de uitgangspunten en conclusies van Ernst & Young Accountants onderschreven. De bevinding van vorig jaar bleef staan en zes nieuwe bevindingen werden toegevoegd in 2021. Evenals vorig jaar werden in totaal 10 processen met 43 beheersingsmaatregelen beoordeeld.

ABN AMRO Pension Services maakt gebruik van meerdere systemen die binnen ABN AMRO ontwikkeld en operationeel zijn. Dit betreft de volgende sub-service organisaties:

- ABN AMRO Bank voor IT beheer diensten inclusief fysieke beveiliging;
- In2lp voor de hosting van het portaal;
- ABN AMRO Client Beheer services voor de centrale cliënt administratie;
- ABNA AMRO Security Operations Breda voor de daadwerkelijke uitvoering van de beleggingen;
- Gorilla IT voor het ontwikkelen en beheren van het portaal.

De relevante interne beheersingsdoelstellingen en daarmee verband houdende beheersingsmaatregelen van de sub-service organisaties vallen buiten de scope van de ISAE3402 van ABN AMRO Pension Services.

De ISAE3402 van ABN AMRO Pension Services is beoordeeld door de uitbestedingscommissie en risicomanager.

OVEREENKOMST JP MORGAN

JP Morgan is aangesteld als custodian van het pensioenfonds. De custodian draagt zorg voor de bewaarneming van de effecten. Op basis van de administratie van de custodian worden de door de fiduciair vermogensbeheerder uitgevoerde transacties en rapportages gecontroleerd.

De overeenkomst met JP Morgan kent een looptijd voor onbepaalde duur en is met inachtneming van een opzegtermijn van zestig dagen opzegbaar. Per 30 september 2022 heeft het pensioenfonds de overeenkomst met betrekking tot de beleggingsadministratie met JP Morgan opgezegd. De beleggingsadministratie is vanaf deze datum ondergebracht bij Institutional Trust Services.

Tot de primaire processen van de custodian behoren:

- het openen van rekeningen;
- het beheren van (cash) rekeningen;
- het op naam van het pensioenfonds bewaren van effecten;
- het verwerken van aan- en verkoop transacties van effecten (settlement en clearing);
- het monitoren en verwerken van opbrengsten van effecten;
- het administreren van de beleggingsportefeuille en tijdige rapportage hierover;
- het terugvorderingen van belasting.

De overeenkomst voldoet aan het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet' en voorziet in afspraken ten aanzien van de aanlevering van rapportages en administratieve zaken.

PricewaterhouseCoopers heeft de beheersmaatregelen inzake het custody systeem bij JP Morgan onderzocht waarvan vastlegging heeft plaatsgevonden in het Global Custody SOC1 rapport en het Global Accounting SOC1 rapport.

Hierbij is over 2021 geconcludeerd dat:

- de beschrijving van het ontwerp en de implementatie van de beheersmaatregelen inzake het wereldwijde custody en financiële rapportage systeem getrouw is weergegeven;
- de controle van de beheersmaatregelen passend zijn opgezet om een redelijke mate van zekerheid voor het bereiken van de gedefinieerde beheersdoelstellingen te bieden indien deze maatregelen alsmede de aanvullende beheersmaatregelen voor sub-service-organisaties en gebruikersentiteiten effectief worden toegepast;
- de getoetste beheersmaatregelen, die noodzakelijk zijn om een redelijke mate van zekerheid te geven over het bereiken van de gedefinieerde beheersdoelstellingen, effectief hebben gewerkt mits de aanvullende beheersmaatregelen voor sub-service-organisaties en gebruikersentiteiten effectief hebben gewerkt.

PricewaterhouseCoopers heeft eveneens de beheersmaatregelen inzake IT-processen bij JP Morgan onderzocht waarvan vastlegging heeft plaatsgevonden in het Information Technology General Controls SOC1 rapport. Hierbij is over 2021 geconcludeerd dat:

- de beschrijving van het ontwerp en de implementatie van de beheersmaatregelen inzake het IT systeem getrouw is weergegeven;
- de controle van de beheersmaatregelen passend zijn opgezet om een redelijke mate van zekerheid voor het bereiken van de gedefinieerde beheersdoelstellingen te bieden indien deze maatregelen alsmede de aanvullende beheersmaatregelen voor sub-service-organisaties en gebruikersentiteiten effectief worden toegepast;
- de getoetste beheersmaatregelen, die noodzakelijk zijn om een redelijke mate van zekerheid te geven over het bereiken van de gedefinieerde beheersdoelstellingen, effectief hebben gewerkt mits de aanvullende beheersmaatregelen voor sub-service-organisaties en gebruikersentiteiten effectief hebben gewerkt.

Het oordeel zonder beperking van PricewaterhouseCoopers is in beide rapporten gegeven op 6 december 2021 en betreft de periode van 1 oktober 2020 tot en met 30 september 2021. JP Morgan heeft de uitgangspunten en conclusies van PricewaterhouseCoopers onderschreven. In totaal werden 121 custody-, 119 verslaglegging- en 29 IT beheersingsmaatregelen beoordeeld. Bij één IT beheersmaatregel werd een bevinding gerapporteerd. Op deze beheersmaatregel (toegang tot programma's en computer resources) werd vorig jaar ook een bevinding gedaan. Bij de custody en verslaglegging waren geen bevindingen. Aangezien de vorige ISAE3402 rapportages betrekking hadden op de periode tot en met 30 september 2021 heeft JP Morgan aanvullend aangegeven dat er geen materiele wijzigingen in de beheersmaatregelen zijn gebracht in de aansluitende periode van 1 oktober 2021 tot en met 31 december 2021.

De ISAE3402 van JP Morgan is beoordeeld door de uitbestedingscommissie en risicomanager.

OVEREENKOMST INSTITUTIONAL TRUST SERVICES

Institutional Trust Services (ITS) is door het pensioenfonds aangesteld om invulling te geven aan de beleggingsadministratie en het controleren van de bij het beheren van het fondsvermogen betrokken partijen.

De overeenkomst met ITS kent een looptijd van drie jaar en eindigde van rechtswege op 1 juli 2022. Aansluitend is een nieuwe overeenkomst gesloten waarin ook de dienstverlening in het kader van de beleggingsadministratie is opgenomen.

Tot de primaire dienstverlening van ITS behoren:

- de financiële administratie (grootboek en jaarrekening);
- de beleggingsadministratie;
- de performance meting (actual en benchmark) ten behoeve van FTK verslaglegging;
- het organiseren van peek-through op beleggingsfondsen ten behoeve van FTK verslaglegging;
- het verzorgen van FTK kwartaal- en jaarstaten.

De overeenkomst voldoet aan het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet' en voorziet in afspraken ten aanzien van de aanlevering van rapportages en administratieve zaken.

Deloitte Risk Advisory heeft de beheersmaatregelen bij ITS ten behoeve van een ISAE3402 rapport onderzocht. Hierbij is voor 2020 geconcludeerd dat:

- de beschrijving van het systeem in relatie tot de administratieve diensten met betrekking tot beleggingen getrouw is weergegeven in opzet en implementatie;
- de interne beheersmaatregelen die verband houden met de beschreven interne beheersdoelstellingen op afdoende wijze zijn opgezet; en
- de getoetste interne beheersmaatregelen, die noodzakelijk waren om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat de beschreven interne beheersdoelstellingen werden bereikt, effectief hebben gewerkt.

Het oordeel van Deloitte Risk Advisory is zonder beperking afgegeven op 31 maart 2022. Alle bevindingen van vorig jaar werden weggenomen. Twee nieuwe bevindingen werden in 2021 geconstateerd. Deze bevindingen betreffen general IT controls. Evenals vorig jaar werden in totaal 5 processen met 66 beheersmaatregelen beoordeeld. ITS heeft de uitgangspunten en conclusies van Deloitte Risk Advisory onderschreven.

In het ISAE3402 rapport is aanvullende informatie opgenomen met betrekking tot de continuïteitsplanning.

De ISAE3402 van ITS is beoordeeld door de uitbestedingscommissie en risicomanager.

16. HERVERZEKERING

RISICOHERVERZEKERING

Gezien de omvang en het draagvlak van het pensioenfonds heeft het bestuur zich uitgesproken voor uitvoering van de pensioenregeling in eigen beheer. Het pensioenfonds is met Zwitserleven een herverzekeringsovereenkomst voor overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's op stoploss basis aangegaan. De overeenkomst loopt tot 31 december 2024. Het gehanteerde eigen behoud ('prioriteit') bedraagt 150% van de risicopremie eigen beheer. Dit komt voor 2022 overeen met een eigen behoud van EUR 4,7 miljoen.

De stoploss verzekering dekt de schade die het pensioenfonds lijdt als gevolg van cumulatie van de ingaande partner- en wezenpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid op grond van de Vopak pensioenregeling. De verzekering vindt plaats in de vorm van arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisicokapitalen, vastgesteld op basis van de grondslagen van het pensioenfonds.

Het netto overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico voor het salarisdeel boven EUR 114.866 (2022) is op individuele basis herverzekerd bij Elips Life.

VOLLEDIGE HERVERZEKERING

Uit hoofde van reeds beëindigde herverzekeringscontracten heeft het pensioenfonds nog premievrije pensioenen bij Aegon Levensverzekering N.V. en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V. De desbetreffende herverzekeringscontracten voorzagen bij beëindiging niet in overdracht van de pensioenen of een dergelijke overdracht was financieel niet gunstig voor het pensioenfonds. Na de beëindiging van de herverzekeringscontracten is de winstdeling beperkt.

Voorts is er in beperkte mate sprake van herverzekerde pensioenen bij verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen uit hoofde van pensioenregelingen waarin elders verzekerde pensioenen deel uitmaakten van de aan betrokkenen gedane pensioentoezegging.

Alle pensioenen uit hoofde van herverzekering (minder dan 1% van de technische voorziening) zijn gecedeerd aan het pensioenfonds. Bij het bepalen van de marktwaarde van de pensioenen wordt rekening gehouden met het kredietrisico van de desbetreffende herverzekeraars. Per 31 december 2021 heeft dit niet geleid tot een andere (lagere) waardering van de actiefpost dan op basis van de grondslagen van het pensioenfonds zou gelden.

17. SYSTEMATIEK VASTSTELLING PARAMETERS

De parameters die gehanteerd worden bij berekeningen ten behoeve van de vaststelling van de technische voorzieningen, de kostendekkende premie en het vereist eigen vermogen worden door het bestuur vastgesteld. De parameters voldoen ten minste aan de voorwaarden in het Besluit financieel toetsingskader.

Bij de vaststelling van de parameters wordt rekening gehouden met:

- theoretische en empirische inzichten ten aanzien van financiële markten en economische ontwikkelingen;
- verwachtingen in de financiële markten ten aanzien van financiële en economische variabelen;
- gerealiseerde rendementen en financiële ontwikkeling uit het verleden;
- adequate prudentie.

Het bestuur kan besluiten tot bijstelling van de parameters indien:

- sprake is van een aanpassing van de strategische beleggingsportefeuille, die van invloed is op de voor de toekomst te verwachten reële rendementen;
- sprake is van veranderde vooruitzichten ten aanzien van relevante grootheden (met name beleggingsopbrengsten en loonontwikkeling), die van invloed zijn op de voor de toekomst te verwachten reële beleggingsrendementen;
- het gerealiseerde reële beleggingsrendement gemeten over een lange periode sterk afwijkt van de gehanteerde disconteringsvoet.

Een besluit tot aanpassing van de disconteringsvoet voor de premievaststelling houdt geen beperking in van de beleidsvrijheid die het bestuur ter zake heeft.

18. FINANCIËLE STURINGSMIDDELEN

PREMIEBELEID

In hoofdstuk 8 is de vaststelling van de verschuldigde premie uitgewerkt. De uitvoeringsovereenkomst voorziet vanaf 1 januari 2018 niet meer in een bijstelling van de verschuldigde premie op basis van de beleidsdekkingsgraad.

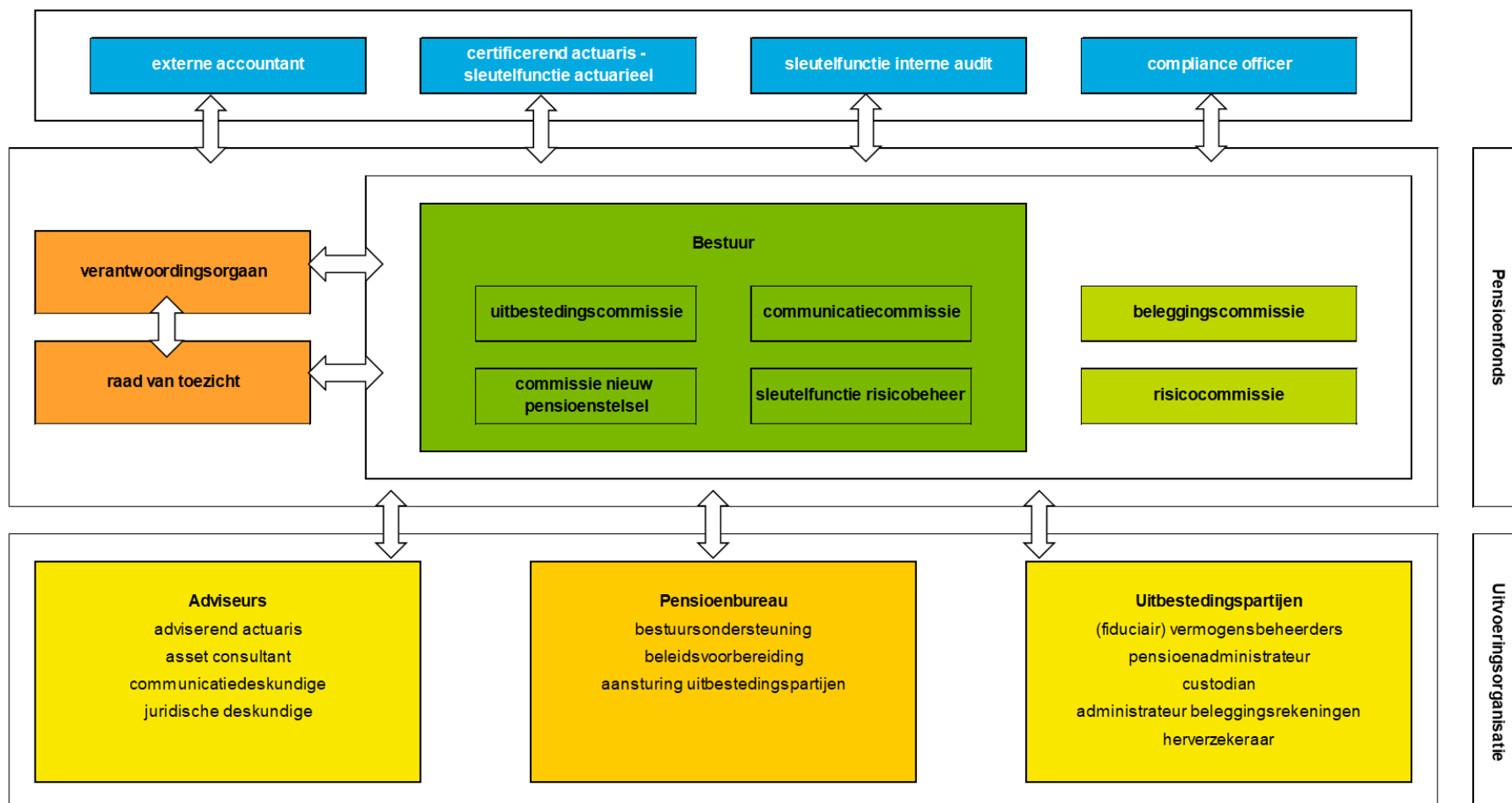
BELEGGINGSBELEID

Uit hoofdstuk 12 is gebleken dat het lange termijn beleggingsbeleid door middel van een ALM studie wordt afgestemd op de verplichtingen van het pensioenfonds, inclusief het toekennen van toeslagen op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Door het lange termijn beleggingsbeleid periodiek te herijken aan de hand van een nieuwe ALM studie, kan er worden ingespeeld op wijzigingen in het risicoprofiel van de pensioentoezeggingen, in de risicoperceptie van het bestuur van het pensioenfonds en in de structurele parameters van de economie.

TOESLAGBELEID

In hoofdstuk 13 is het voorwaardelijk toeslagbeleid ten aanzien van de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden toegelicht. Bij de vaststelling van de verschuldigde premie wordt rekening gehouden met de verwachte aanvullende toeslag. Op basis van het financieel toetsingskader is de toeslagverlening met name afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad

B1 - ORGANOGRAM

B2 - PENSIOENFONDSORGANEN EN DESKUNDIGEN

Bestuur

Werkgeversleden

Dhr. R.R.J. Brouwer (plv. secretaris)
 Dhr. H. van Hal
 Dhr. C. Vletter (voorzitter)
 Mevr. S. Wesseloo
 Mevr. F. Wittermans (aspirant)

Deelnemersleden

Dhr. C.A. Bom (plv. voorzitter)
 Dhr. G.W. Dijkshoorn (aspirant)
 Mevr. C.C. Heilbron-Werker
 Dhr. A. de Ronde
 Dhr. R.J. Wester (secretaris)

Verantwoordingsorgaan

Vertegenwoordigers deelnemers

Mevr. C. Donker-Drinkwaard
 Mevr. M.D. Gunsch-Luijendijk (secretaris)
 Dhr. S. Kruikemeijer

Vertegenwoordigers pensioengerechtigden

Dhr. H.J. Brink
 Dhr. J. 't Hart
 Dhr. P. Hoogerwaard
 Dhr. K.H. Knapper (voorzitter)
 Dhr. H.B. Mol
 Dhr. R.M. Plaisier
 Dhr. J. Veenma

Vertegenwoordiger werkgever

vacature

Raad van toezicht

Dhr. M. Simon (voorzitter)
 Mevr. M. Meijer-Zaalberg
 Dhr. H. Zevenhuizen

Beleggingscommissie

Dhr. C.H. Blokzijl (voorzitter)
 Dhr. M.A.S. Ariaans
 Dhr. E.J. Bannet
 Dhr. L. Leo

Deskundigen

Adviserend actuaris

Dhr. R.J.M. van de Meerakker – Willis Towers Watson
 Dhr. B. Cordewiner – AZL (met betrekking tot werkzaamheden jaarverslag)

Certificerend actuaris

Mevr. E.C.P. Op het Veld – Sprenkels & Verschuren

Accountant

Mevr. J.A. van Muijlwijk-Duijzer – Mazars Accountants

ALM Consultant

Mevr. S. van Hoogdalem – Ortec Finance

B3 - (MINIMAAL) VEREIST EIGEN VERMOGEN

MINIMAAL VEREIST EIGEN VERMOGEN

Het minimaal vereist eigen vermogen op basis van het Besluit financieel toetsingskader, zijnde de uitkomst van een aantal berekeningen afhankelijk van de risico's die het pensioenfonds loopt, bedraagt maximaal 5% van de technische voorziening voor risico pensioenfonds. Voor het pensioenfonds leidden de berekeningen tot een minimaal vereist vermogen per 31 december 2021 van 3,5% van de technische voorziening.

VEREIST EIGEN VERMOGEN

Het vereist eigen vermogen is eveneens gedefinieerd in het voornoemde Besluit financieel toetsingskader. De parameters geven een nadere invulling van de solvabiliteitsvereisten en onderlinge samenhang van de parameters waarmee het vereist eigen vermogen kan worden bepaald. Voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen dient uitgegaan te worden van de evenwichtssituatie, de situatie waarin het aanwezige vermogen (nagenoeg) gelijk is aan het vereist eigen vermogen. De omvang van het daadwerkelijk aanwezige vermogen – de basis voor de financiële positie van het pensioenfonds – speelt hierbij geen rol.

Het vereist eigen vermogen wordt in het standaard model uit de onderdelen S1 tot en met S10 samengesteld volgens de volgende formule:

$$S = \sqrt{(S1^2 + S2^2 + 2 * \rho_{1.2} * S1 * S2 + S3^2 + S4^2 + S5^2 + 2 * \rho_{1.5} * S1 * S5 + 2 * \rho_{2.5} * S2 * S5 + S6^2 + S7^2 + S8^2 + S9^2 + S10^2)}$$

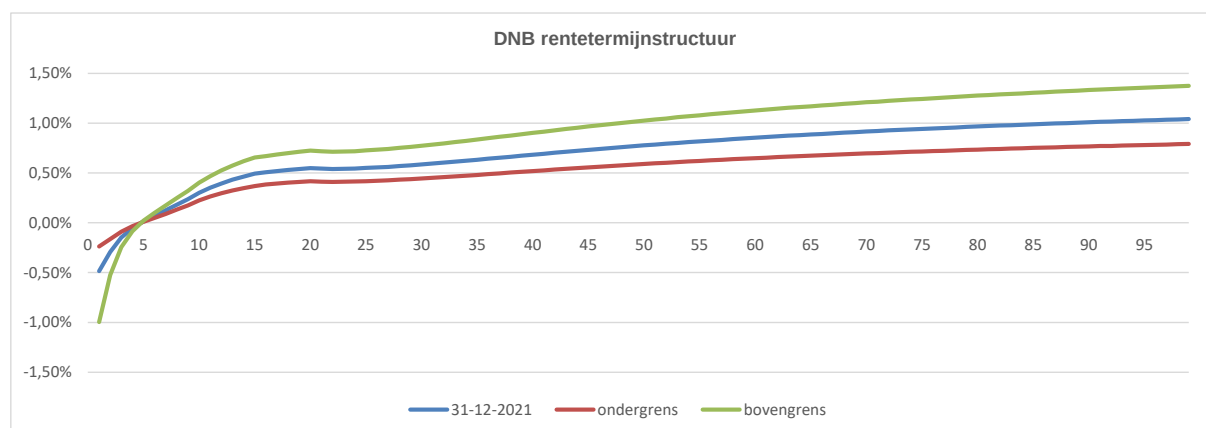
waarbij voor de verschillende correlaties (de samenhang tussen de verschillende risicocategorieën) wordt uitgegaan van de volgende waarden:

- $\rho_{1.2} = 0,4$ als voor S1 wordt uitgegaan van rentedaling of nihil indien wordt uitgegaan van rentestijging;
- $\rho_{1.5} = 0,4$;
- $\rho_{2.5} = 0,5$.

(S1) RENTERISICO

Het renterisico wordt bepaald met twee rentescenario's. Deze scenario's worden bepaald door de actuele rentetermijnstructuur te vermenigvuldigen met de per looptijd voorgeschreven rentefactoren. Het ene scenario bestaat uit de vermenigvuldiging van iedere rente in de rentetermijnstructuur met een stijgingsfactor. Het andere scenario bestaat uit de vermenigvuldiging van iedere rente in de rentetermijnstructuur met een dalingsfactor.

De grafiek toont de rentetermijnstructuur op basis waarvan de technische voorziening voor risico pensioenfonds per 31 december 2021 onder het financieel toetsingskader is vastgesteld. Tevens is in de grafiek de onder- en bovengrens opgenomen van de twee scenario's.

(S2) AANDELEN EN VASTGOEDRISICO

Het aandelen- en vastgoedrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in aandelen ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed met 30%, aandelen opkomende markten met 40%,

niet beursgenoteerde aandelen met 40% en niet-beursgenoteerd vastgoed met 15% (waarbij de waarde wordt aangepast voor de financiering met vreemd vermogen).

(S3) VALUTARISICO

Het valutarisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van de beleggingen in andere valuta dan de euro met 20% in ontwikkelde markten en 35% in opkomende markten.

(S4) GRONDSTOFFENRISICO

Het grondstoffenrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de waarde van beleggingen in grondstoffen met 35%.

(S5) KREDIETRISICO

Het kredietrisico wordt bepaald aan de hand van een stijging van de rentemarge voor het kredietrisico afhankelijk van de ratingklasse:

- 0,60% punt voor beleggingen met een AAA rating (met uitzondering van Euro staatsobligaties, waarvoor de stijging van de rentemarge op nihil wordt gesteld);
- 0,80% punt voor beleggingen met een AA rating;
- 1,30% punt voor beleggingen met een A rating;
- 1,80% punt voor beleggingen met een BBB rating;
- 5,30% punt voor beleggingen met een rating BB en lager of beleggingen zonder rating.

(S6) VERZEKERINGSTECHNISCH RISICO

Het verzekeringstechnisch risico wordt bepaald door de technische voorziening voor risico pensioenfonds te vermenigvuldigen met de som van het procesrisico en de $\sqrt{TSO^2 + NSA^2}$. Het procesrisico, de TSO (onzekerheid in de sterftetrend) en de NSA (stochastische onzekerheid) zijn afhankelijk van de gemiddelde leeftijd, het aantal deelnemers (behalve TSO), de vorm van dekking van het partnerpensioen (geen, kapitaal- of risicodekking), en door DNB voorgeschreven parameters.

(S7) LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsrisico betreft het risico dat er onvoldoende liquide middelen aanwezig zijn om op het beoogde moment een pensioenuitkering te verrichten. Het liquiditeitsrisico is in het standaard model op nihil gesteld.

(S8) CONCENTRATIERISICO

Als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt, kan een concentratierisico worden gelopen. Het concentratierisico is in het standaard model op nihil gesteld.

(S9) OPERATIONEEL RISICO

Operationeel risico is het risico dat ontstaat als gevolg van falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen of onverwachte externe gebeurtenissen. Het operationeel risico is in het standaard model op nihil gesteld.

(S10) ACTIEF BEHEER RISICO

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen) van de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische benchmark. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error.

Actief beheer risico wordt in beginsel alleen becijferd voor aandelenportefeuilles met een tracking error van groter dan 1%. Naast de tracking error wordt bij de bepaling van het actief beheer risico rekening gehouden met de total expense ratio.

B4 - RISICOMANAGEMENT

INLEIDING

Stichting Pensioenfonds Vopak beweegt zich in een complexe omgeving. Het bestuur heeft een grote uitdaging aan de voortdurende veranderingen, waarbij het rekening dient te houden met de belangen van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, werkgever en andere belanghebbenden.

Het nemen van risico's is noodzakelijk in het nastreven van de geformuleerde doelstelling. Onlosmakelijk verbonden aan deze risico's zijn incidenten waarmee een pensioenfonds – ongeacht de inschatting en beheersing van risico's – kan worden geconfronteerd. Het bestuur is er van overtuigd dat een goede inrichting van het risicomanagement de schade van dergelijke incidenten kan beperken. Een goed werkend (integraal) risicomanagementproces maakt het verder mogelijk om tijdig ontwikkelingen te onderkennen, gevolgen in te schatten en mogelijk (voorzorg)maatregelen te treffen.

In het integraal risicomanagement wordt het interactieve proces doorlopen van:

- het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid,
- het identificeren van risico's,
- het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing, tot
- de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Dit proces wordt continu doorlopen, zodat:

- op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat,
- die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, alsook
- van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Integraal benadrukt dat het gaat om het management van alle verschillende risicogebieden in onderlinge samenhang. Doel van het integraal risicomanagement beleid is om bij te dragen aan het realiseren van missie, visie en strategische doelstellingen via het beheersen van de risico's die hiervoor een bedreiging vormen.

Ten aanzien van de strategische, financiële en operationele risico's heeft het bestuur in het integraal risicomanagement beleid de volgende risicomatrix vastgesteld.

Strategische risico's

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto Risico	Binnen Appetite?
Het solvabiliteitsrisico is het risico dat het pensioenfonds op lange termijn niet aan de toegezegde pensioenverplichtingen kan voldoen.	Hoog	Middel	Het totale solvabiliteitsrisico wordt periodiek middels een ALM-studie geanalyseerd en jaarlijks getoetst via de haalbaarheidstoets. Bij het beoordelen van het solvabiliteitsrisico is aandacht voor klimaatrisico's en andere ESG-gerelateerde risico's.	Beleggingscommissie	- ALM studie - Haalbaarheidstoets	Laag	Ja
			Het totale solvabiliteitsrisico wordt per kwartaal gemonitord aan de hand van Value-At-Risk berekening en scenario stress testen.	Beleggingscommissie	- Beleggingsrapportage BlackRock: Value-At-Risk Analysis, Historical Scenario Stress Test Scenario en Scenario Stress Test Analysis - RiskMap AZL: Gevoeligheidsanalyse o.b.v. swaprente en DNB-rente en Dekkingsgraadontwikkeling o.b.v. vereist eigen vermogen		
			Voor nieuwe beleggingscategorieën maar ook voor bestaande categorieën stelt het pensioenfonds een investment case op. Hierin wordt getoetst of de categorie voldoet aan de investment beliefs en het beleid van het fonds. Daarnaast wordt vastgelegd hoe in deze categorie wordt belegd, de kaderstelling en de evaluatie.	Beleggingscommissie/ Bestuur	- Investment Case		
			Er is een procedure voor sturingsmiddelen in geval van een te lage solvabiliteit	Bestuur	Crisisplan		
Het risicohoudingrisico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt doordat de risicohouding wordt overschreden en/of onvoldoende aansluit bij de achterban.	Hoog	Laag	Minimaal jaarlijks en bij significante wijzigingen in het beleggingsbeleid wordt getoetst of de strategische beleggingsmix nog in lijn is met de risicohouding en beleggingsovertuigingen.	Beleggingscommissie	Haalbaarheidstoets	Nihil	Ja
			Korte en lange termijn risicohouding worden per kwartaal gemonitord door de beleggingscommissie. Eventuele bevindingen worden voorgelegd aan het bestuur.	Beleggingscommissie	AZL RiskMap		
Het governance risico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door een gebrekkige governance.	Hoog	Laag	De basis voor het inrichten van Governance is een heldere en passende verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Hierbij wordt, gebaseerd op het zogenaamde principe van 'Three Lines of Defence', onderscheid gemaakt naar risico eigenaren (1e lijn), controlefunctie (2e lijn) en interne audit (3e lijn).	Bestuur	ABTN/ IRM Beleid	Nihil	Ja
			Verhoudingen expliciet benoemen en bespreekbaar maken. Er is een klokkenluidersregeling.	Bestuur	Integriteitsbeleid		
			Beleid t.a.v. nevenfuncties en bespreken van potentiële belangenverstrengelingen.	Bestuur	Gedragscode		
			Frequent (minimaal 2x per jaar) overleg met het intern toezicht.	Bestuur	Notulen overleg		

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto Risico	Binnen Appetite?
Het pensioenregelingsrisico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt doordat de pensioenregeling niet evenwichtig of te complex is, of alleen tegen hoge kosten kan worden uitgevoerd.	Hoog	Middel	Het pensioenfonds draagt met betrekking tot de pensioenregeling informatie aan ten behoeve van het arbeidsvoorwaardenoverleg.	Pensioenbureau	Notulen of e-mail communicatie	Middel	Ja
			De wijzigingen in de officiële documenten van het pensioenfonds worden voorbereid door het pensioenfonds en zonodig voorgelegd aan een externe adviseur.	Pensioenbureau	Memo externe adviseur		
			De pensioenregeling wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Belastingdienst.	Pensioenbureau	Communicatie met belastingdienst		
			Bij het aangaan van contracten, omvangrijke transacties en vragen over de juiste toepassing van reglementen en statuten wordt naast de juridische afdeling van een externe adviseur ook gebruik gemaakt van de afdeling Corporate Legal van Vopak.	Pensioenbureau	Memo's of e-mail communicatie externe adviseur en Corporate Legal Vopak		
			Er wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij het ESG beleid van de sponsor, waarbij ook de belangen van andere stakeholders worden meegewogen.	Bestuur	Duurzaamheidsbeleid		
			Het pensioenbureau ziet na een akkoord van het bestuur toe op de juiste verwerking binnen het pensioenfonds. Dit wordt teruggekoppeld in naar het bestuur.	Pensioenbureau	SLA rapportage pensioenbureau		
Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen niet gefinancierd kunnen worden als gevolg van onjuiste actuariële aannames.	Middel	Laag	De toereikendheid van de technische voorziening wordt jaarlijks door de certificerend actuaaris getoetst.	Certificerend actuaaris (S&V)	Memo/ rapport	Laag	Ja
			Jaarlijkse analyse van de mutatie van de verplichtingen door AZL (actuariala) die o.a. op basis daarvan advies geeft over eventuele aanpassing van de grondslagen. Bestuur besluit over de aanpassing waarbij indien nodig advies wordt gevraagd aan de adviserend actuaaris. Tevens voert de adviserend actuaaris periodiek een toets uit op de grondslagen.	Adviserend actuaaris (WTW)	Memo/ rapport		
			De adviserend actuaaris geeft advies over eventuele tussentijdse wijzigingen in de grondslagen, zoals sterfte. Het advies wordt ter toets voorgelegd aan de certificerend actuaaris voordat het op basis van het bestuursbesluit wordt doorgevoerd.	Adviserend actuaaris (WTW)	Memo/ rapport		

Financiële risico's

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto Risico	Binnen Appetite?
Het concentratierisico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van een grote concentratie naar bepaalde beleggingen of verplichtingen.	Hoog	Laag	Er wordt voornamelijk belegd in breed gespreide beleggingsfondsen. Bij een wijziging van de beleggingscategorieën stelt het pensioenfonds een investment case op. Hierin wordt onder ander getoetst of de case voldoet aan de investment beliefs en het beleid van het fonds. Uit de investment case komt een kaderstelling welke de basis vormen voor de richtlijnen van de vermogensbeheerder.	Beleggingscommissie	- Investment case	Nihil	Ja
Het benchmarkrisico is het risico dat verliezen optreden als gevolg van keuzes die worden gemaakt voor benchmarks binnen het beleggingsbeleid.	Hoog	Laag	Bij een wijziging van de beleggingscategorieën stelt het pensioenfonds een investment case op. Hierin wordt onder ander getoetst of de case voldoet aan de investment beliefs en het beleid van het fonds. Uit de investment case komt een kaderstelling welke de basis vormen voor de richtlijnen van de vermogensbeheerder.	Beleggingscommissie	- Investment case	Laag	Ja

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto Risico	Binnen Appetite?
Het actief risico is het risico op een daling in de waarde van de beleggingen ten opzichte van de benchmark als gevolg van actief beleggingsbeleid van de vermogensbeheerders.	Hoog	Laag	Actief beheer kan onder strikte voorwaarden bijdragen aan een verbetering van het risico-rendementsprofiel. Bij het opstellen van de investment case en kaderstelling wordt bepaald of het mandaat actief of passief wordt ingevuld. Tracking error op managerniveau wordt in de managerrapportage gerapporteerd. Totaal risicoprofiel wordt gemonitord door BlackRock en in de kwartaalrapportage gerapporteerd.	BlackRock/ Beleggingscommissie	- Investment case - Managerrapportage - BlackRock kwartaalrapportage	Nihil	Ja
Het renterisico is het risico op een daling van de dekkingsgraad als gevolg van een daling in de (markt)rente.	Hoog	Hoog	Renterisico wordt voor 50% afgedekt met een bandbreedte van +/- 3%. Monitoring vindt continu plaats door BlackRock. Per maand wordt zowel de ex-ante als ex-post renteafdekking gerapporteerd door Blackrock en beoordeeld door de beleggingscommissie.	BlackRock/ Beleggingscommissie	- BlackRock LDI rapportage - RiskMap	Hoog	Ja
			De rente wordt gelijkmatig over de curve afgedekt waarbij er ook een bandbreedte van +/-3% geldt. Dit wordt continu gemonitord door Blackrock en maandelijks wordt hierover gerapporteerd. De rapportage wordt beoordeeld door de beleggingscommissie.	BlackRock/ Beleggingscommissie	- BlackRock LDI rapportage		
Het inflatierisico is het risico dat de verwachte koopkracht wijzigt als gevolg van een verandering in inflatie of inflatieverwachtingen.	Hoog	Middel	Er wordt een toeslagreserve gevormd t.b.v. de aanvullende toeslag (verschil loon- en prijs). Reguliere toeslag moet uit rendement komen. Bij strategisch beleid wordt expliciet aandacht besteed aan toeslagpotentieel.	Bestuur	- ABTN - ALM studie	Middel	Ja
			De toeslagambitie wordt periodiek getoetst middels een ALM studie of haalbaarheidstoets en indien nodig worden er aanpassingen gedaan in het beleggingsbeleid of wordt de ambitie bijgesteld.	Bestuur	HBT of ALM studie waarvan uitkomst wordt verwerkt in het beleggingsplan		
Het valutarisico is het risico op een daling van de marktwaaarde van de beleggingen als gevolg van een daling in de waarde van vreemde valuta.	Hoog	Middel	Het strategische niveau voor de valuta-afdekking is voor aandelen en beursgenoteerd onroerend goed USD 50%, GBP en JPY 75%. Voor vastrentende waarden (wereldwijd): 100% van USD, GBP en JPY. Voor obligaties opkomende markten (niet-lokale valuta), private equity en direct lending 100%.	BlackRock/ Beleggingscommissie	- RiskMap	Middel	Ja
Het marktrisico is het risico op een daling van de marktwaaarde van de beleggingen als gevolg van een daling in de waarde van aandelen en vastgoed.	Hoog	Middel	De portefeuillestructuur bepaalt in belangrijke mate het risico en rendement van de beleggingsportefeuille. In de ALM studie wordt getoetst of de portefeuillesstructuur aansluit bij de ambitie en risicohouding van het pensioenfonds. Op basis van de uitkomsten van de ALM studie besluit het bestuur – na advies van de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder – tot de strategische invulling van de beleggingsportefeuille.	Beleggingscommissie	HBT of ALM studie waarvan uitkomst wordt verwerkt in het beleggingsplan	Middel	Ja
			Per kwartaal wordt beoordeeld door de beleggingscommissie of de portefeuille voldoet aan de richtlijnen. Daarnaast is er een beleid t.a.v. rebalancing.	Beleggingscommissie	- BlackRock maand- en kwartaalrapportage - Compliance rapportage BlackRock		

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto Risico	Binnen Appetite?
Het krediet- en tegenpartijrisico is het risico op een financieel verlies als gevolg van een daling in de kredietwaardigheid van de beleggingen of tegenpartijen van het pensioenfonds.	Hoog	Middel	Er gelden beperkingen voor de samenstelling van de beleggingscategorieën in vastrentende waarden, de minimale kwaliteit van de debiteur (kredietrating) en de omvang van individuele beleggingen. Het tegenpartijrisico wordt gespreid over verschillende kredietwaardige tegenpartijen, waarmee dagelijks onderpand wordt uitgewisseld. Daarnaast wordt een deel van de swaps gecleared.	BlackRock/ Beleggingscommissie	- Risk Map (AZL) - BlackRock LDI rapportage	Laag	Ja
			Het vermogen van het pensioenfonds wordt voor ten hoogste 10% belegd in één vennootschap of groep van vennootschappen, met uitsluiting van overheidsinstellingen.	Beleggingscommissie			
			Het gemiddelde percentage voor de securities lending stijgt bij voorkeur niet uit boven 10% van de desbetreffende aandelenportefeuille en van de opbrengst van de securities lending dient minimaal 50% ten gunste van het pensioenfonds te komen	Beleggingscommissie			
Het ESG risico is het risico op waardeschommelingen door bewegingen in marktprijzen als gevolg van ESG risico's. Bijvoorbeeld verlies als gevolg van klimaatverandering.	Hoog	Middel	De fiduciair vermogensbeheerder rapporteert periodiek over zijn stemgedrag en er wordt verder een gedetailleerd rapport uitgebracht over thematische en event-gerelateerde betrokkenheid alsmede prestaties bij het beheersen van risico's op het gebied van milieu, maatschappij en goed bestuur.	BlackRock/ Beleggingscommissie	- Het naleven van de restricties door de (fiduciair) vermogensbeheerder(s) wordt door de beleggingscommissie en het pensioenbureau aan de hand van separate ESG rapportages gecontroleerd. - Duurzaamheidsbeleid - Voorleggers en notulen	Middel	Ja
			Het pensioenfonds een uitsluitingenlijst die is vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen. De uitsluitingenlijst omvat ondernemingen die zich bezighouden met de productie en/of verspreiding van controversiële wapens. Deze geldt voor de discretionaire mandaten.				
			Voor de passieve beleggingsfondsen zijn voorts additionele criteria voor uitsluitingen van toepassing. Op basis hiervan worden ondernemingen uitgesloten die de 'United Nations Global Compact Principles' schenden en ondernemingen in de mijnbouw (op basis van CO2 emissies). De lijst met uitsluitingen op basis van de (additionele) criteria wordt gemonitord door ISS-Ethix.				
			Actieve beleggingsfondsen van de fiduciair vermogensbeheerder (aandelen Verenigd Koninkrijk en staats en bedrijfsobligaties opkomende markten harde valuta) hanteren eveneens de uitsluitingenlijst. De actieve beleggingsfondsen van externe vermogensbeheerders (aandelen opkomende markten, staats- en bedrijfs obligaties opkomende markten lokale valuta en bedrijfsobligaties hoogrentend) worden op basis van de look through informatie door het pensioenfonds gemonitord op basis van de uitsluitingenlijst.				
			Bestuursbesluiten worden voorbereid door bestuursbureau en evt. anderen. Significante ESG Risico's worden indien van toepassing benoemd in een voorlegger				
			Kritische selectie ESG data provider door fiduciair manager en fiduciair manager verschaft inzage in de methodiek en eventuele beperking van de ESG data.				
			Middels themasessie en notitie's over ESG (eventueel met behulp van externe expertise) wordt de deskundigheid geborgd evenals de impact van (veranderende) ESG-wetgeving op het pensioenfonds.				
			Brede spreiding over en binnen asset classes.				

Operationele risico's

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto risico	Binnen Appetite?
Het uitbestedingsrisico (pensioenuitvoering) is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door beperkingen in de continuïteit of kwaliteit van de pensioenuitvoeringsorganisatie	Hoog	Middel	Voordat het bestuur keuzes maakt ten aanzien van wijzigingen in de uitbesteding wordt een analyse uitgevoerd. Hierbij worden onder andere de doelstellingen, het risicoprofiel, de normen, de beheersmaatregelen en de wensen ten aanzien van rapportages vastgesteld. Met de analyse legt het bestuur een basis om een selectieprocedure op te starten.	Pensioenbureau	Memo/ rapport	Middel	Ja
			Het uitbestedingsbeleid wordt periodiek geëvalueerd door het bestuur en vervolgens besproken met de uitbestedingspartijen.	Bestuur	Notulen en uitbestedingsbeleid		
			De aan externe partijen uitbestede werkzaamheden worden gecontroleerd door het pensioenbureau.	Pensioenbureau	- Assurance rapportages - SLA rapportages - Notulen van evaluatie dienstverlener		
			Over de pensioenadministratie vindt controle plaats met eigen (van AZL onafhankelijke) bestanden en berekeningen.	Pensioenbureau/ uitbestedingscommissie	- Assurance rapportages - SLA rapportages - Notulen van evaluatie dienstverlener		
			Minimaal 1x per jaar afstemming met AZL waarbij de kwaliteit van de dienstverlening wordt besproken.	Pensioenbureau/ uitbestedingscommissie	Notulen		
			Met AZL zijn afspraken gemaakt over de kwaliteit van de dienstverlening welke zijn vastgelegd in de SLA. Per kwartaal wordt de SLA rapportage van AZL beoordeeld door het pensioenbureau en de uitbestedingscommissie. De SLA rapportage inclusief beoordeling wordt ingebracht in het bestuur.	Pensioenbureau/ uitbestedingscommissie	SLA rapportage		
			AZL heeft een IT-beleid / risicobeheersing waarin een beheerscyclus is opgenomen. Het pensioenfonds beoordeelt deze periodiek.	Pensioenbureau/ uitbestedingscommissie	Memo/ rapport		
			Op de meest relevante processen vindt externe assurance plaats. De assurance rapportages die hieruit voortkomen worden beoordeeld door het pensioenbureau en eventuele bevindingen worden voorgelegd aan het bestuur.	Pensioenbureau/ uitbestedingscommissie	Assurance rapportages (met name ISAE 3402 type 2)		
			De controle door het pensioenbureau van de door de HR-afdelingen aangeleverde mutatieformulieren op juistheid en volledigheid. En een periodieke controle op basis van totaallijsten.	Pensioenbureau	Memo/ rapport		
			De jaarlijkse vergelijking door de accountant van Vopak van de deelnemersadministratie van het pensioenfonds met de salarisadministratie van Vopak.	Accountant (EY)	Controlerapport accountant		

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto risico	Binnen Appetite?
Het uitbestedingsrisico (overig) is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door beperkingen in de continuïteit of kwaliteit van overige uitbestedingspartijen.	Hoog	Middel	Voordat het bestuur keuzes maakt ten aanzien van wijzigingen in de uitbesteding wordt een analyse uitgevoerd. Hierbij worden onder andere de doelstellingen, het risicoprofiel, de normen, de beheersmaatregelen en de wensen ten aanzien van rapportages vastgesteld. Met de analyse legt het bestuur een basis om een selectieprocedure op te starten.	Pensioenbureau	Memo/ rapport	Laag	Ja
			Het uitbestedingsbeleid wordt periodiek geëvalueerd door het bestuur en vervolgens besproken met de uitbestedingspartijen.	Bestuur	Notulen en uitbestedingsbeleid		
			De aan externe partijen uitbestede werkzaamheden worden gecontroleerd door het pensioen bureau.	Pensioenbureau	Assurance rapportages SLA rapportages Notulen van evaluatie dienstverlener		
			De externe vermogensbeheerders waar specifieke mandaten zijn ondergebracht worden gecontroleerd door de fiduciair vermogensbeheerder, het pensioenbureau en de beleggingscommissie. ESG vormt een belangrijk thema in de gehele uitbestedingscyclus.	Pensioenbureau/ beleggingscommissie	Kwartaalrapportage over managers van BlackRock Maandelijkse factsheets		
Het liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds niet in staat is om te voldoen aan haar betalingsverplichtingen.	Hoog	Laag	De liquiditeitsbehoefte wordt gedurende het jaar regelmatig geprognosticeerd. Indien uit de prognose een toekomstig liquiditeitstekort blijkt dan zal met de fiduciair vermogensbeheerder gekeken worden welke beleggingen verkocht worden.	Pensioenbureau	Liquiditeitsprognose	Nihil	Ja
			In noodgevallen kan het pensioenfonds een beroep doen op liquiditeit bij de werkgever via de rekening-courant.	Pensioenbureau	Afspraak met werkgever		
			Bij de totstandkoming van het jaarlijks beleggingsbeleid wordt een liquiditeitsanalyse uitgevoerd.	Beleggingscommissie	Liquiditeitsanalyse		
			Het (potentieel) benodigde onderpand met betrekking tot de rente- en valutaderivaten wordt nauwgezet gemonitord. Onderpand wordt dagelijks vastgesteld en afgerekend zonder rekening te houden met een drempel. Ten behoeve van het onderpand management worden liquide middelen aangehouden.	Blackrock/ Pensioenbureau	- BlackRock LDI rapportage - BlackRock kwartaalrapportage (zie Collateral Adequacy Summary)		
Het personeelsrisico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door onvoldoende kwantiteit of kwaliteit van het personeel.	Middel	Middel	Het arbeidsvoorwaardenbeleid van uitbestedingspartijen wordt via regelmatige contacten door het pensioenfonds gevolgd en bij mogelijke consequenties voor het pensioenfonds wordt nadere informatie opgevraagd	Pensioenbureau	Notulen en e-mail communicatie	Laag	Ja
			Verder worden aan de hand van sociale jaarverslagen van de uitbestedingspartijen – voor zover mogelijk – ontwikkelingen ten aanzien van personeelsverloop, ziekteverzuim en opleidingsbudgetten gevolgd.	Pensioenbureau	Notulen en memo's		
			Ten behoeve van de bemensing van het bestuur en het pensioenbureau wordt er rekening gehouden met de opvolging van mensen en wordt gewaarborgd dat kennis voldoende over de mensen verspreid is.	Pensioenbureau			

Risico	Risico	Appetite	Beheersmaatregelen	beheersmaatregel	beheersmaatregel	risico	Appetite?
Het procesrisico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door en ondoelmatige en/of onvoldoende doeltreffende procesinrichting.	Hoog	Middel	De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het pensioenbureau zijn in de uitvoeringsovereenkomst en een service level document vastgelegd.	Bestuur	- Uitvoeringsovereenkomst - SLA	Laag	Ja
			Voor (indicatieve) berekeningen en correspondentie door het pensioenbureau geldt het vier ogenprincipe.	Pensioenbureau			
			Voor betalingen ten laste van de bankrekeningen van het pensioenfonds geldt een dubbele autorisatie.	Pensioenbureau	Overzicht autorisaties bankbetalingen		
			In de deelnemersadministratie van AZL zijn alle toegezegde pensioenen van het pensioenfonds opgenomen. Voorts beschikt AZL over gedigitaliseerde dossiers op deelnemersniveau.	Pensioenbureau	ISAE 3402 type 2 AZL		
			Het pensioenbureau controleert (deels achteraf) de opgaven en correspondentie die door AZL worden verzonden op juistheid en volledigheid. Voor deze controle wordt gebruik gemaakt van werkprocedures en zelf ontwikkelde spreadsheets.	Pensioenbureau			
			AZL is aangesloten op de Basisregistratie personen (BRP). Alle via de BRP gemelde wijzigingen worden automatisch, zonder tussenkomst van een medewerker, in de deelnemers-administratie verwerkt.	Pensioenbureau	ISAE 3402 type 2 AZL		
			De maandelijkse stortingen op de beleggingsrekeningen, worden aangeleverd door AZL en door het pensioenbureau gecontroleerd en gestort op de individuele beleggingsrekeningen bij ABN AMRO Pensioenen. Ieder kwartaal controleert het pensioenbureau op basis van de door ABN AMRO Pensioenen aangeleverde rapportages de verwerkte stortingen.	Pensioenbureau			
			De restricties ten aanzien van de uitvoering van het fiduciair vermogensbeheer zijn vastgelegd in de Investment Guidelines.	Pensioenbureau	- Investment Guidelines - Kwartaal Rapportage BlackRock - RiskMap AZL - Compliance verklaring		
			De administratie van de beleggingsportefeuille wordt los van de fiduciair vermogensbeheerder door een custodian uitgevoerd. De fiduciair vermogensbeheerder legt maandelijks verantwoording af over mogelijke schendingen ten opzichte van de geformuleerde restricties in de beleggingsportefeuilles.	Pensioenbureau	- Compliance verklaring		

Risico	Bruto Risico	Risk Appetite	Bestaande Beheersmaatregelen	Eigenaar beheersmaatregel	Bewijs beheersmaatregel	Netto risico	Binnen Appetite?
Het ICT-risico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door een gebrekkige beveiliging, continuïteit, kwaliteit en/of aanpasbaarheid van systemen.	Hoog	Middel	Het pensioenfonds heeft een IT beleid opgesteld. Het IT-beleid geeft de doelstellingen, scope, governance, risicoanalyse, de beoordelingscriteria en beheersing weer. Het IT-beleid als geheel wordt minimaal eens per drie jaar geëvalueerd of vaker als daar aanleiding voor is.	Pensioenbureau	IT beleid	Middel	Ja
			Onderdeel van het IT-beleid zijn interne richtlijnen t.a.v. het bestuur. Deze interne richtlijnen worden jaarlijks getoetst door de compliance officer.	Compliance officer	- Memo/ rapport van compliance officer		
			Onderdeel van het IT-beleid zijn interne richtlijnen t.a.v. de IT omgeving van Vopak waarvan het bestuur en bestuursbureau gebruik maken. Deze interne richtlijnen worden jaarlijks getoetst door de SFH risicobeheer.	SFH risicobeheer	- Memo/ rapport van SFH risicobeheer		
			Onderdeel van het IT-beleid zijn richtlijnen t.a.v. kritieke uitbestedingsrelaties. Hierbij zijn er specifieke aanvullende richtlijnen t.a.v. de externe vermogensbeheerders. Monitoring op deze richtlijnen vindt plaats door het bestuursbureau. Dit omvat o.a. assurance rapportages, SLA rapportages, gesprekken en overige rapportages waarin de beheersing van de IT-risico's door de uitbestedingspartijen terugkomt.	Pensioenbureau	- Rapportages inzake IT vanuit kritieke uitbesteding - Notulen vanuit vergaderingen waarin de rapportages worden besproken.		
Het informatievoorzieningsrisico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt door een gebrekkige informatievoorziening aan de belanghebbenden.	Middel	Laag	Het pensioenfonds wordt zo nodig bijgestaan door een externe communicatieadviseur.	Communicatiecommissie	- Notulen communicatiecommissie.	Nihil	Ja
			De beheersing van het risico is verder uitgewerkt in het communicatiebeleidsplan en communicatie-actieplan. In de communicatie wordt waar nodig rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten (ESG).	Communicatiecommissie	- Communicatiebeleidsplan - Status van het communicatie-actieplan		
Het deelnemerstevredenheidsrisico is het risico dat het pensioenfonds schade ondervindt doordat deelnemers ontevreden zijn over het pensioenfonds.	Middel	Middel	Bevorderen draagvlak deelnemers door bouwen aan zelfvertrouwen, wettelijke communicatie (efficiënt) op orde, pensioenbewustzijn en pensioenbekwaamheid en risicobewustzijn. Daarnaast worden wensen en eisen van deelnemers t.a.v. duurzaamheid (ESG) meegewogen. Dit is verder uitgewerkt in het communicatiebeleidsplan en het communicatieactieplan.	Communicatiecommissie	- Communicatiebeleidsplan - Status van het communicatie-actieplan	Laag	Ja

B5 - VERKLARING BELEGGINGSBEGINSELEN

INLEIDING

Deze ‘Verklaring inzake beleggingsbeginselen’ (hierna verklaring) beschrijft de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Stichting Pensioenfonds Vopak (hierna het pensioenfonds). De uitgangspunten worden door het bestuur van het pensioenfonds vastgesteld.

In de Pensioenwet wordt bepaald dat de technische voorzieningen volledig door waarden moeten worden gedekt. In de actuariële en bedrijfstechnische nota dient onder andere een omschrijving te worden opgenomen van de wijze waarop hieraan uitvoering wordt gegeven. De actuariële en bedrijfstechnische nota dient voorts een verklaring inzake beleggingsbeginselen en een beschrijving van de sturingsmiddelen te omvatten.

In het beleggingsbeleid staat een consistent uitgevoerd beleggingsproces centraal. Economische analyses en een geïntegreerd risico- en rendementsbeleid dienen hierbij als basis voor de formulering en uitvoering van de lange termijn en jaarlijkse beleggingsplannen. Een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën wordt nagestreefd ten einde optimaal te kunnen profiteren van de onderliggende correlaties.

Bij de in het kader van de uitvoeringsovereenkomst te verrichten werkzaamheden ten aanzien van het vermogensbeheer worden door het pensioenfonds van Vopak de in deze verklaring vastgelegde uitgangspunten gevolgd. Het pensioenfonds heeft, via het pensioenfonds, het beheer van het vermogen uitbesteed aan externe vermogensbeheerders. De coördinatie tussen, controle van en rapportering over de verschillende vermogensbeheerders ligt in handen van een fiduciair vermogensbeheerder. De vermogensbeheerders ontvangen op schrift vastgelegde instructies en richtlijnen.

De verklaring wordt periodiek en voorts direct na iedere belangrijke wijziging, herzien om nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht omtrent verschillende aspecten van het beleggingsbeleid tot uitdrukking te brengen.

DOELSTELLINGEN BELEGGINGSBELEID

Het pensioenfonds heeft als hoofddoel het behalen van een zo hoog mogelijk (reëel) lange termijn rendement op het belegde vermogen. Het bestuur bepaalt daarbij de balans tussen de mate van risico-aanvaarding en rendement, met inachtneming van de opbouw van het verzekerd bestand, het ingevolge de Pensioenwet vereiste vermogen, de wenselijkheid van zoveel mogelijk stabiele premies, de ambitie om toeslagen te verlenen en de maatschappelijke aanvaardbaarheid van beleggingen.

INVESTMENT BELIEFS

De investment beliefs, die mede bepalend zijn voor de vaststelling van het beleggingsbeleid, luiden als volgt:

Investment belief	
1	De strategische asset allocatie is de dominante factor voor het risico-rendementsprofiel.
2	Het nemen van beleggingsrisico wordt beloond.
3	De governance dient aan te sluiten bij de complexiteit van de beleggingsportefeuille.
4	Illiquide beleggingen hebben op basis van de lange horizon van het pensioenfonds toegevoegde waarde.
5	Diversificatie draagt bij aan het lange termijn risico-rendementsprofiel maar kent grenzen.
6	Accenten in het jaarlijks beleggingsbeleid dragen bij aan een verbetering van het risico-rendementsprofiel.
7	Actief beheer draagt onder strikte voorwaarden bij aan een verbetering van het risico-rendementsprofiel.
8	Het pensioenfonds heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid.
9	Een zorgvuldige afweging van kosten leidt tot betere resultaten.

RISICOHouding

De ambities kunnen – gegeven de beleidsuitgangspunten – als volgt worden samengevat:

- een streven op lange termijn naar een toeslagverlening voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op basis van de ontwikkeling van de prijsindex, gefinancierd uit het behaalde rendement;

- een streven op lange termijn naar een aanvullende toeslagverlening voor deelnemers op basis van het verschil tussen loon- en prijsindex, gefinancierd uit de premie;
- een streven naar een zoveel mogelijk stabiele voorspelbare premie.

Het bestuur realiseert zich dat risico nemen onvermijdelijk is om de ambities te realiseren. Ten aanzien van het benodigd risico en de gewenste zekerheid is in een bespreking met alle betrokken partijen het volgende geconcludeerd:

- het behoud van koopkracht heeft prioriteit boven het vermijden van pensioenverlagingen (het risico op pensioenverlagingen en de hoogte ervan mogen echter niet te groot zijn);
- het risico van lagere toeslagverlening bij tegenvallende economische omstandigheden is acceptabel;
- het risico van een afname van de dekingsgraad en pensioenverlagingen (tot 7% voor spreiding) zijn acceptabel;
- de pensioenpremie is stabiel en is geen sturingsmiddel waardoor het opbouwpercentage bij tegenvallende economische omstandigheden dient te worden verlaagd (tenzij extra premie ter beschikking wordt gesteld).

De kwalitatieve risicohouding wordt kwantitatief geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen (voor de korte termijn het vereist eigen vermogen en voor de lange termijn het pensioenresultaat). Het overschrijden van deze risicogrenzen leidt niet automatisch tot een aanpassing van het beleid maar vormt, als objectieve maatstaf, de input voor een discussie met betrokken partijen. Bij de toetsing of het risico hoger of lager is dan vooraf afgestemd speelt altijd de actuele situatie (dekingsgraad, deelnemersbestand en externe factoren) een rol.

Korte termijn

Voor de korte termijn heeft het bestuur de risicohouding gedefinieerd op basis van het vereist eigen vermogen uitgaande van het strategisch beleggingsbeleid met een bandbreedte van 10%.

Lange termijn

Voor de lange termijn heeft het bestuur de risicohouding gedefinieerd op basis van de volgende pensioenresultaten.

	Verwacht pensioenresultaat
Ondergrens vanuit evenwichtssituatie (mediaan)	90%
Ondergrens vanuit feitelijke situatie (mediaan)	90%
Maximale afwijking in 'slecht weer scenario'	30%

De maximale afwijking in een 'slecht weer scenario' sluit aan bij een toeslagniveau van nihil ofwel een nominaal pensioenniveau.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN

In 2021 het beleid en invulling duurzaamheid beleggingen zijn uitgewerkt:

- het duurzaamheidsbeleid van Vopak;
- de relevante wet- en regelgeving;
- de mogelijkheden bij de invulling van het duurzaam beleggingsbeleid voor het pensioenfonds;
- de wijze waarop praktisch invulling is gegeven aan het duurzaamheidsbeleid bij ons pensioenfonds;
- de monitoring van het duurzaamheidsbeleid;
- de communicatie over het duurzaamheidsbeleid.

Met de investment belief 'het pensioenfonds heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid' onderschrijft het pensioenfonds het belang van een duurzaam beleggingsbeleid. Waar mogelijk doet het pensioenfonds een extra stap waarbij de (praktische) haalbaarheid en de kosten een belangrijke onderdeel in de overweging vormen. Het pensioenfonds committeert zich niet expliciet aan vrijwillige richtlijnen, zoals bijvoorbeeld het IMVB-convenant, maar neemt deze als referentiekader mee voor het duurzaamheidsbeleid. Hierbij wordt continu de relatie gelegd tussen de verantwoordelijkheid naar de buitenwereld en de verantwoordelijkheid naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Het pensioenfonds weegt algemene ESG-criteria mee in zijn beleggingsbeslissingen. Met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 SFDR en de nog te verschijnen verdere uitwerking wordt geen rekening gehouden. Reden hiervoor is het nog niet ter beschikking staan van de benodigde gegevens die inzicht kunnen bieden aan de belangrijkste ongunstige effecten en de mogelijke kosten die verband houden met de rapportageverplichting op deze effecten.

Bij de beoogde invulling van het duurzaamheidsbeleid onderscheidt het pensioenfonds de volgende onderdelen:

- niet beleggen in onverantwoorde sectoren (uitsluitingen);
- selectie van vermogensbeheerders;
- selectie van beleggingsoplossingen;
- negatieve impact voorkomen en/of mitigeren;
- betrokkenheidsbeleid beursgenoteerde ondernemingen;
- verantwoord beleggingsbeleid vermogensbeheerders.

Bij de praktische invulling van het duurzaamheidsbeleid streeft het pensioenfonds ernaar om volledige compliance te waarborgen met de thans van toepassing zijnde wet- en regelgeving en zelfregulering vanuit de pensioensector alsmede de invulling te bewerkstelligen waarbij naast omvang en inrichting van het pensioenfonds en de capaciteiten op ESG-gebied van de vermogensbeheerder in ogenschouw worden genomen. De beoogde invulling dient hierbij als stip op de horizon.

INVULLING BELEGGINGSBELEID

Beleggingsproces

In het beleggingsbeleid van het pensioenfonds staat een consistent uitgevoerd beleggingsproces centraal. Dit omvat een raamwerk dat voorziet in de voorbereiding, de uitvoering en het beheer van de beleggingen. Het pensioenbureau ziet er op toe dat niet wordt afgeweken van de afgesproken regels.

Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat zij in alle fasen van het beleggingsproces kan beschikken over de juiste deskundigheid. De personen die intern belast zijn met (de uitvoering van) het beleggingsbeleid zijn gebonden aan de door het pensioenfonds opgestelde gedragscode die onder andere belangenverstremgeling of het ontstaan van tegenstrijdige belangen moet voorkomen.

Het beleggingsproces kan als volgt schematisch worden weergegeven.

In 2019 is ten behoeve van de nadere vastlegging van het beleggingsbeleid een aanvang gemaakt met investment cases voor de verschillende beleggingscategorieën.

Prudent person

Bij de implementatie van het beleggingsbeleid staat de prudent person regel centraal. Hierbij worden voor de onderbouwing van het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het pensioenfonds doet beleggingen in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden:
 - het strategisch beleggingsbeleid is gebaseerd op een ALM studie waarin de belangen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden op evenwichtige wijze zijn afgewogen;
 - het pensioenfonds heeft in overleg met sociale partners een risicohouding vastgelegd waarin is beschreven welke risico's aanvaardbaar zijn.
- Met betrekking tot de beleggingen gelden de onderstaande voorschriften:
 - voor de beleggingen worden kwaliteit, veiligheid en liquiditeit en het rendement van de portefeuille als geheel zoveel mogelijk gewaarborgd;
 - de beleggingen die ter dekking van de technische voorzieningen worden aangehouden, worden zoveel mogelijk op gereguleerde markten belegd waarbij de aard en duur van de pensioenverplichtingen in ogenschouw wordt genomen;
 - de beleggingen worden naar behoren gediversifieerd;
 - de beleggingen worden gemonitord op basis van periodieke beleggingsrapportages.
- Het pensioenfonds belegt alleen in derivaten voor zover deze bijdragen tot een vermindering van het beleggingsrisico of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken.
- De beleggingen worden zoveel mogelijk gewaardeerd op basis van marktwaaarde. Indien geen (indirecte) marktwaaarde beschikbaar is, wordt door toepassing van modellen en technieken een waarde vastgesteld.
- Ingevolge de Pensioenwet zijn vorderingen op en/of aandelen in Vopak mogelijk tot ten hoogste 5% van de beleggingen van het pensioenfonds. Het bestuur heeft besloten niet direct te beleggen in onderliggende titels van Vopak.

Risicobeheersing

Het pensioenfonds geeft op integrale wijze inhoud aan het financiële- en risicobeleid waarbij een duidelijke scheidslijn is tussen ex-ante risicomanagement, risicobeheersing en het toezicht daarop.

In het kader van het risicomanagement wordt het beleggingsbeleid periodiek geanalyseerd tegen de achtergrond van verschillende economische scenario's. Belangrijk analyse instrument hierbij is het Asset Liability Management (ALM), waarbij ontwikkelingen in de beleggingen en de verplichtingen in hun onderlinge samenhang worden beoordeeld.

Op basis van de uitkomsten van een ALM studie wordt de uitvoeringsovereenkomst met Vopak opgesteld. De uitkomsten van een ALM studie en de hierop gebaseerde afspraken in de uitvoeringsovereenkomst vormen de belangrijkste uitgangspunten voor de vaststelling van het premie-, toeslag- en beleggingsbeleid. In 2021 is de laatste ALM studie uitgevoerd.

Beleggingsplannen

Het pensioenfonds maakt onderscheid tussen strategische en jaarlijkse beleggingsplannen. Deze beleggingsplannen worden – in overleg met de fiduciair vermogensbeheerder, ALM consultant en/of beleggingscommissie – opgesteld en vastgesteld door het bestuur.

Strategisch beleggingsplan

Het strategisch beleggingsplan is gebaseerd op inzichten die voortkomen uit een geïntegreerde benadering van de verplichtingen en beleggingen van het pensioenfonds. Hiertoe wordt periodiek, in samenwerking met een externe consultant, een volledige ALM studie uitgevoerd. Op grond van deze studie wordt door het bestuur bepaald:

- de op termijn beoogde verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën. Het risicoprofiel van deze vermogenssamenstelling wordt geanalyseerd in het licht van de (verwachte) geldstromen van het pensioenfonds zowel op korte als lange termijn;
- de rendementsdoelstelling per beleggingscategorie, tot uitdrukking gebracht in een of meer vergelijkingsmaatstaven (benchmarks);
- de marges waarbinnen van het lange termijn beleggingsplan mag worden afgeweken;
- het valutabeleid.

Jaarlijks beleggingsplan

Het jaarlijks beleggingsplan zet uiteen op welke wijze het pensioenfonds in het desbetreffende jaar invulling zal geven aan het strategisch beleggingsplan. Indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven is bijsturing van het strategisch beleggingsplan mogelijk op basis van een beperkte ALM studie. De bijsturing geschiedt binnen het risicoprofiel van het strategisch beleggingsbeleid. Hierbij wordt als risicoprofiel gehanteerd het vereist eigen vermogen op basis van het door het pensioenfonds gehanteerde model.

Een besluit tot nadere invulling van het jaarlijks beleggingsbeleid wordt door het bestuur genomen op basis van de uitkomsten van een verkorte ALM studie en evaluatie van het bestaande beleggingsbeleid. Het bestuur ontvangt ten behoeve van de besluitvorming een advies van de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder. Dit advies is voordien doorgesproken met de bestuursleden die vanuit hun aandachtsgebied als toehoorder bij de vergaderingen van de beleggingscommissie aanwezig zijn. Indien de omstandigheden daarom vragen kan het jaarlijks beleggingsbeleid gedurende het jaar worden bijgesteld.

Financiële sturingsmiddelen

Het bestuur van het pensioenfonds heeft een aantal sturingsmiddelen voor handen die worden ingezet als de financiële positie van het pensioenfonds daartoe aanleiding geeft. De financiële sturingsmiddelen zijn:

- de hoogte van de toe te kennen toeslagen;
- een verandering van het (lange termijn) beleggingsbeleid;
- de vermindering van pensioenen.

Rente-, markt-, krediet-, valuta- en operationeel risico

De beleggingsrichtlijnen zijn gericht op het beheersen van verscheidene vormen van risico's. Met de introductie van de Pensioenwet heeft renterisico aan belang gewonnen vanwege de waardering van de pensioenverplichtingen op marktwaarde.

Het langetermijnrenterisico wordt beheerst door matching van de pensioenverplichtingen met de (langlopende) staats- en bedrijfsobligaties. Voor zover deze obligaties in onvoldoende mate voorzien in de gewenste renteafdekking worden rentederivaten ingezet. In totaal wordt met de (langlopende) staats- en bedrijfsobligaties en rentederivaten een renteafdekking ten opzichte van pensioenverplichtingen van 50% op marktrente nagestreefd.

Het pensioenfonds verwacht te worden beloond voor marktrisico met een op lange termijn hoger rendement. Hiermee vormt het marktrisico een belangrijke bron voor de toeslagambitie. Door meting van de tracking error van de beleggingsportefeuille wordt het marktrisico inzichtelijk gemaakt.

Het vermogen van het pensioenfonds wordt voor ten hoogste 10% belegd in één vennootschap of groep van vennootschappen, met uitsluiting van overheidsinstellingen. Het hanteren van dergelijke limieten, minimale creditratings en normwegingen zorgt voor een beperking van kredietrisico.

Het benchmark belang in de Amerikaanse Dollar, Engelse Pond en Japanse Yen wordt voor de aandelen Verenigde Staten voor 50% afgedekt en voor de aandelen Verenigd Koninkrijk en Japan voor 75%. Het belang in de Amerikaanse Dollar en Engelse Pond wordt in de matching portefeuille en voor de obligaties opkomende landen HC en private equity volledig afgedekt.

Operationele risico's worden beheerst door hoge eisen te stellen aan de externe en interne controles en aan de dienstverlening van derden. Uitbestedingsrisico's worden beperkt door met nadruk aandacht te besteden aan de selectie en het monitoren van externe vermogensbeheerders.

Derivaten

Derivaten kunnen door de vermogensbeheerder uitsluitend worden gebruikt ten behoeve van het reduceren van risico's, het efficiënt verhogen of verlagen van de exposure van beleggingscategorieën en het afdekken van valuta- en renterisico's.

Onder derivaten wordt verstaan het kopen van call- en putopties en warrants, het verkopen van gedekte callopties, futures en swap(tion)s met betrekking tot rente-, inflatie-, krediet- en valuta risico's.

Over-The-Counter (OTC) derivaten worden aangegaan onder een International Swaps & Derivatives Association (ISDA) Master agreement. De tegenpartij voor OTC derivaten heeft bij het aangaan van een transactie een minimale

credit rating van A- tenzij de transactie de exposure naar deze tegenpartij ten aanzien van de renteafdekking vermindert.

Collateral management

Het collateral management wordt uitgevoerd door de Counterparty Credit Risk Management Group van BlackRock. De groep is verantwoordelijk voor het managen van kredietrisico's in relaties waarin sprake is van tegenpartijrisico.

Hiertoe wordt onderzoek naar kredietrisico's uitgevoerd en worden middels een geautomatiseerd proces portfolio's, transacties en data van alle soorten van derivaten gemonitord. De derivaten worden aangegaan met meerdere – goed in de markt vertegenwoordigde – tegenpartijen om voldoende liquiditeit, risicomanagement en gunstige prijsstelling te waarborgen.

De openstaande posities worden dagelijks gewaardeerd en margin calls (zonder rekening te houden met een drempel) naar aanleiding van deze waarderingen worden dagelijks gedaan. Voor de margin calls wordt een minimum bedrag van USD 250.000 aangehouden.

Securities lending

Het pensioenfonds neemt niet direct deel aan securities lending programma's. In een aantal beleggingsfondsen waarin wordt belegd is wel sprake van securities lending. Dit betreft de aandelenbeleggingen in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Japan, Azië-Pacific en opkomende landen en obligatiebeleggingen in opkomende landen. Van de totale beleggingsportefeuille was gemiddeld 1,3% uitgeleend in 2019.

De securities lending vindt vrijwel volledig plaats in (passieve) BlackRock beleggingsfondsen en wordt uitgevoerd door hun Risk and Quantitative Analysis (RQA) groep. Deze groep is verantwoordelijk voor het monitoren van het tegenpartijrisico en het (strikte) collateral management. Het securities lending programma is gericht op het leveren van goede rendementen tegen een laag risicoprofiel.

De mate waarin beleggingsfondsen securities lending toepassen en de hiermee beoogde opbrengst vormt onderdeel van het selectieproces en de kaderstelling in de investment case. Bij securities lending wordt het gemiddeld uitgeleende deel van de totale beleggingsportefeuille in ogenschouw genomen.

Beleggingsvrijheid en grenzen

Het bestuur streeft naar de opname van beleggingscategorieën die het risico/rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille, in relatie tot de pensioenverplichtingen, in totaal verbeteren.

Het pensioenfonds zal zich verzetten tegen iedere vorm van beleggingsdwang en beleggingsrestricties die afbreuk doen aan een optimaal risico/rendementsprofiel en zal, indien ermee bekend, afzien van beleggingen die juridisch strafbaar zijn en/of moreel verwerpelijk zijn.

Grondslagen waardering activa

Voor zover niet anders vermeld, worden alle beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Indien beschikbaar wordt de beurswaarde als actuele waarde gehanteerd.

STRATEGISCHE EN JAARLIJKSE BELEGGINGSPORTEFEUILLE

De strategische beleggingsportefeuille en beleggingsportefeuille voor 2022 luiden als volgt.

	ALM 2021	Beleggingsplan 2022
LDI portefeuille	28,50%	28,50%
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	15,00%	15,00%
Obligaties opkomende landen HC	2,75%	2,75%
Obligaties opkomende landen LC	4,75%	4,75%
Aandelen Continentaal Europa	4,50%	4,50%
Aandelen Verenigd Koninkrijk	1,70%	1,70%
Aandelen Verenigde Staten	12,20%	12,20%
Aandelen Azië – Pacific	3,50%	3,50%

	ALM 2021	Beleggingsplan 2022
Aandelen opkomende landen	4,10%	4,10%
Onroerend goed *)	10,00%	10,00%
Hypotheken	5,00%	5,00%
Direct lending	4,00%	4,00%
Private equity	3,00%	3,00%
Liquide middelen	1,00%	1,00%
Totaal	100,00%	100,00%
Rente-afdekking	50,00%	50,00%

*) inclusief liquide middelen met betrekking tot niet beursgenoteerd onroerend goed

UITVOERING BELEGGINGSBELEID

Uitbesteding

Het beheer van het vermogen, inclusief het valutamanagement, wordt in principe uitgevoerd door een externe vermogensbeheerder die na een grondige analyse wordt gekozen. Aan de vermogensbeheerder worden schriftelijk vastgelegde instructies en richtlijnen gegeven die periodiek worden gecontroleerd en waar nodig herzien. De overeenkomst voldoet aan het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving in artikel 12 tot en met 14 van het 'Besluit uitvoering Pensioenwet'. Doel hiervan is een goede beheersing van de risico's die verbonden zijn aan de uitbesteding van diensten.

Een belangrijk aspect bij de keuze voor een vermogensbeheerder is dat er sprake moet zijn van een goede beheersing van de aan de beleggingen verbonden risico's en dat het beleggingsteam de beschikking heeft over instrumenten die nodig zijn om die risico's in kaart te brengen, te monitoren en waar nodig bij te sturen.

Kostenbeheersing

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid ziet het pensioenfonds er op toe dat de kosten in redelijke verhouding staan tot de omvang en samenstelling van het vermogen.

De hoogte van de kosten wordt periodiek getoetst aan externe vergelijkingsmaatstaven om een objectieve beoordeling over de redelijkheid te krijgen.

In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de kosten ten aanzien van het vermogensbeheer.

Rapportage en verantwoording

Het bestuur en de beleggingscommissie worden maandelijks geïnformeerd omtrent de samenstelling van het vermogen, het behaalde rendement en de geraamde dekkingsgraden. Uitgangspunt voor deze informatie vormt de rapportage van de fiduciair vermogensbeheerder.

Voorts ontvangen het bestuur en de beleggingscommissie een uitgebreide kwartaalrapportage. Beperkte rapportages op maandbasis worden verstrekt aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de beleggingscommissie en de werkgever.

Jaarlijks legt het bestuur in het jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beleid en wordt inzage gegeven in de financiële positie van het pensioenfonds.

B6 - ALM

In 2021 werd mede in het kader van de eigen risicobeoordeling een ALM-studie uitgevoerd. De uitkomsten van deze ALM studie vormen de basis voor het strategisch beleggingsbeleid vanaf 2021. In de ALM-studie is rekening gehouden met de contouren van het beleggingsbeleid in het nieuwe pensioenstelsel.

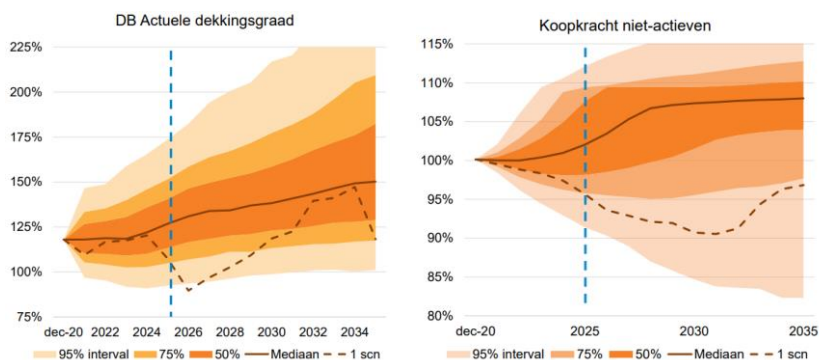
De economische aannames zijn gebaseerd op historische observaties gecombineerd met verwachtingen over toekomstige ontwikkelingen. De aannames vallen binnen de grenzen die hieraan door de toezichthouder zijn gesteld.

Ten aanzien van de rente is verondersteld dat deze oploopt naar 1,3% na 15 jaar. Voor de prijsinflatie is uitgegaan van een percentage van 1,7%. Voor de verschillende beleggingscategorieën werden de volgende veronderstellingen gemaakt.

	jaar 1 t/m 5		jaar 1 t/m 15	
	geometrische return	volatiliteit	geometrische return	volatiliteit
Liquide portefeuille	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Obligaties opkomende markten HC	1,6%	11,4%	1,8%	11,9%
Obligaties opkomende markten LC	2,8%	17,3%	2,5%	17,3%
Wereldwijde bedrijfsobligaties	- 0,1%	5,2%	0,7%	5,7%
Aandelen ontwikkelde markten	5,0%	17,5%	4,5%	17,6%
Aandelen opkomende markten	7,2%	27,5%	5,9%	28,0%
Illiquide portefeuille	3,7%	9,3%	3,3%	9,5%
Hypothecken	1,4%	5,8%	0,3%	5,5%
Private equity	5,1%	28,4%	3,7%	26,9%
Direct lending	3,4%	8,2%	3,5%	9,1%
Onroerend goed beursgenoteerd	5,3%	20,9%	5,1%	21,0%
Onroerend goed niet-beursgenoteerd	3,2%	12,8%	3,6%	12,9%
Fonds	2,4%	7,2%	2,5%	7,4%

De uitkomsten van de ALM-studie op basis van het strategisch beleggingsbeleid laten een dekkingsgraad zien die naar verwachting oplet naar 127% in 2025. Deze stijging wordt veroorzaakt door de veronderstelde rentestijging, het overrendement ten opzichte van de benodigde rente op de technische voorziening en de vrijval van solvabiliteit bij het verrichten van pensioenuitkeringen. In een slecht-weer scenario (5% percentiel) komt de dekkingsgraad in 2025 uit op 96%.

Voor wat de koopkracht betreft groeit de mediaan naar 102% in 2025. In een slecht- weer scenario (5% percentiel) komt de koopkracht uit op 93%. De koopkracht stijgt naar ruim 100% als gevolg van het gedeeltelijk inhalen van de initiële achterstand (9,3%) en deflatiescenario's.

Het doel van de ALM-studie in 2021 was antwoord te geven op de volgende vragen:

- is het strategisch beleggingsbeleid (verhouding return/matching en renteafdekking) nog passend of zijn er redenen het beleid aan te passen gegeven financieel economische situatie en voortuizichten, wijzigingen in wet- en regelgeving op korte termijn (transitie FTK) en de transitie naar een nieuw pensioencontract op middellange termijn?
- is de huidige invulling van de matching- en return portefeuille nog passend of zijn er redenen de invulling aan te passen?

Gezien de aanstaande transitie naar een nieuw pensioencontract lag de focus van de ALM-studie op de komende vijf jaar.

Op basis van de uitkomsten van de ALM-studie is geconcludeerd dat zowel binnen het huidige toetsingskader als het transitie toetsingskader de verwachte resultaten met betrekking tot de opgebouwde pensioenen relatief goed zijn. De verwachte resultaten voor nieuwe pensioenopbouw is niet goed, gegeven het lage renteniveau en de wegvallende premie-egaliseringsreserve.

Op basis van de omvang van de returnportefeuille en de gedeeltelijke renteafdekking is de volatiliteit van de dekkingsgraad groot. In een slecht weer scenario daalt de dekkingsgraad naar circa 96% eind 2025 en de koopkracht naar circa 93%.

De kans op pensioenverlaging is binnen het huidige toetsingskader de komende jaren nihil. Binnen het transitie toetsingskader is er een (beperkte) kans op pensioenverlaging.

De huidige beleggingsportefeuille is reeds breed gediversifieerd hetgeen het resultaat van aanpassingen per definitie beperkt maakt. De doorgerekende scenario's gaven de beleggingscommissie vooralsnog geen reden om concrete voorstellen voor aanpassingen te doen richting bestuur.

Op basis van de ALM-studie is het strategisch beleggingsbeleid ongewijzigd.

	ALM 2021
LDI portefeuille	28,50%
Obligaties (bedrijven) wereldwijd	15,00%
Obligaties opkomende landen HC	2,75%
Obligaties opkomende landen LC	4,75%
Aandelen Continentaal Europa	4,50%
Aandelen Verenigd Koninkrijk	1,70%
Aandelen Verenigde Staten	12,20%
Aandelen Japan	2,20%
Aandelen Azië – Pacific	1,30%
Aandelen opkomende landen	4,10%
Onroerend goed *)	10,00%
Hypotheek	5,00%
Direct lending	4,00%
Private equity	3,00%
Liquide middelen	1,00%
Totaal	100,00%
Rente-afdekking	50,00%

*) verdeling naar beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd afhankelijk van timing en geschiktheid, inclusief liquide middelen ter compensatie van leverage.

De uitkomsten van de ALM-studie vormden voor het bestuur geen aanleiding tot het uitvoeren van een aanvangshaalbaarheidstoets.

B7 - CRISISPLAN

1. INLEIDING

Dit document bevat het crisisplan van het pensioenfonds. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in een financiële crisis en een niet-financiële crisis. Het bestuur heeft eerder gesproken over de maatregelen die op korte termijn effectief zouden kunnen worden ingezet indien de beleidsdekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Deze maatregelen zijn opgenomen in dit financieel crisisplan. De ontwikkelingen als gevolg van het coronavirus in 2020 vormden aanleiding voor het bestuur om eveneens maatregelen vast te leggen in geval van een niet-financiële crisis. Het niet-financieel crisisplan bevat maatregelen voor als de continuïteit van de dienstverlening in gevaar is.

Daarnaast bevat het crisisplan een leidraad om over een crisis te communiceren met belanghebbenden, en geeft het plan aan op welke manier het up-to-date wordt gehouden.

Het financieel crisisplan vormt onderdeel van de beschrijving op hoofdlijnen van het interne beheerssysteem ingevolge artikel 145 van de Pensioenwet en artikel 24 van het Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds. Het crisisplan, waaronder het financieel crisisplan, is onderdeel van de actuariële en bedrijfstechnische nota.

Met het opstellen van een crisisplan bereidt het bestuur zich voor op mogelijke crisissituaties, waardoor vooraf goed is vastgelegd welke situaties van crisis het pensioenfonds onderscheidt en welke maatregelen het bestuur ter beschikking heeft om deze situaties te bestrijden. Hierbij maakt het bestuur voor zover mogelijk vooraf afwegingen ten aanzien van de mate van inzetbaarheid van de maatregelen, de volgorde van het inzetten van de maatregelen en een evenwichtige belangenafweging.

Een belangrijk onderdeel van het crisisplan is dat besluitvormingsprocessen helder zijn rondom situaties van crisis en dat er duidelijkheid is over de communicatie naar betrokkenen. Dit alles met het doel om in situaties van crisis een goede leidraad te hebben. Het crisisplan is geen plan dat automatisch uitgevoerd zal worden. Het bestuur zal maatregelen altijd afstemmen op de aard van de crisis en de specifieke omstandigheden van dat moment.

2. FINANCIEEL CRISISPLAN

In het financieel crisisplan gaat het bestuur in op de vragen, zoals opgenomen in de Beleidsregel financieel crisisplan pensioenfonds van 5 december 2011 van De Nederlandsche Bank:

- een beschrijving van de situatie waarvoor geldt dat er sprake is van crisis
- bij welk beleidsdekkingsgraadniveau is het pensioenfonds niet meer in staat om op eigen kracht met bestaand beleid, maar zonder verlagen van opgebouwde pensioenen om op tijd te herstellen?
- welke maatregelen kan het pensioenfonds nemen om de beleidsdekkingsgraad te verbeteren? En in welke volgorde en wanneer worden deze maatregelen ingezet?
- in welke mate kunnen de genoemde maatregelen worden ingezet?
- wat is de effectiviteit van de verschillende maatregelen?
- hoe is bij de verschillende maatregelen de evenwichtige belangenafweging geborgd?
- hoe en wanneer worden belanghebbenden geïnformeerd?
- hoe ziet het besluitvormingsproces eruit in een situatie van crisis?

2.1. BESCHRIJVING VAN DE FINANCIËLE CRISIS

In de statuten van het pensioenfonds is opgenomen dat het pensioenfonds ten doel heeft het verlenen of doen verlenen van pensioenen en/of andere uitkeringen aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, volgens bij één of meer pensioenreglementen te stellen regelen.

Daarnaast is opgenomen dat het bestuur bij het vervullen van zijn taak zich richt naar de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en overige belanghebbenden en dat het bestuur er voor zorgt dat alle belanghebbenden zich door het bestuur op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

In het pensioenreglement is voorts opgenomen dat het pensioenfonds jaarlijks een voorwaardelijke toeslag op de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden verleend van maximaal de stijging van het afgeleide consumentenprijsindexcijfer. De financiële opzet van het beleid van het pensioenfonds is er op gericht om dit op langere termijn naar verwachting te realiseren.

Onderstaande situaties beschrijven financiële situaties van het pensioenfonds. Het bestuur ziet een situatie waarin de sponsor failliet gaat of om andere redenen wegvalt ook als een mogelijke financiële crisis voor het pensioenfonds. In dit financieel crisisplan is deze situatie echter niet meegenomen. Het is mogelijk dat een financiële crisis dusdanige gevolgen heeft voor de continuïteit van de dienstverlening dat ook het niet-financieel crisisplan in werking treedt.

Het bestuur onderscheidt de volgende situaties voor een financiële crisis:

Als in een jaar geen volledige toeslag kan worden verleend.

Toeslagverlening vindt plaats indien en voor zover dit op basis van het financieel toetsingskader mogelijk is. Hierbij is het uitgangspunt dat bij een beleidsdekkingsgraad onder de ca. 109% geen toeslag wordt verleend en bij een beleidsdekkingsgraad boven de ca. 109% toeslag wordt verleend voor zover dat toekomstbestendig mogelijk is. Op basis van deze methodiek is volledige toeslagverlening mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad van ca. 120% (niveau 31 december 2021).

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad.

Bij het bereiken van de vereiste dekkingsgraad moet een herstelplan worden opgesteld. Hierin moet worden aangetoond dat binnen de door het pensioenfonds vastgestelde termijn van 10 jaar, de beleidsdekkingsgraad zich kan herstellen tot de vereiste dekkingsgraad.

Als naar verwachting een aantal jaren geen toeslag kan worden verleend.

Er worden geen toeslagen verleend wanneer de beleidsdekkingsgraad onder de ca. 109% ligt.

Op basis van het herstelplan kan worden vastgesteld op welke termijn de beleidsdekkingsgraad zich naar verwachting weer boven de ca. 109% zal bevinden. Vanaf dit niveau zou een gedeeltelijke toeslagverlening weer mogelijk zijn.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Indien de beleidsdekkingsgraad gedurende een termijn van 5 jaar onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, dient het pensioenfonds over te gaan tot het doorvoeren van onvoorwaardelijk verlagingen van de opgebouwde pensioenen.

Als de kans op het bereiken van de kritische dekkingsgraad te groot wordt.

In geval van bereiken van een kritische dekkingsgraad dan moet het bestuur overgaan tot de inzet van niet reguliere maatregelen, met in het uiterste geval het verlagen van de opgebouwde pensioenen. De kritische dekkingsgraad wordt gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad waaruit:

- geen herstel tot het minimaal vereist eigen vermogen mogelijk is binnen een termijn van 5 jaar (moment van onvoorwaardelijke pensioenverlagingen);
- geen herstel tot het vereist eigen vermogen mogelijk is binnen een termijn van 10 jaar (moment van voorwaardelijke pensioenverlagingen).

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de kritische dekkingsgraad.

Een lager beleidsdekkingsgraadniveau dan de kritische dekkingsgraad zorgt ervoor dat tijdig herstel met het reguliere fondsbeleid zonder additionele maatregelen niet meer mogelijk is.

Als het pensioenfonds niet kan voldoen aan de lopende betalingsverplichtingen.

Wanneer het pensioenfonds onvoldoende liquide middelen heeft, kunnen de pensioenuitkeringen en de lopende kosten van uitvoerders niet worden betaald.

2.2. KRITISCHE DEKKINGSGRAAD

De kritische dekkingsgraad is gedefinieerd als het niveau van de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds in staat is om zonder pensioenverlagingen binnen de (wettelijke) hersteltermijn te herstellen naar de vereiste (minimale) dekkingsgraad. Dit niveau van kritische dekkingsgraad is onder meer afhankelijk van de rente en het aangenomen overrendement. Bij het pensioenfonds is de minimaal vereiste dekkingsgraad gelijk aan 103,6%.

In onderstaande tabel is bij een aantal scenario's de kritische dekkingsgraad weergegeven, aangevuld met het niveau van de 15-jaars rente en het gemiddelde fondsrendement. Het niveau van de lange (15-jaars) rente is voor het pensioenfonds zeer belangrijk, gegeven de duration van de pensioenverplichtingen. De tabel toont de kritische dekkingsgraad bij een (resterende) hersteltermijn van 5, 4, 3, 2 en 1 jaar.

Rentetermijnstructuur	Gem.	Gem.	Kritische dekkingsgraad				
	UFR rente	rendement	5 jr.	4 jr.	3 jr.	2 jr.	1 jr.
DNB curve 30/06/2018	1,28%	4,03% ¹⁾	81,4%	86,6%	90,4%	94,6%	99,2%
DNB curve 30/06/2018	1,28%	3,80% ²⁾	82,3%	87,4%	91,0%	95,0%	99,4%
DNB curve 30/06/2018 +1%	2,28%	4,56% ¹⁾	82,8%	88,1%	91,5%	95,3%	99,6%
DNB curve 30/06/2018 -1%	0,28%	3,51% ¹⁾	81,6%	85,3%	88,3%	93,7%	98,8%

1) Gebaseerd op de maxima van de commissie parameters

2) Gebaseerd op het verwachte rendement in de ALM studie

De hiervoor opgenomen tabel geeft een globaal inzicht in de kritische dekkingsgraden. Gegeven de huidige omstandigheden en de aanstaande overgang naar een nieuw pensioenstelsel ziet het pensioenfonds – mede uit kosten oogpunt – geen toegevoegde waarde in het jaarlijks laten vaststellen van de kritische dekkingsgraden. Mochten de omstandigheden daartoe aanleiding geven dan zal exacte vaststelling van relevante kritische dekkingsgraden plaatsvinden.

De kritische dekkingsgraad is gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad waarbij het niet mogelijk is om tijdig te herstellen naar het minimaal vereist eigen vermogen. De kritische dekkingsgraad waarbij een herstel naar het vereist eigen vermogen niet tijdig mogelijk is ligt in alle gevallen lager waarmee de uitkomst van de eerste toets restrictief is.

2.3. MAATREGELEN DIE TER BESCHIKKING STAAN

Het pensioenfonds heeft verschillende maatregelen ter beschikking om in te zetten tijdens of in de aanloop naar een financiële crisissituatie. In deze paragrafen worden de verschillende reguliere en niet reguliere maatregelen besproken. Tevens worden de maatregelen beoordeeld op inzetbaarheid en realiteitsgehalte.

Reguliere maatregelen

De reguliere maatregelen zoals het toeslag- en beleggingsbeleid vinden hun oorsprong in het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst. Door middel van de actuariële en bedrijfstechnische nota wordt er invulling gegeven aan deze maatregelen. Dit reguliere beleid is er op gericht om bij te dragen aan een dekkingsgraadherstel in een situatie van een tekort en het voorkomen van een tekort.

Toeslagbeleid

In het pensioenreglement is opgenomen dat op de opgebouwde en ingegane pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden jaarlijks een toeslag wordt verleend van maximaal de stijging van het afgeleide consumentenprijsindexcijfer. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de opgebouwde en ingegane pensioenen worden aangepast.

In de actuariële en bedrijfstechnische nota is opgenomen hoe het bestuur hier invulling aan geeft. Een afname van de beleidsdekkingsgraad als gevolg van negatieve overrendementen zal daarom gepaard gaan met lagere toeslagverlening. Hiermee wordt bijgedragen aan een sneller herstel van de beleidsdekkingsgraad.

Premiebeleid

In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat Vopak de kostendekkende premie op basis van de grondslagen van het pensioenfonds zoals gebruikt voor de vaststelling van de technische voorziening aan het pensioenfonds is verschuldigd. Hierbij wordt voor de premie over de A-grondslag ten minste een (gemiddelde) rente van 1,85% gehanteerd. Een beperking van de premie uit hoofde van deze minimale rente wordt voor zover mogelijk gefinancierd ten laste van de premie-egaliseringsreserve.

Beleggingsbeleid

In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat het door het pensioenfonds gevoerde strategische beleggingsbeleid door het bestuur – na advies van de beleggingscommissie en fiduciair vermogensbeheerder – wordt vastgesteld op basis van de uitkomsten van een ALM studie. Rond het strategisch beleggingsbeleid zijn bandbreedtes gedefinieerd.

Met deze bepalingen kan het beleggingsbeleid ingezet worden om de kans op een verdere daling van de beleidsdekkingsgraad te verkleinen. Bij de inzet van dit beleidsinstrument wordt rekening gehouden met de op dat moment financiële situatie van het pensioenfonds en de dan geldende economische situatie.

Niet reguliere maatregelen

Extra premie

Voor deze niet reguliere maatregel is overleg met sociale partners nodig. De extra premie kan worden betaald door zowel de werkgever als de werknemers.

Op basis van de (overwegingen bij de) in 2018 gesloten uitvoeringsovereenkomst, schat het bestuur op voorhand in dat deze maatregel in de toekomst niet waarschijnlijk is. Wel moet deze mogelijkheid worden voorgelegd aan de sociale partners alvorens wordt overgegaan tot het verlagen van de opgebouwde pensioenen.

Tijdelijk opschorten nieuwe opbouw

Voor deze niet reguliere maatregel is overleg met sociale partners nodig. Hierbij worden tijdelijk geen nieuwe pensioenkapitalen opgebouwd, bij doorbetaling van de premie. Deze maatregel bevordert een sneller herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. Wanneer het beoogde herstel is gerealiseerd, zal de opbouw van nieuwe pensioenkapitalen weer verlopen zoals is vastgelegd in het pensioenreglement.

Het bestuur streeft ernaar de opgeschorte opbouw op een later moment terug te draaien, wanneer de financiële positie van het pensioenfonds dit toelaat zonder dat dit tijdig herstel in gevaar brengt. Het bestuur vindt de niet reguliere maatregel van tijdelijke opschorting van nieuwe opbouw, bij voortzetting van de premiebetaling, een realistische maatregel.

Aanpassing pensioenregeling

Voor deze niet reguliere maatregel is overleg met sociale partners nodig. Het bestuur onderscheidt een aantal versoeringen van de pensioenregeling welke onderzocht kunnen worden om in geval van crisis een bijdrage te leveren aan het herstel:

- het verlagen van de jaarlijkse premie;
- het verlagen van de jaarlijkse premie door het verhogen van de franchise.

Het bestuur schat niet op voorhand in dat deze maatregel onrealistisch is.

Verlagen van opgebouwde pensioenen

Het bestuur vindt het verlagen van opgebouwde en ingegane pensioenen een maatregel welke pas ingezet zal worden als alle andere maatregelen onvoldoende kunnen bijdragen aan het herstel. Dit is het geval wanneer met de beschikbare maatregelen geen herstel kan worden aangetoond binnen de wettelijke termijn.

Het bestuur streeft ernaar een doorgevoerde verlaging op een later moment terug te draaien, wanneer de financiële positie van het pensioenfonds dit toelaat zonder dat dit tijdig herstel in gevaar brengt. Het streven is hierbij om eerst de verlaging ongedaan te maken alvorens over te gaan tot (extra) toeslagverlening op de opgebouwde pensioenen.

De mogelijkheid tot het verlagen van de opgebouwde pensioenen is vastgelegd in de Pensioenwet en herhaald in woorden van gelijke strekking in de statuten en de pensioenreglementen.

2.4. VOLGORDE VAN TOEPASSING VAN MAATREGELEN

Het beleid van het pensioenfonds is er op gericht om situaties van crisis te voorkomen. De reguliere maatregelen zoals premie- en toeslagbeleid zijn hier op afgestemd. Indien blijkt dat door de inzet van de reguliere maatregelen de gewenste toeslagdoelstelling op termijn niet meer haalbaar is, of het herstel uit een tekort niet binnen de wettelijke termijn kan worden gerealiseerd, dan zal de inzet van de niet reguliere maatregelen worden onderzocht.

Hierbij hanteert het bestuur in beginsel de volgende volgorde:

- extra premie;
- tijdelijk opschorten van nieuwe opbouw;
- aanpassen van de pensioenregeling;
- verlagen van opgebouwde pensioenen.

Hierbij wordt opgemerkt dat de mogelijkheid en de volgorde van de eerste drie maatregelen worden bepaald door de sociale partners. Indien deze niet of onvoldoende worden ingezet, is het bestuur genoodzaakt tot het doorvoeren van een verlaging van opgebouwde pensioenen.

2.5. EFFECTIVITEIT VAN DE MAATREGELEN

De effectiviteit van de verschillende maatregelen is onder meer afhankelijk van het niveau van de rente. In onderstaande tabellen is een raming van de kracht van elk instrument weergegeven. De tabel bevat het verschil in beleidsdekkingsgraad na 1 of 5 jaar wanneer de betreffende maatregel zou worden ingezet.

Maatregel	DNB curve 30-06-2018		DNB curve 30-06-2018 -1%		DNB curve 30-06-2018 +1%	
	na 1 jr.	na 5 jr.	na 1 jr.	na 5 jr.	na 1 jr.	na 5 jr.
1% extra premie	0,1%	0,6%	0,1%	0,5%	0,1%	0,5%
0,1% lagere basis voor opbouw over A-grondslag	0,1%	0,7%	0,1%	0,6%	0,1%	0,6%
EUR 1.000 hogere franchise	0,0%	0,3%	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%
Opschorten opbouw deelnemers	1,4%	8,4%	1,6%	9,5%	1,2%	7,3%
1% pensioenverlaging eenmalig voor iedereen	0,9%	1,2%	0,9%	1,2%	0,9%	1,2%
- voor deelnemers	0,2%	0,3%	0,2%	0,3%	0,2%	0,3%
- voor gewezen deelnemers	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
- voor pensioengerechtigden	0,5%	0,6%	0,5%	0,6%	0,5%	0,6%

De eerder gemaakte opmerking inzake de vaststelling van de kritische dekkingsgraden is van overeenkomstige toepassing op de vaststelling van de effecten uit hoofde van de in de tabel opgenomen maatregelen.

2.6. EVENWICHTIGE BELANGENAFWEGING

In navolgende tabel is per maatregel aangegeven wie er geraakt wordt door de maatregel. Hierbij is een direct effect op het inkomen aangeduid met ** en een uitgesteld effect op het inkomen met *.

Maatregel	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Werkgever
Premieverhoging	**	-	-	**
Verlaging toeslagen	*	*	**	-
Beleggingsbeleid	*	*	**	*
Extra premie	**	-	-	**
Opschorten opbouw deelnemers	*	-	-	-
Aanpassing pensioenregeling	*	-	-	-
Verlagen pensioenen	*	*	**	-

De beperking van de toeslagen vraagt een bijdrage van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Alle betrokken partijen in het pensioenfonds dragen hiermee bij aan herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. Het bestuur zal streven naar een evenwichtige belangenafweging.

De toeslagambitie voor actieve deelnemers is gelijk aan de looninflatie en de ambitie voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is gelijk aan de prijsinflatie. Hierdoor heeft het beperken van de toeslagen naar verwachting een groter effect voor de deelnemers (de looninflatie is gemiddeld hoger dan de prijsinflatie).

Wanneer het pensioenfonds toch in een financiële crisissituatie terechtgekomen is, kan met de sociale partners worden gesproken over een eenmalige extra premie en/of beperking van de opbouw van pensioenkapitaal of andere aanpassing van de pensioenregeling. Deze maatregelen vragen alleen een bijdrage van de werkgever en/of de deelnemers. De sociale partners moeten hierbij de afweging maken in welke mate deze partijen bereid zijn bij te dragen aan herstel van het pensioenfonds en/of de koopkracht van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Wanneer het pensioenfonds geen andere middelen meer tot zijn beschikking heeft om uit de crisissituatie te geraken, kunnen de opgebouwde pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden verlaagd. Deze verlaging vindt – binnen de relevante (wettelijke) bepalingen – uniform plaats voor alle betrokkenen tot een maximum van 10%. Wanneer de noodzakelijke verlaging hoger is dan 10%, kan het bestuur besluiten om voor de benodigde aanvullende verlaging een gedifferentieerd beleid door te voeren.

2.7. BESLUITVORMINGSPROCES

In deze paragraaf wordt per maatregel en per situatie beschreven hoe de besluitvorming plaatsvindt.

Per maatregel

Eenmalige extra premie en aanpassing van de pensioenregeling

Het bestuur vindt de niet reguliere maatregel van een aanpassing van de pensioenregeling een realistische maatregel. Een eenmalige extra premie wordt als niet waarschijnlijk gezien op basis van de (overwegingen bij de) in 2018 gesloten uitvoeringsovereenkomst.

Beide mogelijkheden moeten wel worden besproken alvorens wordt overgegaan tot het verlagen van opgebouwde pensioenen. De gesprekspartner voor deze maatregelen is de werkgever. De werkgever kan vervolgens in overleg treden met de werknemers ten aanzien van een eventuele aanpassing van de pensioenregeling of een aanpassing van de werknemersbijdrage.

Tijdelijk opschorten van nieuwe opbouw

Het bestuur vindt de niet reguliere maatregel van tijdelijke opschorting van nieuwe opbouw van pensioenkapitaal, bij voortzetting van de premiebetaling, een realistische maatregel. Deze maatregel wordt in overleg met de werkgever besproken. De werkgever kan vervolgens in overleg treden met de werknemers.

Verlagen van opgebouwde pensioenen

Indien de niet reguliere maatregelen onvoldoende kunnen bijdragen aan herstel zal het restant van het herstel uit een verlaging van opgebouwde pensioenen moeten voortkomen.

Deze verlaging wordt verwacht wanneer met de beschikbare maatregelen geen herstel kan worden aangetoond binnen de wettelijke termijn.

Per situatie

Het pensioenfondsbestuur ontvangt in principe maandelijks een schatting van de beleidsdekkingsgraad. De desbetreffende rapportage wordt direct gedeeld met het verantwoordingsorgaan en de werkgever. Wanneer de beleidsdekkingsgraad een kritische grens passeert, is dit daarmee direct bekend bij deze partijen.

De toets aan de gedefinieerde dekkingsgraadgrenzen zal maandelijks door het pensioenbureau worden uitgevoerd. De constatering van het passeren van een kritische grens wordt door het pensioenbureau toegevoegd aan de maandelijkse rapportage.

Als in een jaar geen volledige toeslag kan worden verleend

- Na het constateren van deze situatie wordt dit geagendeerd voor de eerstvolgende bestuursvergadering.
- In deze vergadering worden de verschillende maatregelen besproken en de wijze waarop belanghebbenden hierover worden geïnformeerd.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad

- Na het constateren van deze situatie wordt een extra bestuursvergadering ingelast (tenzij op korte termijn al een vergadering is ingepland).
- DNB wordt schriftelijk geïnformeerd over het ontstaan van het tekort.
- Er wordt opdracht verleend tot het uitrekenen van de kritische dekkingsgraad.

- Er wordt gestart met het opstellen van een herstelplan en dit plan wordt ingediend bij DNB (de Pensioenwet stelt dat het herstelplan binnen drie maanden na het constateren van het tekort moet zijn ingediend bij DNB).
- Na goedkeuring van DNB wordt het herstelplan via de website gedeeld met het verantwoordingsorgaan, (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever.
- Vervolgens zal er maandelijks gemonitord worden hoe het herstel verloopt. Een keer per jaar zal er een officiële evaluatie van het herstelplan plaatsvinden.

Als naar verwachting een aantal jaren geen toeslag kan worden verleend

- Na het constateren van deze situatie wordt een extra bestuursvergadering ingelast (tenzij op korte termijn al een vergadering is ingepland).
- In deze vergadering worden de verschillende maatregelen besproken en de wijze waarop belanghebbenden hierover worden geïnformeerd.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad

- Na het constateren van deze situatie wordt een extra bestuursvergadering ingelast (tenzij op korte termijn al een vergadering is ingepland).
- DNB wordt schriftelijk geïnformeerd over het ontstaan van het tekort.
- Het verantwoordingsorgaan, (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever worden via de gebruikelijke kanalen geïnformeerd over het ontstaan van een tekort.

Als de kans op het bereiken van de kritische dekkingsgraad te groot wordt

- Na het constateren van deze situatie wordt een extra bestuursvergadering ingelast (tenzij op korte termijn al een vergadering is ingepland).
- In deze vergadering worden de verschillende maatregelen besproken.
- In de vergadering wordt besproken hoe de belanghebbenden worden geïnformeerd over het bereiken van de desbetreffende kritische grens.
- Voor de besluitvorming over maatregelen wordt het overleg met de werkgever gestart voor het inventariseren van mogelijke aanvullende niet reguliere maatregelen welke ingezet kunnen worden om het vereiste herstel alsnog binnen de wettelijke termijn te realiseren.
- Na besluitvorming over maatregelen wordt dit ook aan de belanghebbenden meegedeeld.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de kritische dekkingsgraad

- Nadat geconstateerd is dat de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vooraf berekende kritische dekkingsgraad zal opdracht worden verleend tot het berekenen van de kritische dekkingsgraad bij de op dat moment geldende actuele marktomstandigheden.
- Voor de besluitvorming over maatregelen wordt het overleg met de werkgever gestart voor het inventariseren van mogelijke aanvullende niet reguliere maatregelen welke ingezet kunnen worden om het vereiste herstel alsnog binnen de wettelijke termijn te realiseren.
- Er wordt één maand wachttijd in acht genomen alvorens tot verdere actie wordt overgegaan. Als blijkt dat in de daaropvolgende maand de beleidsdekkingsgraad nog onder het niveau van de kritische dekkingsgraad is, zal een extra bestuursvergadering worden ingepland.
- Voorafgaand aan de vergadering zal opnieuw de kritische dekkingsgraad op basis van de actuele marktomstandigheden worden berekend.
- In de vergadering worden afspraken gemaakt om te komen tot een passend geheel van maatregelen, waardoor herstel binnen de wettelijke termijnen naar het (minimaal) vereiste eigen vermogen weer mogelijk is. Hiervoor zal overleg moeten plaatshebben met de werkgever om de mogelijkheden tot niet reguliere maatregelen te bespreken.

Als het pensioenfonds niet kan voldoen aan de lopende betalingsverplichtingen

- Nadat geconstateerd is dat de liquide middelen van het pensioenfonds onvoldoende zijn om aan de lopende betalingsverplichtingen te kunnen voldoen, wordt direct een extra bestuursvergadering belegd. In deze vergadering worden afspraken gemaakt om de liquiditeitspositie van het pensioenfonds te bevorderen.
- Tevens worden afspraken gemaakt over welke betalingen later dan afgesproken zullen plaatsvinden en hoe met deze partijen zal worden gecommuniceerd.

2.8. COMMUNICATIE

Communicatie over financieel crisisplan

Via de website van het pensioenfonds zal duidelijk gemaakt worden dat het pensioenfonds een financieel crisisplan heeft opgesteld. Hierbij zal een link opgenomen worden naar het gehele financieel crisisplan. In de begeleidende tekst zal benadrukt worden dat het bestuur het financieel crisisplan hanteert als richtlijn, en dat het bestuur bij de inzet van de maatregelen altijd de omstandigheden van dat moment zal meewegen.

Communicatie in situatie van crisis

Het pensioenfonds publiceert elke maand een schatting van de beleidsdekkingsgraad via de website. Wanneer één van de hiervoor vermelde situaties bereikt is, worden alle betrokken partijen geïnformeerd. Voor deze communicatie zullen de reguliere communicatiemiddelen worden ingezet. Op dit moment is dat de website, de maandelijkse informatieverschaffing over de beleidsdekkingsgraad richting verantwoordingsorgaan en werkgever en de pensioenkrant.

DNB wordt schriftelijk geïnformeerd wanneer de beleidsdekkingsgraad lager is dan de (minimaal) vereiste dekkingsgraad. Zodra een herstelplan of een herijking van een herstelplan door DNB is goedgekeurd en hierin niet reguliere maatregelen zijn opgenomen om binnen de gestelde wettelijke termijnen te herstellen zal het pakket van maatregelen wederom via de reguliere wijze aan het verantwoordingsorgaan, (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever worden gecommuniceerd.

Met betrekking tot het verlagen van de opgebouwde pensioenen zal eerst de werkgever schriftelijk worden geïnformeerd met welk percentage naar verwachting moet worden verlaagd om aan de wettelijke hersteltermijn te voldoen. Vervolgens wordt via een persoonlijk schrijven aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden de (voorgenomen) maatregel meegedeeld.

3. NIET-FINANCIËEL CRISISPLAN

In het niet-financieel crisisplan gaat het bestuur in op de volgende vragen:

- een beschrijving van de situatie waarin er sprake is van een niet-financiële crisis;
- welke maatregelen kan het pensioenfonds nemen om de consequenties van de crisis te mitigeren?
- welke prioriteiten worden gesteld?

3.1. BESCHRIJVING VAN DE NIET-FINANCIËLE CRISIS

Er is sprake van een niet-financiële crisis als er een grote kans is dat het pensioenfonds haar activiteiten niet op een reguliere manier volledig kan voortzetten, waardoor de continuïteit van dienstverlening aan belanghebbenden in gevaar is. Specifieke kenmerken voor een niet-financiële crisissituatie zijn:

- er is sprake van een plotselinge en onverwachte samenloop van omstandigheden welke een disruptief effect op operationele en/of governance aspecten van het pensioenfonds kunnen hebben;
- er moet snel worden besloten en snel worden gehandeld. Uitstel van besluitvorming kan ernstige gevolgen hebben voor het pensioenfonds en haar belanghebbenden;
- er moeten keuzes worden gemaakt. Een verkeerde keuze kan verstrekken gevolgen hebben voor het pensioenfonds en haar belanghebbenden.

Het is mogelijk dat een niet-financiële crisis dusdanige gevolgen heeft voor de dekkingsgraad dat ook het financieel crisisplan in werking treedt.

3.2. MAATREGELEN DIE TER BESCHIKKING STAAN

Het pensioenfonds heeft verschillende maatregelen ter beschikking om in te zetten tijdens een niet-financiële crisissituatie:

- het oprichten van een crisisteam;
- een afwijkend besluitvormingsproces;
- extra communicatie.

In de volgende paragrafen worden de verschillende maatregelen verder uitgewerkt.

3.3. CRISISTEAM

In een crisissituatie kan het noodzakelijk zijn om snel tot besluitvorming te komen. Als de normale organisatiestructuur de crisissituatie niet kan opvangen wordt een crisisteam samengesteld, die de overall regie voert in het beheersen van de gevolgen van de niet-financiële crisis.

Hierbij gelden de volgende afspraken:

- De oprichting van en de samenstelling van het crisisteam is een bestuurlijk besluit.
- Het crisisteam bestaat uit afdoende leden (en geledingen) om conform de statuten van het pensioenfonds tot geldige besluiten te komen.
- Het crisisteam bestaat in ieder geval uit:
 - de voorzitter en secretaris van het bestuur;
 - de sleutelfunctiehouder risicobeheer;
 - de directeur van het pensioenbureau.
- Het crisisteam kan, afhankelijk van de aard van de crisis, worden aangevuld met:
 - voorzitters van relevante bestuurlijke commissies;
 - andere bestuursleden die specifieke expertise inbrengen;
 - medewerker(s) van het pensioenbureau;
 - externe adviseurs (zoals communicatiedeskundigen);
 - medewerkers van uitbestedingspartijen (zoals de pensioenuitvoeringsorganisatie).
- Het bestuur stelt een voorzitter aan voor het crisisteam.
- Het bestuur stelt een mandaat vast voor het crisisteam.
- De voorzitter van het crisisteam bereidt bijeenkomsten van het crisisteam voor en houdt het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht op de hoogte van de ontwikkelingen tijdens de crisis.
- Het crisisteam heeft zo vaak als nodig is (telefonisch) overleg.
- Waar nodig kunnen, op verzoek van het crisisteam, andere personen uitgenodigd worden (commissieleden, accountmanagers uitbestedingspartijen etc.).
- Het crisisteam maakt een risicoanalyse voor het pensioenfonds, toegespitst op de crisissituatie.
- Het crisisteam overlegt met uitbestedingspartijen over de impact van de crisis en de maatregelen die zij treffen.
- Het crisisteam schakel met de communicatiecommissie over communicatie naar verschillende belanghebbenden.
- Het crisisteam rapporteert over haar werkzaamheden aan het bestuur.
- Als de crisissituatie afdoende onder controle is wordt het crisisteam door het bestuur opgeheven.

3.4. BESLUITVORMINGSPROCES

In een crisissituatie kan het noodzakelijk zijn om snel besluiten te nemen. De reguliere vergadercyclus is hiervoor niet geschikt. Het bestuur wil wel zoveel mogelijk recht doen aan het beginsel van een gedragen besluitvorming. Daarom heeft het pensioenfonds de volgende governance structuur ingericht voor zaken die, omwille van urgentie, niet via de reguliere vergadercyclus kunnen verlopen.

Besluitvoorbereiding

Reguliere commissies

De reguliere commissies blijven waar mogelijk hun taak continueren in de voorbereiding van besluiten. Dit betekent bijvoorbeeld dat de beleggingscommissie het eerste aanspreekpunt blijft ten aanzien van het vermogensbeheer. De commissies vergaderen hiertoe zo vaak als nodig is, eventueel telefonisch.

Crisisteam

Het crisisteam bereidt besluiten voor die specifiek zijn gerelateerd aan de crisis. Het crisisteam vergadert hiertoe zo vaak als nodig is, eventueel telefonisch.

Besluitvorming zonder mandaat

Niet-urgente voorstellen worden via de reguliere vergadercyclus voorgelegd aan het bestuur. Voor urgente voorstellen wordt het bestuur per e-mail om akkoord gevraagd. Hierbij geldt de volgende procedure:

- Het pensioenbureau verzendt een e-mail naar de leden van het bestuur met de relevante feiten en een voorstel hoe te handelen. Indien de leden van het bestuur niet op deze e-mail reageren, neemt het pensioenbureau telefonisch contact op.
- Het pensioenbureau maakt de balans op van de ontvangen reacties en tracht bij verdeeldheid tussen de leden van het bestuur op zo kort mogelijke termijn onderlinge consensus te bereiken.
- Bij consensus over het voorstel hoe te handelen wordt dit gecommuniceerd naar het bestuur en aansluitend in werking gezet.
- Het crisisteam besluit over de termijn waarbinnen bovenstaande procedure moet zijn afgewikkeld.
- Het bestuur bekrachtigt in de eerstvolgende bestuursvergadering het uitgevoerde voorstel.

Indien urgente voorstellen betrekking hebben op het vermogensbeheer, wordt de in de actuariële en bedrijfstechnische nota vastgelegde noodprocedure bevestigingen gevolgd.

Besluitvorming met mandaat

Voor de onderwerpen waarvoor het crisisteam een mandaat van het bestuur heeft gekregen, wordt het bestuur achteraf per e-mail of via de reguliere bestuursvergadering op de hoogte gebracht van de genomen besluiten.

3.5. PRIORITEITEN

Het pensioenfonds heeft een lange termijn focus en tracht waar mogelijk vast te houden aan bestaand beleid. Echter, gelet op het risico van discontinuïteit in de dienstverlening aan belanghebbenden, heeft het pensioenfonds de volgende prioriteiten gedefinieerd

Pensioenuitkeringen

Het pensioenfonds ziet de voortgang van de uitbetaling van de reguliere pensioenuitkeringen als meest urgent, omdat verstoringen in dit proces verregaande consequenties hebben voor de betrokken pensioengerechtigden. Dit proces wordt door AZL uitgevoerd.

Liquiditeitsbeheer

Voor de continuïteit is het van belang dat het pensioenfonds over voldoende liquide middelen blijft beschikken om aan haar verplichtingen te voldoen. Dit betreft zowel de beschikbaarheid van liquide middelen, als de voortgang van de processen rondom het liquiditeitsbeheer. Onder liquiditeitsbeheer wordt tevens het collateral management verstaan. Bij deze processen zijn AZL, Blackrock, JP Morgan en Vopak betrokken.

Communicatie

In onzekere tijden ziet het pensioenfonds het als uitermate belangrijk voor het vertrouwen onder (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden dat er goede communicatie naar betrokkenen en de werkgever is. Bij dit proces is het pensioenfonds zelf betrokken.

Informatiebeveiliging

Tijdens een niet-financiële crisis is het soms nodig om work-arounds te zoeken rondom bestaande processen. Hierbij is het belangrijk dat de betrouwbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de data gewaarborgd blijft. De belangrijkste data betreffen deelnemersgegevens. De processen waarbij deelnemersgegevens worden verwerkt, worden door AZL uitgevoerd.

Verdere prioritering van activiteiten is mede afhankelijk van de aard en verdere ontwikkelingen van de crisissituatie. Het crisisteam is aangewezen om hierover besluiten voor te bereiden.

4. BEOORDELING OP ACTUALITEIT VAN HET CRISISPLAN

Het bestuur beoordeelt jaarlijks het crisisplan op actualiteit. Aangezien het crisisplan onderdeel uitmaakt van de actuariële en bedrijfstechnische nota is deze beoordeling onderdeel van de jaarlijkse review van de actuariële en bedrijfstechnische nota.

Pensioenakkoord 2020

Bij de vaststelling van de kritische dekkingsgraden is geen rekening gehouden met (overgangs)maatregelen die voortvloeien uit het in juni 2019 gesloten pensioenakkoord en de uitwerking hiervan in de hoofdlijnennotitie van juni 2020. De verdere uitwerking van het pensioenakkoord in wet- en regelgeving, zal naar verwachting leiden tot wijzigingen in de kritische dekkingsgraden en de maatregelen en situaties zoals vastgelegd in dit crisisplan.

Mogelijke wijzigingen uit hoofde van wet- en regelgeving worden geadresseerd in de jaarlijkse review van de actuariële en bedrijfstechnische nota.

B8 – RAPPORTAGE WIJZIGING DEKKINGSGRAAD

Ten aanzien van de verwerking van wijzigingen die betrekking hebben op het verleden heeft het bestuur voor het proces van rapporteren van de (beleids)dekkingsgraden het volgende beleid vastgesteld.

1. Indien onverhoopt achteraf wordt geconstateerd dat een gerapporteerde dekkingsgraad onjuist is vastgesteld, vindt overleg plaats tussen het pensioenfonds en de adviserend actuaris waarbij de hoogte van de eventuele correctie in kaart wordt gebracht. Vervolgens wordt onderzocht of de betreffende correctie ook van toepassing is geweest op eerder en/of later gerapporteerde dekkingsgraden. Op basis hiervan wordt bepaald wat de totale impact van de correctie (van alle onjuist gerapporteerde dekkingsgraden tezamen) is op de beleidsdekkingsgraad.
2. Als de onder 1. berekende correctie op de beleidsdekkingsgraad groter is dan 0,1% punt, wordt bij de eerstvolgende te rapporteren beleidsdekkingsgraad rekening gehouden met de gecorrigeerde dekkingsgraden. De correctie wordt vervolgens aan De Nederlandsche Bank toegelicht door middel van het toelichtingsveld in de maand- en/of kwartaalstaat van de eerstvolgende rapportage.
3. Voor de eerder onjuist gerapporteerde dekkingsgraden wordt in beginsel geen herrapportage ingediend bij De Nederlandsche Bank.
4. Het bestuursbesluit ten aanzien van de toekenning van de toeslag voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden vindt in de regel plaats vóór de datum waarop de toeslag daadwerkelijk wordt verleend. De toeslag wordt in de dekkingsgraad verwerkt op de datum waarop de toeslag daadwerkelijk wordt verleend.
5. Het bestuursbesluit ten aanzien van de toekenning van de aanvullende toeslag voor deelnemers vindt in de regel plaats ná de datum waarop de aanvullende toeslag daadwerkelijk wordt verleend. De aanvullende toeslag wordt – gegeven de wijze waarop financiering van deze aanvullende toeslag plaatsvindt – in de dekkingsgraad verwerkt aan het einde van de maand waarin het bestuursbesluit hieromtrent heeft plaatsgevonden.
6. Indien er gedurende het jaar een grondslagwijziging plaatsvindt, die van invloed is op de dekkingsgraad, zal deze wijziging – na overleg met het bestuur – in principe in de dekkingsgraad worden verwerkt aan het einde van de maand waarin het bestuursbesluit hieromtrent heeft plaatsgevonden.

Stichting Pensioenfonds Vopak

Westerlaan 10
3016 CK Rotterdam
Postbus 863
3000 AW Rotterdam

Telefoon +31 10 4002650
Telefax +31 10 4139829

<https://pensioenfonds.vopak.com>